

Právo elektronických komunikací v ČR

Ludovít Acsay

Úvod	30
Pojem a historie elektronických komunikací	30
1.1 Pojem elektronických komunikací	30
1.2 Historie elektronických komunikací	31
Počátky, vývoj a současnost právní úpravy elektronických komunikací	32
2.1 Počátky a vývoj právní úpravy elektronických komunikací	32
2.2 Současnost právní úpravy elektronických komunikací	39
Rozhodování sporů u ČTÚ dle ZEK	58
3.1 Obecný výklad	58
3.2 Typy sporů	59
3.3 Žaloby proti rozhodnutí ČTÚ / předsedy Rady ČTÚ / Rady ČTÚ	65
Nový telekomunikační balíček	67
4.1 Obecně	67
4.2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES	68
4.3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES	68
4.4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1211/2009	69
Závěr	70
Použité zkratky	71
Použitá literatura	71

Právo elektronických komunikací v ČR

Abstrakt

Článek na téma „Právo elektronických komunikací v ČR“ se věnuje především identifikaci, popisu a rozboru současné pozitivní právní úpravy týkající se oblasti elektronických komunikací v ČR, včetně související úpravy na úrovni ES. Článek zmiňuje historické souvislosti, prvotní historické prameny a vývoj právní úpravy v předmětné oblasti. Jsou označena některá právní úskalí vznikající při výkonu činnosti ústředního orgánu státní správy aplikujícího právo elektronických komunikací ve své praxi, tedy Českého telekomunikačního úřadu. Obsažena je také pasáž o evropském regulačním rámci.

Klíčová slova

Zákon o elektronických komunikacích, historie zákona o elektronických komunikacích, telekomunikace, telegraf, poskytovatelé služeb elektronických komunikací, operátor, ČTÚ, Český telekomunikační úřad, univerzální služba, relevantní trhy, rozhodování sporů, BEREC, telekomunikační balíček, obchodní podmínky, reklamace vyúčtování, námitky proti vyřízení reklamace.

Abstract

The article named “The Law of Electronic Communications in the Czech Republic” deals primarily with the identification, description and analysis of contemporary electronic communications regulation in the Czech Republic. The article examines the historical context, the primary historical legal sources and regulatory developments in the subject area. The author identifies some of the legal problems arising along with the activity of the national regulatory authority – The Czech Telecommunication Office. The article also includes the passage about the European regulatory framework.

Key words

Law of electronic communications, history of The Act on Electronic Communications, telecommunications, telegraph, providers of electronic communications, operator, The Czech Telecommunication Office, relevant markets, dispute decision, BEREC, EU Telecoms Package, terms and conditions, claim settlement

JUDr. Ľudovít Acsay

vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, na níž mu byl rovněž udělen doktorský titul. Před příchodem na Českou poštu pracoval jako advokátní praktikant v brněnské Advokátní kanceláři Muzikář a Odehnal a poté zastával pozici právníka na Českém telekomunikačním úřadu. Zde se věnoval zejména agendě rozhodování sporů v režimu zákona o elektronických komunikacích, řešení správních deliktů a metodickému vedení územních odborů. Na České poště se specializuje zejména na občanské a obchodní právo, právo nemovitostí a správní právo.

Úvod

Elektronické komunikace jsou v současnosti jedním ze základních a důležitých předpokladů hospodářského růstu a ekonomického rozvoje vůbec. Elektronické komunikace, resp. daňové odvody z příjmů z nich generovaných, jsou nezanedbatelným zdrojem příjmů státní pokladny, hned vedle příjmů tvořených daňovými odvody z oblasti energetiky či bankovníctví. Elektronické komunikace svou infrastrukturou vytvářejí podmínky pro fungování informační společnosti a patří mezi dynamické, rychle se měnící a vyvíjející oblasti lidské činnosti. Vývoj v oblasti elektronických komunikací pomáhá postupně odstraňovat hranice mezi regiony, jednotlivými státy i kontinenty. Díky naznačené charakteristice a také kvůli neexistenci ucelené publikace zabývající se právní úpravou elektronických komunikací v ČR jsou pro autora elektronické komunikace, resp. právo tuto oblast regulující, atraktivním tématem pro zpracování odborného článku.

Tento článek si klade za cíl především identifikaci, popis a rozbor současné pozitivní právní úpravy týkající se oblasti elektronických komunikací v ČR, včetně související úpravy na úrovni ES. Nebudou opomenuty historické souvislosti, prvotní historické prameny ani vývoj právní úpravy v předmětné oblasti. V rámci svých cílů má autor v plánu také označit některá konkrétní úskalí vznikající při výkonu činnosti ústředního orgánu státní správy aplikujícího právo elektronických komunikací ve své praxi, tedy Českého telekomunikačního úřadu.

Nejprve se autor bude zabývat vymezením pojmu elektronických komunikací, a to jako podskupiny masových komunikací se zmínkou o vymezení tohoto pojmu jakožto souhrnného označení pro elektronické přenosy signálu, přenosovou infrastrukturu, sítě a služby. Pro přiblížení historických souvislostí bude následovat podkapitola o historii elektronických komunikací, v jejímž rámci budou jmenovány první a nejdůležitější vynálezy, jež byly prvopočátkem vzniku elektronických komunikací, jak je známe dnes.

Další kapitola bude pojednávat o počátcích, vývoji a současnosti právní úpravy elektronických komunikací. Bude obsahovat jak přehled právních předchůdců aktuální zákonné regulace elektronických komunikací, tak přiblížení významných institutů obsažených v těchto pramenech a zároveň budou označena a popsána některá z jejich ustanovení. Autor se v této části článku dostane až do poloviny 19. století, kdy představy o regulaci předmětné oblasti byly poněkud odlišné, a stojí proto jistě za povšimnutí. Součástí této kapitoly bude již zmíněný rozbor aktuální právní úpravy elektronických komunikací.

Samostatná kapitola bude vyhrazena problematice rozhodování sporů u Českého telekomunikačního úřadu, neboť autor považuje tuto tematiku za velmi důležitou. Právní povědomí o procesu rozhodování sporů u Českého telekomunikačního úřadu není obecně u veřejnosti, a to ani u té odborné, na příliš vysoké úrovni.

Z tohoto důvodu se autor pokusí předmětnou problematiku případným čtenářům přiblížit a uvést některé ze sporných právních otázek s tímto tématem souvisejících. Téma bude rozděleno na část s obecným výkladem, část o typovém rozdělení sporů a část o žalobách proti rozhodnutím Českého telekomunikačního úřadu.

Poslední pasáž článku bude věnována tzv. novému telekomunikačnímu balíčku jakožto evropskému regulačnímu rámci pro elektronické komunikace, který byl přijat v závěru roku 2009. Tvoří jej směrnice, jež novelizují text stávajících směrnic regulujících předmětnou oblast, a nařízení, jež zřizuje mimo jiné nové nezávislé Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací – tzv. „BEREC“, o jehož funkci a podobě bude podrobněji pojednáno v rámci samotného výkladu. Proces přijímání tohoto „balíčku“ neprobíhal tak říkajíc jako po másle, nýbrž byl zdoluhavý s náročnými vyjednáváním v celoevropském měřítku. Text předpisů nového telekomunikačního balíčku bude v rámci této kapitoly přiblížen a budou označeny nejdůležitější změny a novinky v oblasti evropské právní úpravy elektronických komunikací, jež ovlivní podobu právní úpravy vnitrostátní.

Autor si dobře uvědomuje, že v rámci tohoto článku se nebude moci věnovat veškerým možným souvislostem, vztahům a problematikám v dokonalých detailech. Příkladmo se autor nebude zabývat činností Českého telekomunikačního úřadu z pozice národního regulátora trhu poštovních služeb, a to především z důvodu hranic vymezených samotným předmětem článku, kterým je právo elektronických komunikací v ČR. Přesto se však pokusí předmět tohoto článku rozebrat a popsat tak, aby případnému čtenáři poskytl více, než jen základní informace o této specifické části právní úpravy a aby mohl případně posloužit jako pomůcka a opora při studiu práva elektronických komunikací v ČR.

Za předpokladu splnění vytyčených cílů by měl tento článek ve svém důsledku přispět k rozšíření právního povědomí veřejnosti o zmíněné právní oblasti a související platné právní úpravě. Dále by měl napomoci rozšíření povědomí o existenci Českého telekomunikačního úřadu jakožto ústředního orgánu státní správy, o jeho působnosti a pravomocích a především o procesu rozhodování sporů v režimu zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

Kapitola 1

Pojem a historie elektronických komunikací

1.1 Pojem elektronických komunikací

Pojem elektronických komunikací lze podřadit pod obecnější termín „masová komunikace“. Termín „masová komunikace“ se začal používat koncem třicátých let minulého století. Masová komunikace je základním prvkem médií a je jednou z mnoha rovin komu-

nikace.¹ Dle výkladu Janowitze² „masová komunikace zahrnuje instituce a postupy, jimiž specializované skupiny využívají technické prostředky (tisk, rozhlas, filmy apod.) pro šíření symbolického obsahu směrem k rozsáhlému, nesourodému a široce rozptýlenému publiku.“ Masová komunikace plní řadu celospolečenských funkcí. Šíří informace o událostech ve společnosti, spolupůsobí při tvorbě chování a jeho projevech, provádí sociální kontrolu, spoluvytváří politické postoje a ovlivňuje veřejné mínění. Je však třeba rozlišovat masovou komunikaci a masová média, neboť masová komunikace není synonymem k masovým médiím. Masovými médii rozumíme „organizované postupy a technologie, které masovou komunikaci umožňují“.³ Masová média jsou instituce, které se dělí dle typu užívané technologie na tisk, televizi, rozhlas, film atd. Vyznačují se určitými charakteristickými rysy. Masová média lze členit na tištěná média (knihy, tisk), film, vysílání (rozhlas, televize), hudební nahrávky, elektronická média (CD-ROM, Internet, počítačové sítě, teletext nebo též média, která zajišťují přenos informací širokému okruhu příjemců elektronickou cestou).

Elektronické komunikace lze definovat jako podskupinu masových komunikací, jež jsou uskutečňovány pomocí elektronických prostředků (bez kterých by se jinak vůbec nemohla uskutečňovat), a to po sítích elektronických komunikací.⁴ Elektronickými prostředky ve výše uvedeném smyslu jsou veškeré přístroje a zařízení, jež umožňují přenos komunikované informace, sdělení či dat z bodu výchozího do bodu cílového po sítích elektronických komunikací. Síť elektronických komunikací definuje zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), v § 2 písm. h) po vzoru směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze 7. března 2002, o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice). Síť elektronických komunikací jsou přenosové systémy, popřípadě spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po vedení, rádii, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných sítí s komutací okruhů nebo paketů a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na druh přenášené informace.

Elektronické komunikace patří k dynamickým, tedy rychle se měnícím oblastem lidské činnosti. Jejich zákonná regulace však byla za tímto vývojem a technic-

kým pokrokem vždy o krok pozadu. Vývoj regulace elektronických komunikací bude stručně charakterizován v následujících částech, a to od prvních předpisů z dob Rakouska-Uherska přes první úpravy po vzniku prvního samostatného československého státu v roce 1918 až do současnosti.

1.2 Historie elektronických komunikací

Na počátku vývoje právní úpravy elektronických komunikací a elektronických komunikací vůbec stojí vynález elektrického telegrafu. Cesta k vynálezu telegrafu byla dlouhá. Již od pradávna měli lidé potřebu dorozumívát se na větší vzdálenosti, než jim to umožňoval jejich vlastní hlas. Nejdříve však nebylo možné přenášet na větší vzdálenosti hlas jako takový, ale bylo nutno lidskou řeč různě kódovat. Přenos kódované řeči, resp. kódovaných zpráv, nazýváme telegrafii.⁵ Nejstaršími způsoby dorozumívání na dálku byly bubny-tamtamy v Africe, Jižní Americe a Austrálii, kouřové signály, vlajky, hlásné věže apod. Staří Médové a Peršané měli v horách stanice, kde byli soustředěni lidé se silnými hlasy, tzv. volači. Tito volači byli po krajině rozmístěni v jedné linii v určitých rozestupech tak, aby jejich zpráva mohla doputovat do vzdáleného místa určení. Tento systém zajišťoval rychlejší přenos zpráv v porovnání např. s rychlostí posla nebo koně.⁶ Za zmínku jistě stojí také vynález optického telegrafu. Sestavil ho francouzský inženýr Claude Chappe v roce 1790. Značnou nevýhodou optického telegrafu však bylo, že byl použitelný pouze v případě pěkného počasí.⁷ K převratnému rozvoji telegrafie, myšleno ve smyslu přenosu kódovaného obsahu zpráv na dálku, došlo až po objevení elektřiny. Elektrický proud totiž umožnil přenos kódovaných zpráv po drátě. Po prvních pokusech o sestavení telegrafních systémů (např. Charles Morrison, 1753) byl v roce 1836 v Mnichově sestaven Carlem Friedrichem Gaussem a Wilhelmem Eduardem Weberem první prakticky využitelný elektrický telegraf, založený na elektromagnetickém principu.⁸ Za nejvýznamnějšího vynálezce, který podstatně pomohl k rozvoji komunikace lidí na velké vzdálenosti, lze považovat Samuela F. B. Morse (1791–1872). Morse sestavil svůj první telegraf zřejmě někdy kolem roku 1836 a nechal si vynález patentovat. Přišel na myšlenku využívat přitažlivou sílu elektromagnetu k vyznačení značek do mechanicky posouvaných proužků papíru. Velkým pokrokem ve využití telegrafu byl vynález Davida Edwina Hughese. Jeho tiskací telegraf podstatně zjednodušoval práci s telegrafem. Elektrický telegraf byl postupem času zdokonalován a jeho konstrukce zjednodušována. Mezi významné vědce, kteří přispěli k jeho zdokonalení, se počítají také A. Petřina a V. Gintl. Tito navrhli duplexové spojení. Následně vyvinutý multi-

1 D. McQuail zmiňuje další roviny komunikace, jimiž jsou ještě institucionální, meziskupinová, skupinová, interpersonální a intrapersonální komunikace. Srov. McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 27.

2 JANOWITZ, M. The Study of Mass Communication. In International Encyclopedia of the Social Sciences. Vol. 3. New York: Macmillan and The Free Press, 1972.

3 McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace/Denis McQuail*. Přeložili Jan Jiráček a Marcel Kabát. Praha: Portál, 1999, s. 31.

4 Důvodová zpráva k zákonu č. 127/2005 Sb. ze dne 8. 9. 2004 zmiňuje pojem elektronické komunikace jako společné označení pro elektronické přenosy signálů, popř. pro přenosovou infrastrukturu. Pojem dle této důvodové zprávy zahrnuje sítě a služby elektronických komunikací.

5 Telegrafie (z řeckých slov „tele“ – daleký a „grafein“ – psát) je telekomunikační metoda umožňující přenést obsah textových zpráv na velkou vzdálenost. Definice dostupná také na: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Telegraf>>.

6 HUDEC, A. *Spoje slovem i obrazem: Kapitoly z historie pošty a telekomunikací*. Vydání I. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 1973, s. 87.

7 Tamtéž, s. 88.

8 Telegrafie. *Wikipedie* [online]. Změněno 2. 10. 2009 [cit. 2010-10-04]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Telegraf>>.

plexní telegraf byl schopen dopravovat na jedné straně drátového vedení současně čtyři telegramy. Zdokonalení později přinesl také nový tiskací elektrický stroj Maurice Baudotea. Telegrafní vedení bylo budováno nejprve pouze podél železnic a nebylo určeno pro soukromou komunikaci. K uvolnění pro tyto účely došlo dne 15. února 1850. Telegrafní síť se rozšiřovala spolu s rozvojem železniční výstavby. V té době byla telegrafní síť spravována telegrafní správou ve Vídni. Na nižších stupních správy to byly telegrafní úřady. Také v Praze byl zřízen telegrafní úřad a umístěn byl v téže budově jako pošta, neboť činnosti telegrafní správy úzce souvisely se správou poštovní. Roku 1864 došlo ke sloučení těchto správ a byl vytvořen jeden společný správní úřad – Ředitelství pošt a telegrafů v Praze. Telegrafní přístroje se postupně rozšířily do všech poštovních úřadů.⁹ Jisté je, že vynález telegrafu se stal významným elektronickým komunikačním prostředkem na dalších více než sto let.

Stejně důležitým milníkem pro rozvoj elektronických komunikací byl rovněž objev elektromagnetických vln v roce 1888 (Heinrich Hertz). V roce 1894 došlo k prvním pokusům o bezdrátový přenos kódovaných zpráv (Guglielmo Marconi). Alexandr Stěpanovič Popov (1859–1906) přišel na myšlenku využít elektromagnetických vln pro bezdrátové telegrafování na velké vzdálenosti. Popov vynalezl první rádiový přijímač na světě, kterým bylo možné elektromagnetické vlny, vyvolané atmosférickými elektrickými výboji, přijímat na vzdálenost několik desítek kilometrů. Svůj přijímač atmosférických výbojů předvedl dne 7. května 1895 v Petrohradu a rok poté předvedl také radiotelegrafní spojení. První základní radiotelegrafické zařízení (schopné přijímat i vysílat) si však nechal patentovat Marconi v roce 1896.¹⁰ Objev elektromagnetických vln se stal základem pro vznik radiotelegrafie.¹¹

Ruku v ruce s vynálezem telegrafu a objevem rádiových vln jde vynález elektrického telefonu.¹² Také telefon prošel dlouholetým vývojem. Od trubkového telefonu (rok 1876), jenž později našel uplatnění hlavně v komunikaci mezi jednotlivými loďnými palubami, přes lankový telefon až po zmíněný elektrický telefon. Dle novějších výzkumů nebyl prvním vynálezcem elektrického telefonu Alexander Graham Bell (1847–1922), ale Antonio Meucci (1808–1889), jehož elektrický telefon byl poprvé předveden v New Yorku v roce 1860. Tento telefon fungoval na elektromagnetickém principu. Někteří autoři tvrdí, že to byl E. Gray, jenž měl přijít na patentní úřad ve Washingtonu s návrhem přístroje pro přenášení hlasu pomocí vlnění elektrického proudu v telegrafním drátu o dvě hodiny dříve než A. G. Bell. Meucci se měl pak u soudu dožadovat toho, že to byl naopak právě on, kdo v roce 1871 přihlásil svůj přístroj

k patentování.¹³ První soukromé telefonní vedení u nás bylo zřízeno v Praze dne 21. května 1881. V roce 1882 udělilo Rakouské ministerstvo obchodu Janu Palackému (synu Františka Palackého) a J. Braunovi soukromou koncesi ke stavbě a provozu telefonních vedení v Praze a okolí. Koncesi převzala v roce 1884 anglická společnost a od roku 1893 koncesi převzal stát.

Dalším velmi významným objevem v oblasti elektronických komunikací byl uhlíkový mikrofon.¹⁴ Vynalezl jej Thomas Alva Edison (1847–1931). Jeho vynález je význačný především proto, že uhlíkové mikrofony se staly základní součástí telefonů na dalších více než sto let, a které se, sice již méně, používají dodnes. Ve svém důsledku se tento vynález výrazně zasadil o rozvoj elektronické komunikace mezi lidmi na velké vzdálenosti.

K rychlému zdokonalování komunikačních technologií, resp. elektronických komunikací v širším smyslu, došlo paradoxně v obdobích, kdy lidstvo procházelo nejhoršími okamžiky v novodobých dějinách. V průběhu dvou světových válek došlo k podstatnému urychlení a k prudkému vývoji a následně i rozvoji velkého počtu vědních disciplín, jako jsou medicína, biologie, fyzika, chemie atd. Ruku v ruce s rozvojem vědních disciplín přicházely nové vynálezy, objevy a technický pokrok obecně. Již za 1. světové války (1914–1918) vyvíjela vojenská strategie enormní tlak na skupiny vědců, kteří měli pomoci vědy přispět té či oné straně k vítězství. V důsledku práce vědců ve válečných službách docházelo např. ke změnám metod boje, použití nových zbraní a technických zařízení, rozvoji traumatologické medicíny a v neposlední řadě taky elektronických komunikací.

Po 1. světové válce bylo vzhledem k naznačenému rychlému vývoji v oblasti elektronických komunikací třeba zákonná regulace některých činností spojených s touto oblastí. Počátky právní úpravy elektronických komunikací jsou předmětem výkladu následující kapitoly.

Kapitola 2

Počátky, vývoj a současnost právní úpravy elektronických komunikací

2.1 Počátky a vývoj právní úpravy elektronických komunikací

Dle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o telegrafech¹⁵ neexistovala do roku 1923 zákonná úprava, která by předmětnou materii (týkající se telegrafů a telegrafie v obecném smyslu) upravovala. Namísto chybějící zákonné úpravy v rakouské části habsburské monar-

9 HUDEC, A. *Spoje slovem i obrazem: Kapitoly z historie pošty a telekomunikací*. Vydání I. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 1973, s. 88–89.

10 Tamtéž, s. 106–107.

11 Radiotelegrafie je vysílání telegramů elektromagnetickými vlnami bez drátového spojení mezi stanicí vysílací a přijímací.

12 Telefon (z řeckých slov „tele“ – vzdálený a „fon“ – hlas) je telekomunikační zařízení, které přenáší hovor prostřednictvím elektrických, ale i neelektrických signálů. Definice dostupná také na: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Telefon>>.

13 HUDEC, A. *Spoje slovem i obrazem: Kapitoly z historie pošty a telekomunikací*. Vydání I. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 1973, s. 91.

14 Mikrofon je zařízení pro přeměnu akustického (zvukového) signálu na signál elektrický. Definice dostupná také na: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mikrofon>>.

15 Vládní návrh zákona o telegrafech č. 4002 z 8. února 1923. Text dokumentu je dostupný také z: <http://www.psp.cz/eknih/1920ns/ps/tisky/T4002_00.htm>.

chie platil kabinetní list z 16. ledna 1847, jenž obsahoval tzv. telegrafní regál, tedy výsostné právo státu ve věcech týkajících se telegrafů, telefonů a elektrických návěštních zařízení. Soukromým osobám nebylo dovoleno zřizovat telegrafy bez předchozího císařova povolení. Zmíněné ustanovení bylo uveřejněno dekretem dvorské kanceláře z 25. ledna 1847 pod č. 2581.

Výnosem rakouského ministerstva obchodu z 12. prosince 1883 pod č. 43 888 bylo rozhodnuto, že pod telegrafní regál spadá také telefon, protože dle tohoto výnosu je telefonní vedení vlastně telegrafním spojením, vybaveným zvláštním druhem akustických přístrojů.

Později došlo k částečné liberalizaci státní regulace a nařízením ministerstva obchodu ve Vídni z 28. dubna 1905, vyhlášeným pod č. 72 v částce XXVIII říš. zák. z roku 1905, byly stanoveny podmínky, za kterých bylo možno získat koncesi na zřízení a provoz telefonního nebo elektrického návěštního zařízení.

Radiotelegrafie se dočkala právní úpravy poprvé v roce 1910. Díky nařízením ministerstva obchodu ze 7. ledna obsaženém v II. částce pod č. 11 říš. zák. z 23. ledna 1910 mohly být nadále zřizovány a provozovány nejen telefonní nebo elektrické návěštní zařízení, ale po získání státní koncese udělované ministerstvem obchodu mohly být zřizovány a provozovány rovněž radiotelegrafní a radiotelefonní stanice. Posledně uvedeným nařízením z roku 1910 byl rozšířen telegrafní regál také na radiotelegrafy a jeho ustanovení se týkala především radiotelegrafního styku s loděmi pohybujícími se na moři.

Pro uherskou část habsburské monarchie platil zák. čl. XXXI z roku 1888, který podobně jako výnos rakouského ministerstva obchodu č. 43 888 z 12. prosince 1883 stanovoval, že zřizování, organizace a provoz telegrafu a telefonu je výsostným právem státu.

2.1.1 Zákon č. 60/1923 Sb. z. a n., o telegrafech

Prvním zákonným předpisem regulujícím předmětnou oblast po vzniku prvního samostatného československého státu byl v názvu této části uvedený zákon, účinný ode dne 4. dubna 1923. Prvotním impulsem k přijetí zákona byla pařížská konference evropských stran v roce 1920, které se zúčastnili také zástupci Československé republiky. Výsledkem konference byla řada usnesení a mezi jinými i závazek všech zúčastněných států postarat se o vydání zákona, jenž by zakazoval zřizování a provoz státem nepovolených radiotelegrafních stanic. Zákon č. 60 z roku 1923 se tak stal prvním právním předpisem, jenž se po vzniku samostatného československého státu zabýval otázkou elektronických komunikací.

Jak již sám název napovídá, předpis upravuje práva a povinnosti spojená se zřizováním, udržováním a provozem telegrafů na území Československé republiky. Stát si ponechal výhradní právo pro zřizování, udržování a provozování telegrafů s tím, že mohl k těmto právům propůjčovat koncese. Model výsostného, resp. výhradního práva z dřívějších dob tak byl zachován. Vytvoření zákonného rámce, zjednodušeně řečeno, pro

nakládání s telegrafy, lze právem považovat za jeden z prvních formálních pramenů zákonné úpravy elektronických komunikací. Zákon o telegrafech používal termín telegraf jako legislativní zkratku pro elektrický telegraf nebo telefon, a to drátový i bezdrátový, jakož i elektrická návěštní zařízení.¹⁶ Bezdrátovému elektrickému telegrafu či telefonu se říkalo rovněž radiotelegraf, resp. radiotelefon. Předmětem právní úpravy v tomto zákoně byly telegrafy ve smyslu legislativní zkratky, spolu s problematikou jejich zřizování, udržování a provozování. Zákon o telegrafech rovněž upravoval státní správu v oblasti upravené tímto zákonem. Státní správu na úseku tzv. věcí telegrafních vykonávalo Ministerstvo pošt a telegrafů spolu s Ministerstvem železnic a vojenskou státní správou.

Již zákon o telegrafech z roku 1923 ve svých ustanoveních zakotvoval zvláštní úřady, jež rozhodovaly o stížnostech týkajících se používání telegrafů, vyměřování telegrafních nebo telefonních poplatků a dále také i o žádostech o jejich vrácení. Byly to poštovní, telegrafní a telefonní úřady, ředitelství pošt a telegrafů a Ministerstvo pošt a telegrafů. Nutno zdůraznit, že v zákonem stanovených případech, o nichž měly pravomoc rozhodovat zmíněné úřady, byla příslušnost soudů vyloučena.¹⁷ Oddělení příslušnosti zmíněných úřadů a soudů se stalo pro československé, resp. české právo příznačným. Tato oddělená příslušnost přetrvala do současnosti a Česká republika je jednou z mála zemí s podobnou právní úpravou. Zákon dále stanovil povinnost zachovávat telegrafní a telefonní tajemství. Povinnost zachovávat telegrafní a telefonní tajemství však ustupovala všeobecné povinnosti oznamovat určité trestné činy. Předmětný zákon obsahoval rovněž ustanovení povolující cenzuru telegramů a telefonních hovorů za války anebo v případě, byla-li vyhlášena mimořádná opatření podle zákona č. 300/1920 Sb. z. a n., o mimořádných opatřeních. Také sankční ustanovení o přechynech a jejich trestání byla v zákoně obsažena. Zajímavostí je, že za spáchané přečiny stanovoval zákon tresty vězení od několika dnů po několik let a vedle nich mohl být navíc stanoven trest peněžitý¹⁸ pro případ, že byl přečin spáchán ze zjištěných pohnutek.

Zákon č. 60/1923 Sb. z. a n. byl první kodifikací tzv. telegrafního práva, předchůdce práva elektronických komunikací. Před jeho přijetím byla právní úprava roztroušena v různých zákonech, vládních nařízeních, výnosech či jiných pramenech. Jak již bylo uvedeno, z historického hlediska je zákon o telegrafech možno považovat za počátek zákonné regulace elektronických komunikací, neboť právě předmět regulace citovaného zákona se ve své podstatě shoduje s předmětem regulace v současnosti platném a účinném zákoně č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích). Je však samozřejmě nutno zohlednit dobu, ve

16 Viz § 2 odst. 1 zákona č. 60/1923 Sb. z. a n., o telegrafech.

17 Srov. § 13 odst. 1 a 2 zákona č. 60/1923 Sb. z. a n., o telegrafech.

18 Tak např. v § 18 odst. 2 zákona o telegrafech byl stanoven trest tuhého vězení od 6 měsíců do 1 roku tomu, kdo zřídí nebo provozuje telegrafy bez povolení ministerstva pošt a telegrafů (pokud nebyla splněna zákonem stanovená výjimka).

kteří jednotlivé zákony vznikaly a působily, tudíž např. pojem telegrafu byl nahrazen pojmy, jako jsou elektro-
nické komunikační zařízení nebo telefonní přístroj.

2.1.2 Zákon č. 72/1950 Sb., o telekomunikacích¹⁹

Zákon č. 60/1923 Sb. z. a n. byl zrušen s výjimkou trest-
ních ustanovení až zákonem č. 72 z roku 1950. Zákon
o telekomunikacích z roku 1950 nabyl účinnosti dne 1.
7. 1950. Zavádí novou výstižnější souhrnnou legisla-
tivní zkratku „telekomunikační zařízení“, jež nahradila
zkratku „telegraf“, významový obsah zkratky se ovšem
zásadně nezměnil.

Telekomunikační zařízení jsou zařízení k dopravě
zpráv, obrazů a návštějí elektrickou energií (zejména
drátový telegraf a telefon, radiotelegraf a radiotele-
fon), televizní a rozhlasová vysílací a přijímací zařízení
a všechna ostatní vysílací a přijímací radioelek-
trická zařízení.²⁰ U radioelektrických zařízení již nešlo
primárně o dopravu zpráv, ale např. o měření, dálkové
řízení dopravních prostředků aj.

Zákon rovněž opravňoval vládu k rozšíření okruhu
zařízení, na něž se zákon vztahoval, a to formou vládních
nařízení. Zákon zachoval typický povolovací režim ke
zřizování a provozování telekomunikačních zařízení se
stanovenými výjimkami. Povolení udělovala poštovní
správa, a pokud se jednalo o vysílací radioelektrické
stanice pokusné a amatérské, tak to bylo Ministerstvo
vnitř.

Poštovní správu vykonávalo Ministerstvo pošt, Čes-
koslovenská pošta, národní podnik²¹ (dále též „českoslo-
venská pošta“) a rovněž národní výbory. Státní správu
v telekomunikační oblasti a dozor nad telekomunika-
cemi zprvu vykonávala již zmíněná poštovní správa.
Kromě správních činností byla československá pošta
zákonem pověřena ke zřizování telekomunikačních sítí
pro veřejné používání a měla rovněž obstarávat teleko-
munikační styk.

Československá pošta měla povinnost poskytovat své
služby v telekomunikacích každému. Činnosti Minister-
stva pošt a československé pošty v rámci veřejné správy
telekomunikací se natolik prolínaly, že často ani nebylo
možno vést přesnou hranici mezi činnostmi vykonáva-
nými československou poštou a Ministerstvem pošt. Je
možno shrnout, že Ministerstvo pošt a od roku 1952
Ministerstvo spojů, jež bylo zřízeno vládním nařízením
č. 13/1952 Sb., o správě spojů, dohlíželo na činnost čes-
koslovenské pošty,²² spravovalo všechna odvětví spojo-
vých služeb, jež byla určena k veřejnému používání, tedy
pošta a telekomunikace, a dále např. pečovalo o výstavbu
a provoz technických rozhlasových a televizních zařízení

a dozíralo na stavbu a provoz ostatních telekomunikač-
ních zařízení s určitými výjimkami.

Ministerstvo spojů plnilo své úkoly přímo nebo
prostřednictvím krajských správ spojů a výkonných
služeben. Uvedené orgány státní správy byly souhrnně
označovány jako organizace spojů. Pro úplnost nutno
dodat, že v roce 1960 došlo ke sloučení Ministerstva
dopravy a Ministerstva spojů v Ministerstvo dopravy
a spojů.²³

Bez povolení mohl telekomunikační zařízení
zřizovat a provozovat např. podnik pro rozhlas a televizi
k účelům rozhlasového a televizního příjmu (novelou
bylo doplněno i vysílání) nebo sbor národní bezpečnosti.
Povolení nebylo třeba ani v případě drátových tele-
grafů, telefonů a elektrických návěštních zařízení uvnitř
budov nebo na souvislých pozemcích téhož vlastníka,
pokud jejich vedení nepoužívá veřejně přístupné cesty.
Tato telekomunikační zařízení nesměla být bez zvlášt-
ního povolení poštovní správy připojena na telekomu-
nikační zařízení jiného provozovatele nebo překročovat
státní hranice a mohla být podrobena jejímu doзору.
Dle ustanovení zákona nesměla být telekomunikační
zařízení zřizována a používána tak, aby se navzájem
škodlivě rušila. Škodlivě rušit telekomunikační zařízení
nesměla ani jiná zařízení jakéhokoli druhu. Tímto mělo
být dosaženo ochrany fungování vzdušných a drátových
telekomunikačních koridorů. Povolení bylo zapotřebí
i k pouhému přechovávání, třebaže nefungujících či
neúplných vysílacích radioelektrických stanic. Povolení
potřeboval také subjekt, který uvedené stanice pouze
jen opravoval či prodával. I v případě vysílacích radio-
elektrických stanic existovaly z režimu povolení určité
výjimky.²⁴ Dozor v případě povolených vysílacích radio-
elektrických stanic vykonávalo Ministerstvo vnitř.

Zákon o telekomunikacích obsahoval obdobně
jako předchozí právní úprava (zákon č. 60/1923 Sb. z.
a n.) ustanovení týkající se stížností. Pokud se někdo
cítil poškozen jednáním poštovního podniku, pokud
jde o zřizování a používání telekomunikačních zařízení
a služeb a správnosti poplatků, mohl si stěžovat. Problém
však byl, že si mohl stěžovat u orgánů určených poštovní
správou, což často vedlo k tomu, že se tyto určené orgány
stížnostmi často vůbec nezabývaly. Příslušnost obecných
soudů byla v telekomunikačních věcech vyloučena. Bylo
tedy zachováno přísné oddělení příslušnosti správních
orgánů a soudů ve věcech stížností týkajících se teleko-
munikačních věcí.

Zákon dále obsahoval stejně jako předchozí úprava
ustanovení týkající se telekomunikačního tajem-
ství. Československá pošta (resp. poštovní podnik),
její zaměstnanci a ostatní provozovatelé telekomuni-
kačních zařízení měli povinnost zachovávat tajemství
jak o obsahu přijatých a zprostředkovaných zpráv, tak
i o jménech korespondujících stran a rovněž o číslech
rozmlouvajících účastnických stanic a nesměli vyzra-
zovat jakékoliv údaje týkající se dopravovaných nebo
zprostředkovaných zpráv. Soudům a úřadům směly

19 Telekomunikace – komunikace na dálku. Dle Mezinárodní úmluvy o tele-
komunikacích sjednané v Atlantic City dne 2. října 1947 se za telekomunikace
považuje „[...] každá doprava, vysílání nebo přijímání značek, signálů, písem-
ností, obrazu, zvuku nebo oznámení všeho druhu, a to po drátě, radioelektricky
nebo jinými elektromagnetickými systémy.“

20 Viz § 2 zákona č. 72/1950 Sb., o telekomunikacích.

21 Dle § 17 odst. 3 zákona č. 151/1949 Sb., o Československé poště, národ-
ním podniku.

22 Československá státní pošta byla zrušena nařízením vlády č. 13/1952 Sb.,
o správě spojů, bez likvidace.

23 Zákon č. 101/1960 Sb., o sloučení některých ministerstev, o převezení ří-
zení vodního hospodářství do působnosti ministerstva zemědělství a o změně
názvu ministerstva stavebnictví, v původním znění.

24 Srov. § 8 odst. 3 zákona č. 72/1950 Sb., o telekomunikacích.

být informace o záležitostech podléhajících telekomunikačnímu tajemství sděleny, jen pokud tak stanovoval zákon. Do textu zákona však bylo rovněž zahrnuto ustanovení týkající se vztahu telekomunikačního tajemství a všeobecné povinnosti oznamovat určité trestné činy, podobně jak tomu bylo již v předchozí úpravě. Osoby povinné zachovávat telekomunikační tajemství byly své zákonné povinnosti zproštěny v případech, kdy byly dle zákona povinny oznámit určitý trestný čin.

2.1.3 Zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích

Tento zákon nahradil s účinností ode dne 1. 7. 1964 zákon č. 72/1950 Sb., o telekomunikacích, ve znění novely z roku 1952. Byl reakcí na rychlý technický rozvoj v oblasti telekomunikací, zejména telefonie, telegrafie, rozhlasu a televize. Dle údajů ve stenoprotokolu z jednání 26. schůze národního shromáždění k vládnímu návrhu zákona o telekomunikacích²⁵ vzrostl počet telefonních stanic mezi léty 1948 až 1963 více než trojnásobně (z 386 000 na 1 294 000). Rychle se zvyšoval také podaný počet telegramů, meziměstských telefonních hovorů, počet majitelů televizních povolení a povolení tzv. éterického rozhlasu. K přijetí nového zákona o telekomunikacích došlo také proto, že předešlý zákon upravoval možnost zřizování vlastních telekomunikačních sítí pro některé organizace. To se tehdejší socialistické státní správě s centrálně řízeným hospodářstvím příliš nezamlouvalo, neboť to „[...]vedlo k rozptylování prostředků – k duplicitám a ne hospodárnosti ve výstavbě a v provozu zařízení. Byly odčerpávány výrobky našeho slaboproudého průmyslu i zařízení z dovozu a zpomaloval se tím rozvoj telekomunikací – resortu spojů, určených k uspokojování potřeb celé společnosti.“²⁶

Zákonem mělo být dosaženo kýženého stavu, kdy k uspokojování potřeb společnosti na telekomunikační spojení je určena jednotná telekomunikační síť (§ 2 a násl. zákona č. 110/1964 Sb.), o jejíž rozvoj, budování a provoz pečuje státní správa, resp. Ústřední správa spojů, jakožto ústřední orgán státní správy pro řízení spojů. Ústřední správa spojů vznikla dle zákonného opatření č. 3/1963 Sb., o nové organizaci ústředního řízení v odvětví paliv, energetiky, dopravy a spojů, rozdělením Ministerstva dopravy a spojů na Ministerstvo dopravy a zmíněnou Ústřední správu spojů, v jejímž čele stál vedoucí.

Následně zákonem č. 133/1970 Sb., o působnosti federálních ministerstev, byla působnost pro oblast spojů, tedy pošt a telekomunikací, svěřena Federálnímu ministerstvu spojů. V zákoně o telekomunikacích se oproti předchozí právní úpravě klade větší důraz na ochranu telekomunikací proti škodlivému rušení a mechanickému poškozování (§ 9 a násl. zákona č. 110/1964 Sb.), neboť s rozvojem v oblasti výstavby bylo mechanické

poškození kabelů telekomunikační sítě závažným problémem, jemuž se stát snažil čelit. Kolem kabelových vedení byla zákonem zavedena ochranná pásma, v nichž bylo zakázáno stavět, upravovat povrch pozemků apod. Také zákon o telekomunikacích z roku 1964 obsahoval ustanovení týkající se telekomunikačního tajemství.

Text ustanovení je velmi podobný předchozí úpravě až na to, že ustanovení týkající se telekomunikačního tajemství již neobsahovalo výjimku v podobě všeobecné povinnosti oznamovat určité trestné činy. Zákon však na rozdíl od předchozí úpravy neobsahoval úpravu stížností. Zákon zakotvoval pouze právo na vrácení úhrad, popřípadě poplatků (§ 8 odst. 6), jež musel hradit každý, kdo používal tzv. jednotnou telekomunikační síť nebo telekomunikační výkony, nebo ten, komu organizace spojů zřídily, svěřily k užívání nebo udržovaly telekomunikační zařízení (§ 8 odst. 1). Právo na vrácení poplatků, popřípadě úhrad mohl uplatnit každý v případě vzniku poruchy nebo závady při výkonu. Právo zaniklo, nebylo-li uplatněno u organizace spojů bez zbytečného odkladu, resp. do 6 měsíců ode dne vzniku poruchy nebo závady při výkonu.

Podmínky pro zřizování a používání telefonních zařízení a poskytování jiných telefonních služeb byly stanoveny v telefonním řádu. V telefonním sazebníku byly stanoveny sazby za zřizování a používání telefonních zařízení a jiných telefonních služeb.²⁷ Ze zprávy výboru pro plán a rozpočet k vládnímu návrhu zákona o telekomunikacích je zcela evidentní, že problémy s funkčností a poruchovostí jednotné telekomunikační sítě byly na denním pořádku.

Ještě před přijetím zásadní novelizace zákonné úpravy v oblasti elektronických komunikací v podobě zákona č. 150/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, došlo ke změně působnosti federálních ústředních orgánů státní správy. Byl to zákon č. 194/1988 Sb., který mimo jiné stanovil, že ve věcech pošt, telekomunikací, radiokomunikací a dodržování přidělených kmitočtů nebo kmitočtových pásem vykonává přímo nebo prostřednictvím organizací pověřených na základě zákona státní správu a státní odborný dozor Federální ministerstvo dopravy a spojů.

Jak bylo naznačeno výše, zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, prošel po roce 1989 poměrně rozsáhlou novelizací. Příčinou byly nejen polistopadové události roku 1989, ale také zastaralost textu zákona a změny v právních úpravách telekomunikací v zemích západní Evropy.

Otázkou je, proč se zákonodárce nevydal cestou nového zákona, ale cestou dílčí novelizace téměř třicet let starého zákona. Odpověď je možné nalézt v důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona č. 150/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích.²⁸ Dle autorů této důvodové zprávy to byly liberální trendy i vnitrostátní společenský a ekonomický

²⁵ Text stenoprotokolu z jednání 26. schůze národního shromáždění k vládnímu návrhu zákona o telekomunikacích je dostupný z: <<http://iclaw.sk/leeway/iclaw/elektronicke-komunikacie/historia-pravnej-upravy-v-c-s-sr-a-sr/zakon-c-110-1964-zb-o-telekomunikaciach/zo-stenoprotokolu-z-rokovani-a-26-schodze-narodneho-zhromazdenia-zakon-o-telekomunikaciach/>>.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Částka 41 Sbírký zákonů, ročník 1975 a vyhláška č. 177/1975 Sb., kterou se vydává Telefonní řád.

²⁸ Vládní návrh č. 1276 zákona ze dne 30. 1. 1992, kterým se mění a doplňuje zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích. Text dokumentu je dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t1276_01.htm>.

vývoj ve státě, jež vedly k potřebě urychleného promítnutí do našeho právního řádu. Tedy hlavně nedostatek času na přípravu nového zákona a také podobný postup okolních států v této otázce byl hlavním důvodem pro přijetí dílčí novely, která měla do našeho právního řádu promítnout demonopolizační a liberalizační tendence v rámci telekomunikačního trhu, jejichž zásady byly stanoveny v dokumentu „Green Paper on Telecommunications“ (přiját Komisí ES v roce 1987). Tento dokument odstartoval proces tvorby evropských směrnic, jež byly pro tehdejší členské státy ES závazné.

Proces tvorby směrnic, jež znamenaly liberalizaci telekomunikačního trhu, byl dlouhodobý a československý zákonodárce si toho byl vědom. Očekáváje průběžné změny právní úpravy telekomunikací na evropské úrovni, které bylo potřeba operativně zpracovávat do vnitrostátního právního řádu, upřednostnil zákonodárce cestu rychlé dílčí novelizace zákona o telekomunikacích před tvorbou nového zákona, který by bylo nutno brzy opět novelizovat. Cílem novelizace dle zmíněné důvodové zprávy bylo vytvoření obdobných právních předpokladů, jaké byly vytvářeny zejména v zemích ES, a umožnit tak podnikatelskou činnost na úseku telekomunikací i jiným subjektům, než jsou organizace spojů,²⁹ a to včetně soukromých podnikatelů. Návrh zákona č. 150/1992 Sb. počítal s vytvořením samostatných správních úřadů telekomunikací, zcela oddělených od organizací, které zřizují a provozují telekomunikační zařízení a poskytují telekomunikační služby. Mělo tak dojít k oddělení výkonu provozních činností od státní správy.

Do té doby zde totiž existovala do jisté míry absurdní situace, kdy byl výkon státní správy prováděn organizacemi spojů souběžně s jejich vlastní hospodářskou činností.³⁰ Tento stav vedl k situacím, kdy např. o stížnostech na kvalitu poskytované telefonní služby nebo na výši vyúčtování rozhodoval sám poskytovatel této služby. Návrh zákona v § 21 počítal se zřízením oblastních správních úřadů telekomunikací a Federálního správního úřadu telekomunikací. V konečné verzi zákona však zůstalo toliko Federální ministerstvo spojů jakožto orgán státní správy telekomunikací. Nenaplněny zůstaly i některé další cíle vytyčené v původním návrhu zákona.

Zákon č. 150/1992 Sb. ze dne 24. 4. 1992 nově definuje nejen pojem telekomunikační zařízení, ale přináší nové legální definice pojmů, jako jsou např. telekomunikační síť a telekomunikační služby nebo koncový bod sítě. Pro příklad zákon definuje telekomunikační síť

29 Dle definice v § 1 odst. 3 zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, ve znění zákona č. 150/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, byly organizace spojů právnické osoby, jež byly pověřeny příslušným orgánem státní správy telekomunikací ke zřizování a provozování přenosových cest pro přepravu všech druhů informací pomocí telekomunikačních zařízení kromě zařízení pro jednosměrné šíření rozhlasových a televizních programů po vedení, zařízení pro poskytování telefonní služby, vysílání rádiových zařízení rozhlasových a televizních pro vysílání provozovatelů ze zákona.

30 Takovouto organizací byl státní podnik Správa pošt a telekomunikací Praha (SPT Praha, s.p.), jenž byl ke dni 1. 1. 1993 rozdělen na SPT Telecom, s.p. a Českou poštu. SPT Telecom, s.p., byl ke dni 1. 1. 1994 přeměněn na akciovou společnost SPT TELECOM a.s. a 1. 1. 2000 došlo ke změně firmy na ČESKÝ TELECOM, a.s.

jako soubor telekomunikačních zařízení, který dovoluje přepravu informací mezi koncovými body sítě, což jsou technicky specifikovaná rozhraní mezi telekomunikační sítí a připojovaným zařízením, popř. rozhraním mezi dvěma telekomunikačními sítěmi.³¹ Za zmínku také stojí, že zákon začal rozlišovat mezi telekomunikační službou a telefonní službou. Důvodem byl technický pokrok, díky němuž původní znění zákona již nevyhovovalo. Dalším důvodem bylo uvedení definic do souladu s definicemi používanými ve směrnicích ES. Telekomunikační služby byly vymezeny jako služby, jejichž poskytování spočívá zcela nebo převážně v přepravě informací pomocí telekomunikačních zařízení. Telefonní služba byla definována jako telekomunikační služba pro veřejnost, která spočívá v zajišťování přepravy mluvené řeči v reálném čase mezi koncovými body telekomunikační sítě. Za zmínku jistě stojí také § 3 odst. 8, neboť ten stanovil organizacím spojů povinnost dbát o účelné rozšiřování možnosti příjmu rozhlasových a televizních programů provozovatelů ze zákona (např. Československá televize, Československý rozhlas).

Jak bylo zmíněno výše, státní správu telekomunikací vykonávalo Federální ministerstvo spojů, ovšem jen po velmi krátké období. Ke změně působnosti v oblasti telekomunikací došlo v důsledku probíhajících změn ve státních strukturách rozdělované republiky na konci roku 1992. Již s účinností od 31. 10. 1992 bylo ústředním orgánem státní správy pro pošty a telekomunikace s výjimkou správy kmitočtového spektra určeného pro rozhlasové a televizní vysílání, Ministerstvo hospodářství.³² Jako šestá sekce Ministerstva hospodářství byl k 1. lednu 1993 zřízen Český telekomunikační úřad, jehož vznik byl kromě vzniku SPT Telecom, s.p., dalším projevem konceptu oddělení správních a provozních činností. S účinností od 1. 11. 1996 přešla působnost ve věcech telekomunikací a pošt z Ministerstva hospodářství na Ministerstvo dopravy a spojů³³ a od ledna 1998 byl Český telekomunikační úřad přímo podřízen ministru dopravy a spojů. Tento stav trval až do dne nabytí účinnosti zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, o němž bude pojednáno v následující části.

2.1.4 Zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů

Postupem času přestával „starý“, i když novelizovaný zákon o telekomunikacích z roku 1964 čím dál tím více vyhovovat podmínkám tržně ekonomického

31 Viz § 1 odst. 4 písm. b) a c) zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, ve znění zákona č. 150/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích.

32 Stalo se tak na základě účinnosti zákona č. 474/1992 Sb., o opatřeních v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky, který změnil zákon č. 2/1996 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, a ústavního zákona č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem ČSFR.

33 Toho dne nabyly účinnosti zákon č. 272/1996 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky a kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a mění a doplňuje zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv.

konkurenčního prostředí, neboť byl vytvořen tak, aby co nejvíce vyhovoval monopolnímu telekomunikačnímu prostředí. Celé telekomunikační odvětví procházelo prudkým rozvojem, s čímž souvisel také značný zájem investorů do telekomunikací investovat. Zastaralá právní úprava a přetrvávající monopol v oblasti telefonní služby (SPT TELECOM, s.p., poté SPT TELECOM, a.s.) však potencionální investory odrazoval. V takovýchto podmínkách již nestačila další dílčí novelizace, neboť bylo třeba přijmout zcela nový, modernější a konkrétnější normativní rámec, jenž by reflektoval měnící se právo ES a jenž by přinesl požadovanou právní jistotu podnikatelům, kteří hodlali vstoupit do telekomunikačního odvětví.

Dalším neméně důležitým motivem pro přijetí nového zákona upravujícího oblast telekomunikací byla ochrana spotřebitele, resp. zákazníků využívajících telekomunikačních služeb. V rámci ES probíhalo postupné otevírání a liberalizace telekomunikačního trhu, jež se mělo odrazit také v českých podmínkách. Otevření trhu telekomunikací bylo plánováno na 1. 1. 2001. Aby otevřený trh fungoval tak, jak měl, tedy aby existovala srovnatelná konkurence a volná soutěž, bylo nutné přijmout nový právní rámec, jímž se stal zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů.

Proces jeho přípravy a vzniku však nebyl zdaleka idylický. I když se první iniciativy upozorňující na nevyhnutelnost a nutnost přijetí nového zákona upravujícího oblast telekomunikací začaly objevovat již v roce 1996,³⁴ došlo k přijetí textu nového zákona o telekomunikacích až napotřetí v roce 2000. Takto velké průtahy v procesu přijímání nové právní úpravy byly zapříčiněny především událostmi tzv. Sarajevského atentátu (1998) a následnými změnami na naší politické scéně, včetně předčasných voleb. Nová vláda (ČSSD) nepokračovala již v připraveném návrhu znění zákona, nýbrž začala nanovo se „svým“ návrhem úpravy.

Co se týče textu jejího návrhu, tak nutno říci, že původní verze textu skutečně trh telekomunikací liberalizovala. Tento návrh se však setkal s negativní kritikou, a proto byl jeho text změněn. Změna se právě dotkla tolik choulostivé liberalizace. Do jeho textu bylo začleněno ustanovení, které poskytlo dominantnímu operátorovi možnost dvouletého odkladu v jeho povinnosti poskytovat svým zákazníkům výběr poskytovatele telekomunikačních služeb a přenositelnost čísel, což ve svém důsledku časově oddálilo vznik konkurenčního prostředí. Uvedené změny si do návrhu zákona prosadila vláda.

Účinnosti zákon č. 151/2000 Sb. nabyl dne 1. 7. 2000, tj. půl roku před otevřením liberalizovaného telekomunikačního trhu. Skutečnost, že k účinnosti zákona došlo teprve až půl roku před otevřením trhu znamenala, že se sice zájemcům stihly vydat potřebné telekomunikační licence, avšak již nezůstal dostatečný časový prostor pro to, aby majitelé nových licencí dokázali

34 Takovouto iniciativou byla např. „Skupina 98“, což byla skupina zainteresovaných odborníků, jejichž cílem bylo přijetí nové normy regulující telekomunikační odvětví ve stejném termínu jako v zemích EU, tedy ke dni 1. 1. 1998, jak již její název napovídá.

uzavřít propojovací smlouvy s dominantním operátorem. To ve svém důsledku znamenalo, že se sice s rokem 2001 otevřel telekomunikační trh (měl skončit monopol společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. na hlasové služby poskytované na tzv. pevných linkách), ovšem v českých podmínkách reálná konkurence neexistovala.

Text zákona se v poměru ke starému zákonu značně rozšířil. Bylo by nad rámec tohoto článku věnovat se detailně jednotlivým ustanovením. Dále se proto výklad zaměří na nejdůležitější změny (oproti staré úpravě) a instituty, které byly do jeho textu nově přijaty.

Důležitým mezníkem v oblasti práva elektronických komunikací byl vznik nezávislého národního regulátora trhu elektronických komunikací po vzoru „západních“ zemí. Cílem bylo vytvoření vhodných podmínek pro působení orgánu, jenž měl být nezávislý nejen na jednotlivých poskytovatelích telekomunikačních služeb, ale také na zájmech státu (např. že by uplatňoval šikanózní postihování neúměrně vysokými pokutami i za méně závažná, avšak sankcionovatelná porušení ustanovení zákona v zájmu zvýšení příjmu státní pokladny). Zmíněný nezávislý regulátor – Český telekomunikační úřad (dále jen „ČTÚ“) – byl zřízen právě zákonem č. 151/2000 Sb., jako správní úřad pro výkon státní správy včetně regulace ve věcech telekomunikací.³⁵ Sídlem ČTÚ je Praha a v jeho čele stojí předseda,³⁶ kterého dle znění tohoto zákona jmenuje a odvolává na návrh ministra dopravy a spojů vláda. Funkční období předsedy je čtyřleté a ve funkci může být nejdéle dvě po sobě jdoucí funkční období. Vedle ČTÚ vykonávalo státní správu ve věcech telekomunikací také Ministerstvo dopravy a spojů (od 1. 1. 2003 to bylo Ministerstvo informatiky³⁷). Ministerstvo zodpovídalo za stanovení principů a hlavních zásad státní regulace v telekomunikacích, plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, tvorbu národní telekomunikační politiky, zajištění integrace do evropských struktur a za schvalování plánu přidělení kmitočtových pásem. Ostatní pravomoci pak byly vyčleněny ČTÚ a o některých z nich bude pojednáno dále.

Zákon zavedl a definoval mnohem více základních pojmů.³⁸ Zavedl např. pojem účastnické vedení, telekomunikační okruh, propojení, připojení a definoval rozdíl mezi uživatelem a účastníkem telekomunikační služby.³⁹ Část ustanovení zákona se věnuje regulaci tele-

35 Viz § 3 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů v původním nezměněném znění.

36 Prvním předsedou byl Ing. David Stádník. Jeho první funkční období skončilo dnem 4. 7. 2004 a ode dne 5. 7. 2004 byl vládou na návrh ministra informatiky potvrzen. Svou funkci zastával do 31. 3. 2006, kdy byl vládou (ČSSD) na návrh ministryně informatiky odvolán. Na jeho místo nastoupil PhDr. Pavel Dvořák, CSc., který zastával funkci předsedy ČTÚ i v době sepsání tohoto článku.

37 Zřízeno ke dni 1. 1. 2003 zákonem č. 517/2002 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy a mění některé zákony, jenž nabyl účinnosti dne 1. 1. 2003.

38 Srov. § 2 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů.

39 Dle § 2 odst. 10 se uživatelem telekomunikační služby rozuměla fyzická osoba nebo právnická osoba, které je poskytována telekomunikační služba. Odst. 11 pak definoval účastníka jako uživatele telekomunikační služby, který je s jejím poskytovatelem ve smluvním vztahu. Účastníkem tak mohl být např. vlastník bytu, v němž byla vytvořena telefonní přípojka, který byl ve smluvním

komunikačních činností, což bylo zřizování a provozování veřejné telekomunikační sítě, zřizování a provozování neveřejné telekomunikační sítě, poskytování telekomunikačních služeb prostřednictvím veřejné nebo neveřejné telekomunikační sítě a zřizování a provozování telekomunikačního zařízení.

Ke zřizování a provozování veřejné telekomunikační sítě, k poskytování veřejné telefonní služby a k poskytování veřejné telefonní služby prostřednictvím veřejné mobilní telekomunikační sítě bylo zapotřebí státního souhlasu ČTÚ v podobě telekomunikační licence. Udělováním licencí byl regulován počet subjektů, které mohou vstoupit na trh elektronických komunikací. Počet těchto subjektů však nebyl omezen pouze regulační činností ČTÚ, nýbrž také faktickým omezením množstvím vhodných frekvencí (kmitočtů) potřebných pro poskytování určitých telekomunikačních služeb. Právě proces udělování telekomunikačních licencí byl jedním ze zatěžkávacích úkolů ČTÚ hned v prvních měsících jeho působení.

Poskytovatelé, kteří chtěli vstoupit na trh telekomunikací, žádali o licence hned po nabytí účinnosti zákona. ČTÚ vydal licence poměrně rychle (v průběhu září 2000). Tento termín, ovlivněn pozdním přijetím a účinností samotného zákona, se ukázal být nakonec příliš pozdní. Nově přichozí poskytovatelé (alternativní operátoři) totiž nestihli uzavřít před otevřením trhu v roce 2001 propojovací dohody⁴⁰ s dominantním operátorem pevných sítí (v té době ČESKÝ TELECOM, a.s.). To ve svém důsledku znamenalo, jak bylo řečeno již výše, že na počátku roku 2001 nebyla uzavřena jediná propojovací dohoda, tudíž neexistovala faktická konkurence na telekomunikačním trhu.

Uzavírání dohod o propojení s dominantním poskytovatelem bylo od samého počátku problematické, neboť dominantní poskytovatel nebyl v procesu tvorby dohod příliš konstruktivní, a proto se alternativní poskytovatelé museli obrátit na ČTÚ, aby jejich spor pomohl vyřešit. Spory se týkaly především ceny za propojení, tedy poplatky, které si poskytovatelé platí navzájem za přechod jednotlivých hovorů z jedné sítě do druhé. Cenu nakonec musel stanovit ČTÚ, neboť si ČESKÝ TELECOM, a.s., hodlal účtovat propojovací poplatek, který byl vyšší než koncová cena celého hovoru. ČTÚ nejprve stanovil závazné metodiky pro výpočet propojovacích poplatků, a když ani poté se poskytovatelé nebyli schopni dohodnout, musel jim ČTÚ cenu i podmínky propojení prakticky určit. Historicky první dohoda o propojení po otevření telekomunikačního trhu byla podepsána 28. února 2001 společností ČESKÝ TELECOM, a.s., a Contactel s.r.o.

vztahu s poskytovatelem veřejné telefonní služby, a uživatelem pak nájemník tuto přípojku využívající.

⁴⁰ § 2 odst. 16 zákona č. zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, definoval propojení jako fyzické a logické spojení telekomunikačních sítí využívaných poskytovateli telekomunikačních služeb umožňující uživateli jednoho poskytovatele telekomunikačních služeb komunikovat s uživateli téhož nebo jiného poskytovatele telekomunikačních služeb nebo za účelem umožnění přístupu ke službám poskytovaným jiným poskytovatelem telekomunikačních služeb. Telekomunikační služby mohou být poskytovány poskytovateli telekomunikačních služeb, kteří se propojují, nebo jinými poskytovateli telekomunikačních služeb, kteří mají přístup k telekomunikační síti.

Další zákonem stanovenou povinností ČTÚ bylo efektivní hospodaření s omezenými zdroji volných kmitočtů. V praxi to znamenalo, že způsob jejich přidělování měl sledovat zájmy celého trhu a jeho uživatelů. ČTÚ měl za úkol spravovat kmitočtové spektrum k zajištění účelného využívání kmitočtů. Sestavoval a prováděl změny plánu přidělení kmitočtových pásem (národní kmitočtová tabulka) a plánu využití kmitočtového spektra. Prováděl také kontrolu využívání kmitočtového spektra a vydával rozhodnutí o povolení k provozování vysílacích rádiových zařízení. Uvedené činnosti ČTÚ vykonává dodnes. Mezi další úkoly ČTÚ patřily např. rozhodování o technické způsobilosti koncových nebo rádiových zařízení.

Počátky uvolněného telekomunikačního trhu byly spojeny s pojmem tzv. asymetrické regulace. Regulace ze strany ČTÚ se vyznačovala nestejným působením vůči subjektům působícím na telekomunikačním trhu. Tímto asymetrickým působením mělo být docíleno postupné vyrovnávání sil a postavení jednotlivých subjektů působících na telekomunikačním trhu. Postavení těchto subjektů nebylo totiž v době těsně po otevření trhu (1. 1. 2001) ani zdaleka rovnocenné. ČESKÝ TELECOM, a.s., měl v té době zcela logicky dominantní postavení s vybudovaným zázemím a infrastrukturou, neboť si svou pozici nerušeně budoval v dobách, kdy telekomunikační trh byl trhem monopolním, ze strany státu silně podporovaným.

Vedle tohoto dominantního subjektu měli na otevřený trh přijít noví poskytovatelé (tehdy tzv. „alternativní operátoři“), kteří si své zázemí a postavení měli teprve budovat. Aby mohli vedle dominantního poskytovatele uspět, bylo třeba uplatňovat právě výše zmíněnou asymetrickou formu regulace, tedy vytváření nestejných podmínek na trhu. V těchto dobách by bylo nesmyslem domnívat se, že by se alternativní poskytovatelé mohli stát konkurenceschopní jen díky působení sil volného trhu, proto bylo potřeba k nastartování fungování konkurenčního volného trhu pomoci nově přichozím subjektům „zdravou“ regulací. Příkladem asymetrické regulace byla regulace cen univerzální služby.⁴¹ To v praxi znamenalo, že ceny základní hlasové služby, jež byla poskytována dominantním poskytovatelem (ČESKÝ TELECOM, a.s.) v rámci univerzální služby, byly regulovány, zatímco ceny obdobných služeb nově etablovujících se poskytovatelů regulovány nebyly, a byly tedy ovlivňovány jen přirozeným působením trhu. Asymetrická regulace postupem času slábne, až nakonec by měla zcela ustoupit. Stane se tak v době, kdy budou síly

⁴¹ § 29 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, definoval univerzální službu jako minimální soubor služeb, které jsou dostupné ve stanovené kvalitě všem uživatelům na celém území státu za dostupnou cenu. Dostupnou cenou se rozuměla cena stanovená podle zvláštního právního předpisu, kterým byl zákon č. 526/1990 Sb., o cenách. Univerzální služba musela zahrnovat veřejnou telefonní službu (včetně faxu), operátorské služby, bezplatný a nepřetržitý přístup uživatelů k číslům tísňových volání, informační službu o telefonních číslech, pravidelné vydávání telefonních seznamů, služby veřejných telefonních automatů, slevy osobám, které jsou držiteli průkazu ZTP z důvodu úplné nebo praktické hluchoty, anebo osobám, které jsou držiteli průkazu ZTP/P a osobám bezmocným dle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

na trhu vyrovnány a státní regulace již nebude zapotřebí, neboť trh se bude schopen regulovat vlastní setrvačností.

Důležitým mezníkem v procesu liberalizace bylo umožnění volby poskytovatele „pevné“ telefonní služby. Umožnil to telekomunikační zákon v polovině roku 2002. Nejprve se volba poskytovatele uskutečňovala krátkou individuální předvolbou (Carrier Selection, známá též jako služba CS), tzn., že uživatel musel manuálně vytočit specifickou číselnou kombinaci před samotné volané číslo, aby byl hovor veden přes zvoleného poskytovatele.

Později (přelom roku 2003/2004) již nebylo nutné manuální vytáčení čísla před každým hovorem, neboť bylo možné si zvolit trvalou volbu poskytovatele, což znamenalo, že všechny hovory byly vedeny přes účastníkem zvoleného poskytovatele (Carrier PreSelection, známá též jako služba CPS). Volba operátora byla dalším krokem k vytvoření konkurence na telekomunikačním trhu s pozitivním dopadem především pro konečné zákazníky.

Pomyslnou vadou na kráse možnosti volby operátora byla skutečnost, že i pokud se účastník rozhodl vést všechny své hovory přes jiného poskytovatele a od ČESKÉHO TELECOMU nepožadoval žádné služby, musel mu přesto platit v plné výši měsíční paušál za existenci své pevné telefonní linky. Tento problém byl do jisté míry vyřešen novelou zákona o telekomunikacích, provedenou zákonem č. 225/2003 Sb., jenž nabyl účinnosti dne 20. srpna 2003. Novela zavedla v souladu s nařízením (ES) 2887/2000 Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2000, o zpřístupnění účastnického vedení, povinnost dominantnímu poskytovateli zpřístupnit účastnické vedení.⁴² Důsledkem pak mělo být, že účastník bude platit za poskytnuté služby toliko jednomu, předem vybranému poskytovateli. Kýženého výsledku bylo dosaženo pouze částečně. Žádná masová migrace účastníků k alternativním poskytovatelům se nekonala. Podobný vývoj bylo možno sledovat i v zemích EU.

Dalším logickým krokem k vytvoření plně konkurenčního tržního prostředí v telekomunikacích byla přenositelnost čísel (účastník si mohl ponechat při přechodu od jednoho poskytovatele k druhému své původní číslo). Nejprve se přenositelnost týkala pouze pevných sítí (počátek roku 2003) a později také mobilních (počátek roku 2006). Povinnost umožnění přenositelnosti mobilních telefonních čísel byla stanovena novým, dodnes platným a účinným zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).

Již výše bylo řečeno, ČTÚ rozhodoval spory poskytovatelů v případech, že se tito nedohodli na ceně za propojení, resp. na ceně za přístup k síti. Zákonně zmocnění bylo ČTÚ dáno ustanovením § 78 zákona. ČTÚ však nerozhodoval pouze tento typ sporů. Měl zákonem stanovenou pravomoc (§ 95) rozhodovat spory o propojení sítí nebo o přístupu k síti, popřípadě o změnách smluv o propojení sítí nebo o přístupu k síti. Dále měl dány

pravomoc rozhodovat ve sporech o povinnosti účastníka k finančnímu plnění vyplývajícímu ze smlouvy mezi provozovatelem veřejné telekomunikační sítě a účastníkem o poskytování telekomunikačních služeb, což byly typicky spory o zaplacení dlužné ceny za poskytnuté telekomunikační služby.⁴³ Rozhodoval také o námitkách proti vyřízení reklamace vyúčtování cen za telekomunikační služby.⁴⁴ Pro uvedené případy rozhodování sporů nebyly příslušné obecné soudy, nýbrž právě ČTÚ.

Jedná se o specifikum, kdy o klasickém občanskoprávním, popřípadě obchodněprávním sporu rozhoduje správní orgán ve správním řízení. Do dne nabytí účinnosti zákona č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního, byly fyzické a právnické osoby po vyčerpání opravných prostředků ve správním řízení oprávněny dovolávat se nápravy ve výroku správního rozhodnutí žalobou u obecných soudů. Žaloba musela být podána do dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu (ČTÚ). Správní rozhodnutí vydané ve sporech nabývalo právní moci marným uplynutím této lhůty. Rozdílem oproti současné úpravě bylo, že v případě, že byla žaloba zákonným způsobem podána, i pravomocné správní rozhodnutí vydané v těchto sporech nemělo právní účinky, tedy nebylo vykonatelným právním titulem do té doby, než bylo soudem o žalobě rozhodnuto.⁴⁵ Je tedy nabíledni, že tímto byla dána účastníkům správního řízení možnost, aby vykonatelnost správního rozhodnutí mohli oddálit častokrát až o několik let, a to z důvodu délky soudního řízení. Změna nastala po nabytí účinnosti zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „SŘS“). Po 1. lednu 2003 mají účastníci správního řízení sporného (např. sporu o dlužné částce za poskytnuté služby elektronických komunikací) možnost podat k soudu návrh podle části páté zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (dále též „OSŘ“).⁴⁶ V podrobnostech se k problematice rozhodování sporů u ČTÚ vrátíme v samostatné kapitole o rozhodování sporů.

2.2 Současnost právní úpravy elektronických komunikací

2.2.1 Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)

Celá oblast elektronických komunikací procházela a stále prochází v průběhu času kontinuálním vývojem a rozvojem. Jsou vyvíjeny nové, rychlejší a výkonnější

43 Poskytovatel telekomunikačních služeb nemohl svůj nárok na zaplacení dlužných vyúčtování za poskytnuté telekomunikační služby uplatňovat žalobou u obecných soudů, nýbrž návrhem na zahájení správního řízení dle zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), u ČTÚ.

44 Účastník měl ze zákona dánu možnost reklamovat vyúčtování ceny za veřejnou telekomunikační službu do 2 měsíců od doručení vyúčtování ceny za poskytnutou službu. V případě, že poskytovatel veřejné telekomunikační služby podané reklamaci na vyúčtovanou cenu nevyhověl, byl účastník oprávněn uplatnit u ČTÚ námitky proti vyřízení reklamace. ČTÚ pak vedl řízení o námitce proti vyřízení reklamace.

45 Srov. § 102 odst. 3 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, ve znění účinném do dne 31. 12. 2002.

46 Viz § 244 OSŘ.

42 V zákoně č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, byla tato povinnost stanovena novým ustanovením § 37a.

technologie, které v různých formách stále více pronikají do každodenního života lidí. Chování a jednání celé společnosti i jednotlivců je těmito technologiemi citelně ovlivňováno, a proto existuje právo, které toto chování a jednání reguluje.

Také tržní oblast se od počátku 90. let významně vyvinula a především liberalizovala. Bylo uvedeno a obecně je také známo, že právo je vždy o pomyslný krok pozadu za technickým rozvojem. I přesto však kontinuálně existuje všeobecná potřeba regulace oblasti práva elektronických komunikací, a proto dochází ke změnám v právních úpravách, jež se pokouší reagovat na zmíněný technologický pokrok. S pokrokem souvisí i měnící se poměry na trhu elektronických komunikací. Také proto byl v roce 2002 schválen Evropským parlamentem a Radou nový regulační rámec, tzv. „regulační rámec 2003“,⁴⁷ nahrazující regulační rámec 1998. Právní úprava na úrovni ES reaguje na vývoj v technologické oblasti, rozšiřuje a sjednocuje předmět regulace a obsahuje úpravu nových problematik, jež se objevily díky technologickému pokroku.

Předmětem regulace již nejsou telekomunikace, nýbrž elektronické komunikace. Elektronické komunikace jsou vhodnějším označením předmětu právní úpravy, neboť tento pojem zahrnuje širší okruh upravených služeb (telekomunikace čím dál tím více splývají s informačními technologiemi), což lépe odpovídá technologickému pokroku a aktuálním tržním podmínkám. Regulační rámec měl pomoci rozvinout soutěž, a tím dosáhnout žádoucího zlepšení v dostupnosti služeb, a to nejen telefonních, ale např. i vysokorychlostního přístupu k Internetu. To mělo pomoci naplnit cíle stanovené Evropským summitem v roce 2000 v Lisabonu, tj. dosažení stavu, kdy EU bude nejvíce konkurenceschopná ekonomika na světě.⁴⁸

Česká republika se před vstupem do EU zavázala, že implementuje směrnice ES do vnitrostátního právního řádu. Proto byly, i když se zpožděním, požadavky směrnic regulačního rámce 2003 transponovány do národní právní úpravy, konkrétně do zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích) (dále též „ZEK“).

47 Dle důvodové zprávy k zákonu č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích) byl regulační rámec tvořen směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro síť a služby elektronických komunikací (tzv. rámcová směrnice), směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES o oprávnění pro síť a služby elektronických komunikací (tzv. autorizační směrnice), směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a jejich vzájemném propojení (tzv. přístupová směrnice), směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě), směrnicí Komise 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích sítí a služeb elektronických komunikací, směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady 2002/766/ES o správě rádiového spektra.

Text dokumentu je dostupný z: <<http://web.mvcr.cz/archiv2008/micr/files/1607/dvudovzpr.pdf>>.

48 Důvodová zpráva k zákonu č. 127/2005 Sb. ze dne 8. 9. 2004.

Vzhledem k požadavkům směrnic a potřebám trhu byla právní úprava zákona č. 151/2000 Sb. o telekomunikacích nevyhovující jako celek. Potřebné změny nebyly proveditelné formou byť rozsáhlé novelizace, neboť implementace požadavků regulačního rámce vyžadovala zásadní změny všech částí stávajícího zákona. Z těchto důvodů bylo třeba zpracovat zcela nový právní předpis. Česká republika nebyla jedinou zemí, která se k tomuto kroku odhodlala. K tvorbě nové právní úpravy se odhodlala většina členských států, včetně tehdejších kandidátských států. Cílem nové právní úpravy mělo být, dle důvodové zprávy, urychlení budování moderních komunikačních sítí, a tím vytvoření dlouhodobých předpokladů pro poskytování vysoce kvalitních, cenově dostupných služeb elektronických komunikací světové úrovně s návazností jak na země ES, tak i na ostatní státy světa. Nový právní rámec více podporuje rozvoj služeb a sítí elektronických komunikací, do jisté míry zjednodušuje podnikatelům vstup na trh a detailněji formuluje pravomoci a postavení regulačního orgánu – ČTÚ a dále klade důraz na zohledňování zájmů a práv účastníků a uživatelů sítí a služeb elektronických komunikací.

ZEK obsahuje řadu na první pohled obdobných institutů jako jeho předchůdce. Při bližším srovnání však nutno konstatovat, že tyto zdánlivě příbuzné instituty jsou obsahově zásadně odlišné (např. generální licence vs. všeobecné oprávnění). V souladu s právem ES byla do zákona začleněna problematika ochrany spotřebitele, resp. uživatele, ochrana osobních údajů, problematika analýz trhů. Neméně důležitou částí zákona jsou ustanovení, týkající se zvláštní úpravy řešení sporů v oblasti elektronických komunikací, o kterých bude pojednáno níže.

Zákon upravuje podnikání a výkon státní správy včetně regulace trhu v oblasti elektronických komunikací. Z regulačního rámce pro elektronické komunikace zůstal vyloučen obsah služeb poskytovaných prostřednictvím sítí elektronických komunikací. Jedná se o obsah rozhlasového a televizního vysílání, finančních služeb a některých služeb informační společnosti.

Kompetence pro regulaci obsahu služeb rozhlasového a televizního vysílání zůstaly vyhrazeny Radě pro rozhlasové a televizní vysílání (dále též „Rada RTV“). Působnost Rady RTV vymezuje zákon č. 231/2000 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZRTV“).

V ZRTV je Rada RTV (na rozdíl od předchozí úpravy Rady RTV v samostatném zákoně č. 103/1992 Sb.) zakotvena jako správní úřad, který vykonává státní správu v oblasti rozhlasového a televizního vysílání (původního i převzatého).⁴⁹ Rada RTV vykonává státní správu, stojí však mimo organizační strukturu státní správy.⁵⁰ V zákoně č. 103/1992 Sb. nebyla Rada RTV

49 Srov. § 2 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 231/2000 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZRTV“).

50 Srov. HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo – Obecná část*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 280–281, 291. Cit. dle BARTOŇ, M. Ústavní zakotvení Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. In Hloušek, V., Šimíček, V. (editoři). *Výkonná moc v ústavním systému České republiky*. Brno: Mezinárodní polito-

koncipována jako správní orgán, ale jako státní orgán sui generis a přitom vykovala státní správu, což bylo v rozporu ústavou. Tento nedostatek byl odstraněn spolu s přijetím ZRTV.

Dalším úkolem Rady RTV je dohled na zachování a rozvoj plurality programové nabídky a informací v oblasti rozhlasového a televizního vysílání (původního i převzatého) a dále dbá na obsahovou nezávislost vysílání. Mezi nejdůležitější úkoly a pravomoci Rady RTV mimo jiné patří následující. Rada RTV dohlíží na dodržování právních předpisů v oblasti rozhlasového a televizního vysílání a podmínek stanovených v rozhodnutí o udělení licence či v rozhodnutí o registraci. Rada RTV uděluje, mění a odnímá licence k provozování rozhlasového a televizního vysílání a rovněž vydává, mění a zrušuje rozhodnutí o registraci k provozování převzatého vysílání.

Je důležité upozornit na skutečnost, že takovéto rozhodování Rady RTV o vzniku či zániku oprávnění vysílat může mít velmi zásadní vliv na mocenské uspořádání sil ve státu. Rada také vede evidenci provozovatelů původního a převzatého vysílání a ukládá sankce za porušení ustanovení ZRTV. Rada RTV uveřejňuje prostřednictvím Internetu přehled žádostí o licenci a o registraci a přehled udělených licencí a jejich změn, resp. registrací a jejich změn.

Jedním z hlavních úkolů Rady RTV je monitoring obsahu rozhlasového a televizního vysílání. Není možno opomenout spolupráci a vzájemné vztahy mezi Radou RTV a ČTÚ, jež jsou upřesněny také v ZEK. Rada RTV uděluje ČTÚ souhlas k vydávání individuálního oprávnění k využívání rádiových kmitočtů pro jiné radiokomunikační služby v části rádiového spektra vyhrazené výhradně pro rozhlasové a televizní vysílání. Od ČTÚ dále vyžaduje stanovisko obsahující zkoordinované kmitočty pro analogové rozhlasové a televizní vysílání včetně jejich technických parametrů a stanovisko od ČTÚ vyžaduje také pro účely řízení o udělení licence k provozování rozhlasového a televizního vysílání nebo pro účely změny licenčních podmínek. Ve shodě se stanoviskem ČTÚ stanoví územní rozsah vysílání pro provozovatele vysílání s licenci. Výčet stanovených úkolů Rady RTV je obsažen v § 5 ZRTV. Některými autory bývá Rada RTV přirovnávána k „antimonopolnímu úřadu“ na trhu s informacemi, jejichž pluralita je základním atributem každého demokratického státu.⁵¹

Rada RTV má 13 členů, které formálně jmenuje předseda vlády, voleni jsou však Poslaneckou sněmovnou. Členství v Radě RTV je veřejnou funkcí. Funkční období členů Rady RTV je šestileté s tím, že do funkce člena Rady RTV nemůže být navržena a jmenována osoba, která po dvě po sobě jdoucí funkční období, popřípadě jejich částí, vykonávala funkci člena Rady RTV. ZRTV stanovuje, za jakých podmínek se může občan ČR stát členem Rady RTV. Občan musí splňovat podmínku způsobilosti k právním úkonům, trvalého

pobytu, věku (dosažení 25 let) a bezúhonnosti. Za nedostatek osobně považují skutečnost, že nejsou stanoveny odborné požadavky na výkon funkce člena Rady RTV. Jak již bylo řečeno, Rada RTV rozhoduje o vzniku oprávnění vysílat a o sankcích (podobně jako soudcové, arbitři apod.), což vzhledem ke značnému vlivu a významu medií může mít zásadní vliv na mocenské uspořádání sil ve státu. Proto by bylo jistě přínosné, aby byly zákonem stanoveny alespoň minimální odborné předpoklady pro výkon funkce člena Rady RTV, které musí členové Rady RTV splňovat. Za současného stavu se může členem Rady stát i občan bez základního vzdělání za předpokladu, že splní ostatní zákonem stanovené podmínky. Za ideální nelze považovat ani způsob výběru kandidátů na funkci Poslaneckou sněmovnou. Nelze se pak vyhnout situacím, kdy budou schvalováni do funkce spíše „kamarádi“ poslanců za jejich dobré stranické služby, což může plnit funkci jakéhosi „odchodného“, místo dostatečně kvalifikovaných odborníků z oblasti mediálního práva.⁵² Vzhledem k faktickému postavení Rady RTV navrhuji někteří autoři zakotvení Rady RTV do ústavního pořádku ČR.⁵³ Ve prospěch ústavního zakotvení Rady RTV argumentují tím, že postavení Rady RTV je ve společnosti důležité a klíčové, tudíž její zakotvení v ústavním pořádku, resp. přímo v Ústavě, je namístě. Její vzrůstající důležitost souvisí se stále vzrůstajícím vlivem médií a také s již zmiňovaným vlivem médií na mocenské uspořádání každého státu. Proto roste také potřeba mediální regulace a potřeba zajištění nezávislosti Rady RTV před politickými, ekonomickými a jinými tlaky. Tato nezávislost by byla zajištěna zakotvením Rady do ústavního pořádku.⁵⁴ Argumentace je rovněž podpořena ústavním zakotvením orgánů podobných Radě RTV v Ústavách některých evropských států (např. Polsko a Portugalsko).⁵⁵

Základní pojmy

Na tomto místě považuji za přínosné přiblížit si samotný text ZEK. V úvodních ustanoveních ZEK jsou vymezeny pojmy, se kterými se můžeme setkat v textu zákona. Již v první kapitole bylo uvedeno, že ZEK v § 2 písm. h) definuje pojem sítě elektronických komunikací jako přenosové systémy, popřípadě spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po vedení, rádiem, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných sítí s komutací okruhů nebo paketů a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na druh přenášené informace.

52 Podobný názor prezentovala také právnička TV Nova pro mediální právo JUDr. Markéta Havlová v rámci workshopu na téma „Mediální právo“ na zlínské Fakultě multimediálních komunikací 8. března 2007.

53 Srov. např. BARTOŇ, M. Ústavní zakotvení Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. In Hloušek, V., Šimíček, V. (editoři). *Výkonná moc v ústavním systému České republiky*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykova univerzita, 2004, s. 213–225.

54 Tamtéž, s. 217–218.

55 Tamtéž, s. 219.

logický ústav Masarykova univerzita, 2004, s. 216.

51 BARTOŇ, M. Ústavní zakotvení Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. In Hloušek, V., Šimíček, V. (editoři). *Výkonná moc v ústavním systému České republiky*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykova univerzita, 2004, s. 216.

Jednou z nejdůležitějších legálních definic je vymezení služby elektronických komunikací [§ 2 písm. n)]. Je jí služba obvykle poskytovaná za úplat, která spočívá zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací, včetně telekomunikačních služeb a přenosových služeb v sítích používaných pro rozhlasové a televizní vysílání a v sítích kabelové televize. Službami elektronických komunikací však nejsou služby, které nabízejí obsah prostřednictvím sítí a služeb elektronických komunikací nebo vykonávají redakční dohled nad obsahem přenášeným sítěmi a poskytovaným službami elektronických komunikací. Službami elektronických komunikací nejsou ani služby informační společnosti, které nespočívají zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací. Zde je patrně výše zmíněné vymezení obsahu služeb poskytovaných prostřednictvím sítí elektronických komunikací z působnosti ZEK. Služby, které nabízejí obsah (např. obsah rozhlasového a televizního vysílání, nebo služba elektronické jízdenky pro MHD zakoupená prostřednictvím krátké textové zprávy SMS) nejsou službami elektronických komunikací a nespádají tak pod režim ZEK, a tedy ani pod regulaci ČTÚ.

Dalším neméně podstatnými pojmy jsou účastník a uživatel. Jejich vymezení je podobné tomu z předcházející právní úpravy (zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích). Dle ZEK je účastníkem každý, kdo uzavřel s podnikatelem poskytujícím veřejně dostupné služby elektronických komunikací smlouvu na poskytování těchto služeb, a uživatelem každý, kdo využívá nebo žádá veřejně dostupnou službu elektronických komunikací.⁵⁶ Operátorem je pak podnikatel, který zajišťuje nebo je oprávněn zajišťovat veřejnou komunikační síť nebo přiřazené prostředky.⁵⁷

Státní správa elektronických komunikací dle ZEK

Na právním základě ZEK se znovu zřizuje Český telekomunikační úřad. Byl tedy zachován název, pod nímž byl zřízen již zákonem č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, a to čistě z praktických důvodů. Oproti dřívější úpravě však byla působnost ČTÚ rozšířena na oblast elektronických komunikací, neboť tento pojem zahrnuje širší okruh regulovaných služeb. ČTÚ je ústředním správním úřadem⁵⁸ pro výkon státní správy, včetně regulace trhu a stanovování podmínek pro podnikání v oblasti elektronických komunikací a poštovních služeb.⁵⁹ Sídlem ČTÚ zůstala Praha.⁶⁰

56 Viz § 2 písm. a) a b) ZEK.

57 Viz § 2 písm. e) ZEK.

58 ČTÚ figuruje ve výčtu tzv. dalších ústředních orgánů státní správy obsaženém v § 2 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění.

59 Činnost ČTÚ v oblasti poštovních služeb je upravena zákonem č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách). Výklad o činnosti ČTÚ v oblasti poštovních služeb jde však nad rámec tohoto článku, a proto se uvedenou problematikou zabývat nebude.

60 ČTÚ sídlí na adrese Sokolovská 219, Praha 9.

Jménem ČTÚ jedná a v jeho čele stojí předseda Rady.⁶¹ Předsedu jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu a obchodu.⁶² Předsedou může být jen člen Rady ČTÚ a je jmenován na dobu zbývající do konce svého členství v Radě ČTÚ, nejvýše však na dobu tří let. Postavení předsedy Rady se oproti předchozí právní úpravě změnilo. Do dne účinnosti ZEK předseda rozhodoval především samostatně a byl také odvolacím orgánem pro rozhodnutí nižších stupňů ČTÚ.

Nově ZEK upravuje postavení pětičlenné Rady ČTÚ,⁶³ jejíž funkční období je pětileté a každý rok je jmenován jeden člen Rady. Do funkce člena Rady ČTÚ může být jmenován pouze občan ČR, který je plně způsobilý k právním úkonům, je bezúhonný⁶⁴ a který má praxi v oboru elektronických komunikací, ekonomie nebo práva v rozsahu minimálně pět let.⁶⁵ Rada ČTÚ rozhoduje hlasováním, při kterém má každý člen jeden hlas, a její rozhodnutí je přijato, pokud pro něj hlasovali alespoň tři její členové. ZEK taxativním výčtem stanovuje rozsah činností Rady ČTÚ a jejich rozhodovacích pravomocí (srov. § 107 odst. 8 ZEK). Rozhoduje např. o opravných prostředcích proti rozhodnutím vydaným předsedou Rady, o opatřeních obecné povahy vydávaných na základě zákonného zmocnění, o rozhodnutích o ceně, o určení poskytovatele univerzální služby (o univerzální službě bude pojednáno níže). Proti rozhodnutí Rady ČTÚ není přípustný opravný prostředek.

Předseda Rady v prvním stupni rozhoduje o přidělu rádiových kmitočtů,⁶⁶ uděluje souhlas k převodu práv vyplývajících z přidělu rádiových kmitočtů, rozhoduje o změně a odnětí přidělu a rozhoduje spory mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost. Komunikačními činnostmi jsou dle § 7 odst. 1 ZEK zajišťování sítí elektronických komunikací, poskytování služeb elektronických komunikací a provozování přístrojů. Typicky pak tedy předseda Rady v prvním stupni rozhoduje spory mezi podnikateli poskytujícími služby elektronických komunikací (např. veřejně dostupné telefonní služby). Pro případ, že ZEK svěruje rozhodovací pravomoc do rukou ČTÚ jako úřadu bez bližšího určení, má ČTÚ ze zákona danou možnost statutem si stanovit, že v prvním stupni rozhoduje předseda Rady.

61 Jak bylo uvedeno již výše, předsedou Rady ČTÚ v době sepsání článku byl PhDr. Pavel Dvořák, CSc., jenž byl vládou do své funkce potvrzen 27. dubna 2009. Následně byl vládou na návrh ministra průmyslu a obchodu Ing. Vladimíra Tošovského dne 27. dubna 2010 jmenován do funkce předsedy Rady ČTÚ na další tři roky.

62 Původně předsedu ČTÚ do funkce navrhoval ministr informatiky. Avšak vzhledem k tomu, že Ministerstvo informatiky bylo zákonem č. 110/2007 Sb. zrušeno ke dni 31. 5. 2007 a jeho působnost ve věcech elektronických komunikací a poštovních služeb přešla s účinností od 1. 6. 2007 na Ministerstvo průmyslu a obchodu, bylo třeba pozměnit také text ZEK.

63 Radu ČTÚ jmenuje vláda na návrh ministra průmyslu a obchodu. V době sepsání článku byli členy Rady ČTÚ Pavel Dvořák (předseda Rady), Jana Fürstová, Petr Štěpánek, Zdeněk Švrček a Milan Šimonovský.

64 V podrobnostech viz § 107 odst. 3 písm. b) ZEK.

65 V této souvislosti si autor nemůže odpustit poznámku a odkázat na výklad výše o Radě RTV a zákonných požadavcích na její členy (viz § 7 odst. 3 ZRTV).

66 Tím se dle § 22 odst. 1 ZEK rozumí udělení práva k využívání rádiových kmitočtů podle podmínek, které budou ČTÚ stanoveny v individuálním oprávnění k využívání rádiových kmitočtů.

V ustanovení § 108 pak zákon taxativně vymezuje působnost ČTÚ jako správního úřadu. Do působnosti ČTÚ tak např. spadá rozhodování účastnických sporů (problematice rozhodování sporů bude věnována samostatná kapitola), ověřování odborné způsobilosti k obsluze vysílacích rádiových zařízení, stanovení, vybírání a vymáhání poplatků a pokut za porušení povinností, výkon správy rádiových kmitočtů a čísel, zabezpečování harmonizace využívání rádiového spektra a harmonizace číslovacích plánů, výkon státní statistické služby, zabezpečování vydávání Telekomunikačního věstníku, výkon státní kontroly elektronických komunikací aj. ČTÚ mimo jiné spolupracuje s Radou RTV a s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. ČTÚ je např. povinen Radu RTV informovat o existenci nevyužitých kmitočtech v pásmu určeném výhradně pro rozhlasové a televizní vysílání. Jak již bylo uvedeno, ČTÚ při výkonu regulace není podřízen jinému správnímu úřadu. Odpovědnost za jeho činnost je zajištěna formou skládání účtů vládě a poskytování informací Parlamentu.⁶⁷

Státní správu v elektronických komunikacích vykonává ČTÚ spolu s Ministerstvem průmyslu a obchodu (dále též „MPO“). V rámci své působnosti mimo jiné předkládá vládě návrh státní politiky elektronických komunikací, dále návrhy hlavních zásad státní politiky v elektronických komunikacích, zabezpečuje mezinárodní vztahy v oblasti elektronických komunikací na úrovni vlád, vládních i nevládních organizací. Dále také ve věcech elektronických komunikací zabezpečuje plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv anebo závazků vyplývajících z členství České republiky v mezinárodních organizacích. Z důvodu jednotného provádění regulace na vnitřním trhu ES spolupracují ČTÚ a MPO při své činnosti s orgány ES a s partnerskými orgány v ostatních zemích EU. Díky takto vymezené působnosti má vláda nezbytný nástroj, který jí umožňuje v případě potřeby efektivně zaměřit regulaci tak, aby mohly být pružně řešeny hlavní mezery v poskytování významných služeb elektronických komunikací. Účelem vymezení působnosti MPO v oblasti elektronických komunikací je také potřeba včasné implementace politických rozhodnutí, jež jsou přijímána na úrovni orgánů EU a jež jsou adresována vládám členských států.

Jak již bylo uvedeno, ČTÚ je ústředním správním úřadem, do jehož působnosti mimo jiné náleží regulace trhu elektronických komunikací. Regulací se v oblasti elektronických komunikací rozumí „*usměrňování komunikačních činností a vztahů za účelem dosažení a udržení konkurenčního prostředí, ochrany trhu elektronických komunikací, včetně ochrany uživatelů služeb elektronických komunikací, vydáváním rozhodnutí, opatření obecné povahy a stanovisek podle tohoto zákona a v jeho mezích.*“⁶⁸ Účelem regulační činnosti je nahrazení chybějících účinků hospodářské soutěže, tvorba předpokladů pro řádné fungování hospodářské soutěže a pro ochranu uživatelů a dalších účastníků trhu. Takto má ČTÚ působit do doby dosažení plně konkurenčního prostředí (§ 4 ZEK).

Ze zákona jsou MPO a ČTÚ povinni podporovat hospodářskou soutěž. Demonstrativním výčtem ZEK stanovuje, že MPO a ČTÚ při rozhodování ve své působnosti zajišťují, aby uživatelé včetně zdravotně postižených uživatelů získali maximální výhody z hlediska možnosti volby služby, ceny a kvality a dále mají povinnost zajišťovat, aby nedocházelo k narušování nebo omezování hospodářské soutěže v odvětví elektronických komunikací.

Rovněž jsou povinni podporovat inovaci a efektivní investice do infrastruktury a také zajišťovat účinnou správu a účelné využívání rádiových kmitočtů a čísel. Tímto jsou v souladu s právem ES zákonem explicitně stanoveny cíle a principy regulace, které musí tyto orgány při provádění regulace sledovat. Zákonodárce sledoval především zajištění jednotné regulační praxe tak, aby odpovídala praxi ostatních členských států EU. V rámci naplňování svých cílů je regulace podřízena obecným principům transparentnosti, hospodárnosti a nediskriminace.

Významným aspektem ZEK je zakotvení principu technologické neutrality regulace. Zákonem jsou dána také pravidla pro správu vzácných zdrojů, tedy především práva na využívání kmitočtů a čísel či práva na instalaci zařízení, včetně možnosti prodeje takovýchto práv. V rámci regulačního působení musí ČTÚ prosazovat zájmy koncových uživatelů. Zajišťuje, aby všichni koncoví uživatelé měli přístup k univerzální službě (viz níže), přispívá k zajištění vysoké úrovně ochrany osobních údajů, soukromí a ochrany spotřebitele.⁶⁹ ČTÚ má také přispívat k poskytování jasně formulovaných informací, zejména informací týkajících se cen a podmínek pro používání veřejně dostupných služeb elektronických komunikací. Je povinen řešit potřeby zdravotně postižených a v neposlední řadě podporuje zachování integrity a bezpečnosti veřejných komunikačních sítí.

Regulaci dle ZEK je možné dělit na dva typy. Prvním typem je regulace podporující vznik a rozvoj samovolně fungující hospodářské soutěže a druhým pak regulace podporující veřejný zájem. První typ regulace se uplatňuje vůči podnikům s významnou tržní silou, druhý se pak uplatňuje bez ohledu na úroveň hospodářské soutěže a vztahuje se na všechny podnikatelské subjekty na trhu elektronických komunikací. Výslovným stanovením cílů v ZEK došlo ke konkretizaci veřejného zájmu, který stát sleduje v oblasti elektronických komunikací a je významné též z hlediska hodnocení a kontroly činnosti ČTÚ jakožto regulátora, prováděné prostřednictvím výročních zpráv, které je ČTÚ každoročně povinen předkládat Poslanecké sněmovně, Senátu Parlamentu a vládě.

Univerzální služba

Bylo uvedeno, že ČTÚ prosazuje zájmy koncových uživatelů. Jedním z takovýchto zájmů je, aby všichni koncoví uživatelé měli přístup k univerzální službě. Koncepce

67 Srov. § 110 ZEK.

68 Viz. § 2 písm. x) ZEK.

69 Spotřebitelem v režimu ZEK je každá fyzická osoba, která využívá nebo žádá veřejně dostupnou službu elektronických komunikací pro účely mimo rámec její podnikatelské činnosti [§ 2 písm. d)].

univerzální služby je aplikována podle a v souladu s právem ES.⁷⁰ Univerzální službou je soubor služeb stanovený v § 38 ZEK, které jsou dostupné ve stanovené kvalitě všem koncovým uživatelům na celém území státu za dostupnou cenu. Dostupnou cenou se rozumí cena zohledňující úroveň spotřebitelských cen a příjmy obyvatel.⁷¹ Koncepce univerzální služby byla přejata ze směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, ze dne 7. března 2002.

Univerzální služba má zajišťovat poskytování předem nadefinovaného souboru služeb, které musí být ve stanovené kvalitě dostupné na celém území státu všem koncovým uživatelům za dostupnou cenu. Pro zajištění poskytování uvedených služeb byla ČTÚ stanovena pravomoc, aby jejich poskytování uložil jako povinnost vhodnému subjektu. Jestliže pak takto stanovená povinnost pro daného podnikatele představuje nespravedlivé břemeno, je možné mu kompenzovat čisté náklady poskytování univerzální služby, jejichž výši stanoví ČTÚ. ZEK stanovuje rozsah univerzální služby, práva koncových uživatelů a povinnosti podnikatelů zajišťujících veřejně dostupné sítě a poskytujících veřejně dostupné služby elektronických komunikací. Cílem zákona je zajištění dostupnosti (tedy přijatelné ceny) veřejných komunikačních sítí a služeb ve stanovené kvalitě, které uspokojí přiměřené potřeby koncových uživatelů. Na základě ustanovení § 38 odst. 2 ZEK je ČTÚ oprávněn uložit podnikatelům (poskytovatelům služeb elektronických komunikací) povinnost poskytovat tyto dílčí služby:

- a) připojení v pevném místě k veřejné telefonní síti,
- b) přístup v pevném místě k veřejně dostupné telefonní službě,
- c) pravidelné vydávání telefonních seznamů čísel účastníků veřejně dostupné telefonní služby a přístup koncových uživatelů k těmto seznamům,
- d) informační službu o telefonních číslech účastníků veřejně dostupné telefonní služby, dostupnou pro koncové uživatele,
- e) služby veřejných telefonních automatů,
- f) přístup zdravotně postižených osob k veřejně dostupné telefonní službě rovnocenný s přístupem, který využívají ostatní koncoví uživatelé, zejména prostřednictvím speciálně vybavených telekomunikačních koncových zařízení, nebo
- g) doplňkové služby ke službám uvedeným v písmenech a) a b), kterými jsou:
 1. postupné splácení ceny za zřízení připojení k veřejné telefonní síti pro spotřebitele,
 2. bezplatné selektivní zamezení odchozích volání pro účastníka a

3. bezplatné položkové vyúčtování ceny pro spotřebitele.⁷²

ČTÚ má zákonem stanovenou povinnost uložit podnikatelům poskytujícím veřejně dostupnou telefonní službu, kteří podali přihlášku a vyhověli podmínkám účasti ve výběrovém řízení, povinnost umožnit osobám se zvláštními sociálními potřebami (těmi zákon rozumí koncového uživatele, který je zdravotně postiženou osobou⁷³) výběr cen nebo cenových plánů, které se liší od cenových plánů poskytovaných za normálních obchodních podmínek, tak, aby tyto osoby měly přístup a mohly využívat dílčí služby a veřejně dostupnou telefonní službu. Zkráceně tuto povinnost zákon označuje jako poskytování „zvláštních cen“.⁷⁴ Ztráty vzniklé z poskytování zvláštních cen těmto podnikatelům hradí stát prostřednictvím ČTÚ. Osoby, kterým byla uložena povinnost poskytovat jednu nebo více dílčích služeb nebo zvláštní ceny, jsou poskytovateli univerzální služby.

V době zpracování tohoto článku není žádné osobě (tedy poskytovateli služeb elektronických komunikací) uložena povinnost poskytovat dílčí službu v rámci univerzální služby uvedenou výše pod písm. a) a b), tedy povinnost poskytovat službu připojení v pevném místě k veřejné telefonní síti ani povinnost poskytovat službu přístupu v pevném místě k veřejně dostupné telefonní službě. ČTÚ se rozhodl neuložit uvedené dílčí služby po provedeném přezkumu dle § 143 odst. 2 ZEK, který stanovil ČTÚ povinnost přezkoumat do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti ZEK, zda poskytování univerzální služby včetně cenové dostupnosti je v souladu s ustanoveními ZEK, jež se týkají právě univerzální služby. Své rozhodnutí zveřejnil ČTÚ ve sdělení čj. 46 450/2006-610.⁷⁵

ČTÚ je s ohledem na provedený přezkum přesvědčen, že z hlediska cenové dostupnosti vyhovují služby připojení a přístupu [písm. a) a b) § 38 odst. 2 ZEK] stanoveným parametrům a jsou široce dostupné i v nabídkách jednotlivých mobilních operátorů. V procesu posuzování případného uložení povinnosti poskytovat v rámci univerzální služby i dílčí služby přístupu a připojení vzal ČTÚ v úvahu skutečnost, že poskytování předmětných dílčích služeb (připojení a přístup) je zajištěno podle hlavy III. dílu 6 ZEK, a to za podmínek srovnatelných s požadavky na zajištění univerzální služby. Není tak třeba ukládat z moci úřední povinnost poskytovat předmětné dílčí služby. Zmíněným sdělením byla zároveň společnost Telefónica O2 Czech Republic, a.s., (jakožto právní nástupkyně společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s.) „zbavena“ povinnosti poskytovat univerzální službu na základě povinnosti uložené jí dle zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích.

Ani pravidelné vydávání telefonních seznamů čísel účastníků veřejně dostupné telefonní služby a přístup koncových uživatelů k těmto seznamům, ani infor-

70 Viz směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě).

71 Viz § 2 písm. q) ZEK.

72 § 38 odst. 2 ZEK.

73 Za zdravotně postiženého koncového uživatele považuje ZEK např. držitele průkazu ZTP nebo ZTP/P. V podrobnostech viz § 43 odst. 4 písm. a), b), c) a d) ZEK.

74 Srov. § 38 odst. 3 ZEK.

75 Sdělení ČTÚ čj. 46 450/2006-610. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>.

Přesný odkaz viz seznam literatury.

mační službu o telefonních číslech účastníků veřejně dostupné telefonní služby, dostupnou pro koncové uživatele [§ 38 odst. 2 písm. c) a d)], již nejsou, jako povinnost poskytovat tyto dílčí služby v rámci univerzální služby, uloženy žádné osobě. Do dne zveřejnění sdělení ČTÚ čj. 87 435/2008-610/II.vyř.,⁷⁶ tedy do dne 21. listopadu 2008, byla obě povinnosti (vydávat telefonní seznamy a uskutečňovat informační službu o telefonních číslech) povinna vykonávat společnost Telefónica O2 Czech Republic, a.s. ČTÚ se rozhodl po provedeném přezkumu dle § 39 odst. 3 ZEK⁷⁷ a vyhodnocení veřejné konzultace podle § 39 odst. 2 ZEK⁷⁸ neuložit výkon zmíněných povinností. Dle zjištění ČTÚ je v současné době k dispozici alternativa k tištěné verzi jednotného telefonního seznamu vydávaného společností Telefónica O2 Czech Republic, a.s., a to jak tištěná, tak elektronická. S ohledem k těmto skutečnostem a zjištěným poznatkům o míře zájmu uživatelů dospěl ČTÚ k závěru, že pro nové uložení povinnosti poskytovat pravidelné vydávání telefonních seznamů a přístup koncových uživatelů k těmto seznamům podle § 38 odst. 2 písm. c) ZEK v režimu univerzální služby není důvod. Ke stejným zjištěním a závěrům dospěl ČTÚ i v případě informační služby o telefonních číslech. Uvedené však samozřejmě neznamená, že by se od 22. listopadu 2008 nevydávaly telefonní seznamy ani neposkytovala informační služba o telefonních číslech. Tyto služby jsou poskytovány nadále, ovšem již nikoli jako dílčí služby v rámci služby univerzální.

V rámci univerzální služby již nejsou (od 30. července 2009⁷⁹) poskytovány ani doplňkové služby ke službám připojení [§ 38 odst. 2 písm. a)] a přístupu [§ 38 odst. 2 písm. b)], které byly specifikovány výše pod body 1., 2. a 3. ČTÚ se rozhodl nově neuložit povinnost poskytovat tyto doplňkové služby v rámci univerzální služby, neboť o dílčí službu postupné splácení ceny za zřízení připojení k veřejné telefonní síti pro spotřebitele není podle jeho zjištění prakticky žádný zájem. Současně jsou na trhu k dispozici takové nabídky na zřízení připojení k veřejně dostupné telefonní síti, kdy je toto nabízeno zdarma či jen za symbolickou cenu. Ke službě bezplatné selektivní zamezení odchozích volání pro

účastníka existuje komerční alternativa, kterou využívá mnohonásobně větší počet zákazníků, než variantu služby poskytovanou v rámci univerzální služby. Zdarma tuto službu poskytuje více společností. Proto ani u této služby nebylo ze strany ČTÚ přistoupeno ke stanovení povinnosti poskytování služby v rámci univerzální služby. Co se týče služby bezplatné položkové vyúčtování ceny pro spotřebitele, pak bylo zjištěno, že zákazník má možnost u většiny společností, a to mimo režim univerzální služby, získat toto vyúčtování zdarma v elektronické podobě. Dle názoru ČTÚ je v případě této služby elektronická verze položkového vyúčtování rovnocenná s verzí tištěného vyúčtování. ČTÚ zhodnotil, že se bude v oblasti zmíněných doplňkových služeb, v souvislosti se snahou poskytovatelů služeb elektronických komunikací udržet stávající a získat nové zákazníky, i nadále rozvíjet konkurenční prostředí a předpokládá se tak, že doplňkové služby (ve výše popsaném smyslu) budou poskytovány za srovnatelných podmínek, jaké by byly v režimu univerzální služby, a to v minimálně stejném nebo širším rozsahu než v současné době.

Jako dílčí služba v rámci univerzální služby je poskytována služba veřejných telefonních automatů (dále též „VTA“). Nejdříve to byla společnost ČESKÝ TELECOM, a.s., které byla rozhodnutím Rady ČTÚ čj. 466/2006-610/II.vyř. ze dne 13. března 2006 (právní moci nabylo 14. 3. 2006)⁸⁰ uložena povinnost poskytovat v rámci univerzální služby dílčí službu VTA podle § 38 odst. 2 písm. e) ZEK. Povinnost přešla na její právní nástupkyni, tedy na společnost Telefónica O2 Czech Republic, a.s. Rozhodnutím byla stanovena povinnost provozovat VTA v takovém rozsahu, aby byla zajištěna dostupnost dílčí služby za rozhodnutím stanovených podmínek. Byl stanoven počet VTA s ohledem na počet obyvatel v jednotlivých obcích. Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 466/2006-610/II.vyř. ze dne 13. března 2006 bylo „novelizováno“ rozhodnutím Rady ČTÚ čj. 20 583/2008-610/IX.vyř. ze dne 25. března 2009 (právní moci nabylo 26. března 2009),⁸¹ doplněno rozhodnutím Rady ČTÚ čj. 63 465/2009-610/IX.vyř. ze dne 22. září 2009 (nabylo právní moci 24. září 2009)⁸² a rozhodnutím Rady ČTÚ čj. 100 041/2010-610/IV.vyř. ze dne 29. září 2010 (nabylo právní moci 29. září 2010).⁸³ Poskytovatel služby VTA je mimo jiné od 1. ledna 2010 povinen:

1. v každé obci do 1 999 obyvatel provozovat 1 VTA s tím, že tato povinnost bude splněna i provozováním veřejné telefonní stanice;
2. v obcích od 2 000 do 4 999 obyvatel dodržet poměr 1 VTA na každých započatých 2 500 obyvatel;
3. v obcích od 5 000 do 19 999 obyvatel dodržet poměr 1 VTA na každých započatých 5 000 obyvatel;

76 Sdělení ČTÚ čj. 87 435/2008-610/II.vyř. ze dne 21. listopadu 2008. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

77 ČTÚ rozhodnutím zruší uložené povinnosti uvedené v § 38 odst. 2, zjistí-li na základě konzultace podle odstavce 1, že poskytování dotčené služby na celém území státu nebo na jeho části bude zajištěno za podmínek srovnatelných s požadavky na zajištění univerzální služby podle tohoto dílu, aniž by bylo nutné povinnosti uvedené v § 38 odst. 2 uložit. Úřad alespoň jednou za dva roky přezkoumává, zda trvají důvody, na jejichž základě byla uložena povinnost uvedená v § 38 odst. 2. Pokud Úřad na základě přezkumu zjistí, že důvody uložení povinnosti poskytovat dílčí službu podle § 38 odst. 2 netrvají, rozhodne o zrušení této povinnosti včetně vypořádání úhrady čistých nákladů na její poskytování za dobu, kdy byla tato služba poskytována.

78 Po vyhodnocení výsledků konzultace podle odstavce 1 ČTÚ povinnost poskytovat dílčí službu neuloží, zjistí-li, že poskytování dotčené služby na celém území státu nebo na jeho části je zajištěno za podmínek srovnatelných s požadavky na zajištění univerzální služby podle tohoto dílu, aniž by bylo nutné povinnosti uvedené v § 38 odst. 2 uložit. Jinak vyhlásí výběrové řízení.

79 Do 29. července 2009 zajišťovala tyto doplňkové služby společnost Telefónica O2 Czech Republic, a.s., na základě povinnosti uložené jí rozhodnutím Rady ČTÚ čj. 19 594/2006-610/VIII.vyř. ze dne 28. července 2006. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

80 Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 466/2006-610/II.vyř. ze dne 13. března 2006. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

81 Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 20 583/2008-610/IX.vyř. ze dne 25. března 2009. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

82 Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 63 465/2009-610/IX.vyř. ze dne 22. září 2009. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

83 Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 100 041/2010-610/IV.vyř. ze dne 29. září 2010. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

a od 1. ledna 2011:

1. v každé obci do 1 999 obyvatel provozovat 1 VTA s tím, že tato povinnost bude splněna i provozováním veřejné telefonní stanice;
2. v obcích od 2 000 do 4 999 obyvatel dodržet poměr 1 VTA na každých započatých 5 000 obyvatel.

Jak je názorně vidět, rozsah povinnosti poskytovat službu VTA se postupně zužuje. Příčinou je pokles zájmu veřejnosti o využívání VTA, jehož důvodem je neustálé rozšiřování územního pokrytí signálem poskytovatelů mobilních sítí a všeobecná dostupnost mobilních technologií. Na tuto skutečnost reagovala Rada ČTÚ právě rozhodnutím čj. 20 583/2008-610/IX.vyř. ze dne 25. března 2009, jímž upravila podmínky dostupnosti VTA (resp. počet VTA) ve výše naznačeném smyslu. Bylo zároveň zjištěno, že není nadále nutné požadovat vybavení VTA tištěnou verzí jednotného telefonního seznamu v situaci, kdy je uživatelům z VTA umožněn přístup k informační službě o telefonních číslech.

Další dílčí službou poskytovanou v rámci univerzální služby je služba přístupu zdravotně postižených osob k veřejně dostupné telefonní službě rovnocenný s přístupem, který využívají ostatní koncoví uživatelé, zejména prostřednictvím speciálně vybavených telekomunikačních koncových zařízení, podle § 38 odst. 2 písm. f) ZEK. Poskytování této služby bylo uloženo společnosti Telefónica O2 Czech Republic, a.s., rozhodnutím Rady ČTÚ čj. 44 813/2009-610/VII.vyř. ze dne 23. června 2009 (právní moci nabylo 30. června 2009),⁸⁴ jež nahradilo rozhodnutí Rady ČTÚ 19 592/2006-610/IV.vyř. ve znění rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 6 121/2008-610 o uložení povinnosti poskytovat dílčí službu dle § 38 odst. 2 písm. f) ZEK. Poskytovatel této služby je povinen zdravotně postižené osobě, která má u poskytovatele služby zřízenou službu přístupu k veřejně dostupné telefonní službě, na její žádost a podle její volby pronajmout nebo prodat jedno speciálně vybavené telekomunikační koncové zařízení⁸⁵ přiměřené jejímu zdravotnímu postižení za cenu standardního telekomunikačního koncového zařízení, tj. za cenu zařízení vybaveného výhradně základními funkcemi umožňujícími přístup k veřejně dostupné telefonní službě. Rozhodnutí specifikuje, jaký typ telekomunikačního koncového zařízení je povinen poskytovatel služby zajistit, s ohledem na druh postižení zdravotně postižené osoby.⁸⁶ Nabídku těchto speciálních telekomunikačních koncových zařízení je poskytovatel povinen zveřejnit na svých internetových stránkách.

V rámci institutu univerzální služby je ČTÚ dle § 38 odst. 3 ZEK povinen uložit podnikatelům poskytujícím veřejně dostupnou telefonní službu, kteří podali

příhlášku a vyhověli podmínkám účasti ve výběrovém řízení, povinnost poskytovat tzv. „zvláštní ceny“. Účelem poskytování této univerzální služby je umožnit osobám se zvláštními sociálními potřebami⁸⁷ výběr cen nebo cenových plánů, které se liší od cenových plánů poskytovaných za normálních podmínek. V současné době plní tuto povinnost na základě rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 39 012/2008-610/IV.vyř.⁸⁸ společnost Telefónica O2 Czech Republic, a.s., a společnost Vodafone Czech Republic a.s. na základě rozhodnutí čj. 39 016/2008-610/IV.vyř.⁸⁹ Obě uvedená rozhodnutí byla vydána dne 26. června 2008 a právní moci nabyla 1. července 2008. V rámci rozhodnutí bylo stanoveno, že poskytovatel je povinen poskytovat zvláštní ceny po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí. Povinnost poskytování zvláštních cen byla uložena na základě výsledku proběhnuvšího výběrového řízení a na základě závěrečné zprávy výběrové komise.

Podnikání v elektronických komunikacích

Zákon o elektronických komunikacích speciálně upravuje podmínky podnikání v elektronických komunikacích. Došlo tak k vynětí tohoto druhu podnikání z režimu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Požadavky na osobu podnikatele vykonávající předmět podnikání zajišťování veřejných komunikačních sítí a poskytování služeb elektronických komunikací jsou obdobné jako požadavky pro ohlašovací živnost volnou.⁹⁰ Oprávnění k podnikání vzniká dnem doručení oznámení podnikání. Pokud však podnikatel komunikační činnost neoznámí, dopouští se tím správního deliktu, za který mu může být ČTÚ ve správním řízení uložena pokuta až do výše 20 mil. Kč. Do jednoho týdne od doručení oznámení má ČTÚ dle § 14 odst. 1 ZEK povinnost vydat osvědčení potvrzující předložení oznámení.

V osvědčení se rovněž mj. uvede, vymezení druhu a územního rozsahu sítě elektronických komunikací, nebo služby elektronických komunikací, jejíž zajišťování nebo poskytování bylo oznámeno. Úpravou oznamovací povinnosti došlo k redukci původního autorizačního systému. Za účinnosti předchozího zákona byli podnikatelé plánující vykonávat telekomunikační činnosti povinni písemně se u ČTÚ přihlásit k registraci. ČTÚ následně zkoumal splnění zákonných podmínek a až následně provedl registraci, o které vydal podnikateli osvědčení. Je patrné, že zavedením oznamovacího systému došlo ke zjednodušení, a to jak pro ČTÚ, tak samozřejmě pro samotné podnikatele.

84 Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 44 813/2009-610/VII.vyř. ze dne 23. června 2009 Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

85 § 73 odst. 4 ZEK definuje telekomunikační koncové zařízení jako výrobek nebo jeho důležitá část, umožňující komunikaci a určený k připojení přímo nebo nepřímo k rozhraní veřejné komunikační sítě.

86 Např. pro držitele průkazu ZTP/P (dle vyhlášky č. 182/1991 Sb.) je povinen pronajmout nebo prodat zařízení se zvětšenou klávesnicí nebo klávesnicí se speciálními znaky nebo vybavené hlasovým výstupem pro potřeby zrakově postižených osob nebo jiné vhodné zařízení splňující charakteristiky funkcí speciálně vybavených zařízení podle konkrétního postižení.

87 Jak bylo zmíněno dříve, § 38 odst. 4 za pomoci odkazu na § 43 odst. 4 písm. a), b), c) nebo d) definuje osobu se zvláštními sociálními potřebami jako koncového uživatele, který je zdravotně postiženou osobou (např. držitel průkazu ZTP, ZTP/P, osoba závislá na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III, IV).

88 Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 39 012/2008-610/IV.vyř. ze dne 26. června 2008. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

89 Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 39 016/2008-610/IV.vyř. ze dne 26. června 2008. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

90 Srov. § 19 a § 25 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Správa rádiových kmitočtů

Výše již bylo uvedeno, že do působnosti ČTÚ patří mimo jiné správa rádiových kmitočtů. ČTÚ k zajištění správy a účelného využívání rádiových kmitočtů vykonává správu rádiového spektra.⁹¹ Správu ČTÚ vykonává sestavováním návrhu plánu přidělení kmitočtových pásem (národní kmitočtová tabulka), sestavováním plánu využití rádiového spektra, udělováním individuálního oprávnění k využívání rádiových kmitočtů, udělováním přidělu rádiových kmitočtů, udělováním souhlasu k převodu práv vyplývajících z přidělu rádiových kmitočtů, přidělováním volacích značek a identifikačních čísel a kódů, koordinací rádiových kmitočtů a kmitočtových pásem a kontrolou využívání rádiového spektra. ČTÚ odpovídá za účelné využití rádiového spektra.

Na základě návrhu podoby národní kmitočtové tabulky má dle § 16 odst. 1 ZEK Ministerstvo průmyslu a obchodu vydávat národní kmitočtovou tabulku formou vyhlášky. Ta byla vytvořena na základě zákonného zmocnění v § 150 odst. 2 ZEK a vyhlášena ve sbírce zákonů až v roce 2010 pod číslem 105 s účinností od 1. května 2010. Do tohoto dne byl v platnosti a účinnosti plán přidělení kmitočtových pásem (národní kmitočtová tabulka) vydaný ČTÚ⁹² podle zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích. Tento (plán přidělení) zůstal platný i za účinnosti ZEK díky přechodnému ustanovení § 136 odst. 12 ZEK, a to právě do doby vydání zmíněné vyhlášky, kterou se provádí § 16 odst. 1 ZEK. V plánu přidělení kmitočtových pásem jsou mj. stanoveny kmitočtová pásma pro jednotlivé radiokomunikační služby a rádiová zařízení a obecné podmínky pro přidělení kmitočtů.

Plán využití rádiového spektra, popřípadě jeho části, pak ČTÚ vydává jako opatření obecné povahy. Plán je tvořen společnou částí plánu využití rádiového spektra a částmi plánu využití rádiového spektra pro kmitočtová pásma vymezená dolním a horním mezním kmitočtem. ČTÚ v plánu využití rádiového spektra stanoví technické parametry a podmínky využití rádiového spektra radiokomunikačními službami. Plán navazuje na plán přidělení kmitočtových pásem (národní kmitočtová tabulka). Společná část plánu využití rádiového spektra byla uveřejněna v Telekomunikačním věstníku částce 14/2005.⁹³ Části plánu využití rádiového spektra pro kmitočtová pásma vymezená dolním a horním mezním kmitočtem vycházejí v Telekomunikačním věstníku průběžně.

Rádiové kmitočty lze využívat na základě individuálního oprávnění nebo podle všeobecného oprávnění. Systém oprávnění je promítnutím právní úpravy ES⁹⁴ do národního právního řádu. Individuální oprávnění může

na základě písemné žádosti získat kterákoliv podnikající osoba zajišťující síť nebo poskytující služby elektronických komunikací, kterákoliv podnikající osoba tyto služby nebo síť využívající nebo kterákoliv nepodnikající osoba.⁹⁵

Oprávnění uděluje ČTÚ rozhodnutím. Ne vždy je však možno získat individuální oprávnění toliko na základě písemné žádosti. V některých případech předchází udělení individuálního oprávnění výběrové řízení. Na základě výsledku výběrového řízení se pak rozhoduje o přidělu rádiových kmitočtů a až poté je vydáno samotné individuální oprávnění. Pro ilustraci takového postupu bude uveden konkrétní případ, kdy vydání individuálního oprávnění předchází výběrové řízení. Ustanovení § 21 odst. 1 ZEK mj. stanovuje ČTÚ povinnost vyhlásit výběrové řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů, je-li počet těchto práv omezen plánem využití rádiového spektra. Příkladem takového plánu využití rádiového spektra je část plánu využití rádiového spektra č. PV-P/10/05.2008-5 pro kmitočtové pásmo 470–960 MHz.⁹⁶ Tento v čl. 6 odst. 19 určuje, že kmitočtové pásmo 880,1–914,9/925,1–959,9 MHz je určeno pro využití technologií ve standardu GSM (využívána pro provoz mobilních sítí). Počet práv k využívání rádiových kmitočtů je v tomto pásmu omezen na tři. Pokud by v tomto pásmu došlo z nějakého důvodu k uvolnění úseků rádiových kmitočtů, mohl by je ČTÚ přidělit a zajistit tak jejich účelné využívání. Musel by však nejprve vyhlásit výběrové řízení pro přiděl rádiových kmitočtů dle § 21 ZEK.

Vyhlášení výběrového řízení se v souladu s § 125 ZEK uveřejňuje v Telekomunikačním věstníku. Do výběrového řízení podávají zájemci o volné úseky kmitočtů přihlášky. Po posouzení splnění podmínek účasti jednotlivých přihlášek ČTÚ hodnotí jednotlivé žádosti. Na výběrové řízení se přiměřeně použijí ustanovení o obchodní veřejné soutěži podle obchodního zákoníku. O průběhu a výsledcích výběrového řízení uveřejní ČTÚ dle § 21 odst. 7 ZEK zprávu v Telekomunikačním věstníku. Následně předseda Rady ČTÚ dle § 22 ZEK rozhodne o přidělu rádiových kmitočtů úspěšným žadatelům, ovšem při respektování omezení počtu práv plánem využití rádiového spektra. Přídělem je udělení práva k využívání rádiových kmitočtů podle podmínek, které budou držiteli přidělu (tedy úspěšnému žadateli výběrového řízení) stanoveny v individuálním oprávnění, vydaném na žádost.

Nutno zdůraznit, že kmitočtová pásma získaná na základě výběrového řízení je možno začít využívat až po nabytí právní moci individuálního oprávnění k využívání rádiových kmitočtů. Držitelé oprávnění jsou povinni za využívání rádiových kmitočtů platit poplatky. Poplatky jsou příjmem státního rozpočtu a radiokomunikačního

91 Rádiovým spektrem jsou elektromagnetické vlny o kmitočtu od 9 kHz do 3000 GHz.

92 Sdělení ČTÚ ze dne 16. prosince 2004 č. 674/2004 Sb., o vyhlášení plánu přidělení kmitočtových pásem, uveřejněné v částce 229 Sbírky zákonů ČR, ročník 2004.

93 Archiv Telekomunikačního věstníku dostupný z: <<http://www.ctu.cz/aktuality/telekomunikační-vestník/obecně-informace.html>>.

94 Problematika individuálního a všeobecného oprávnění je na úrovni ES upravena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES o oprávnění pro síť a služby elektronických komunikací (tzv. autorizační směrnice).

95 Příkladem žadatele o individuální oprávnění k využívání rádiových kmitočtů je tzv. radioamatér. Ten musí být před podáním žádosti o individuální oprávnění držitelem průkazu odborné způsobilosti. Jeho vydání je podmíněno úspěšným složením zkoušky odborné způsobilosti (radioamatérská zkouška), která se vykonává u ČTÚ. Zkouška se provádí formou písemných testů z radiokomunikačních předpisů, radiokomunikačního provozu, elektrotechniky a radiotechniky.

96 Uveřejněn v částce 10/2008 Telekomunikačního věstníku.

úctu.⁹⁷ Na radiokomunikační účet putují peněžní prostředky ve výši 6 % vybraných poplatků za využívání rádiových kmitočtů.⁹⁸ Výše poplatku se liší podle druhu poskytované radiokomunikační služby.⁹⁹

Zákon připouští převod přídělů rádiových kmitočtů nebo jeho část, ovšem jen s předchozím souhlasem ČTÚ. Ten převod odsouhlasí, nebude-li zamýšleným převodem přídělů narušena hospodářská soutěž v oblasti elektronických komunikací z hlediska využívání rádiových kmitočtů, nedojde-li ke změně podmínek ve využívání rádiových kmitočtů, jejichž využívání bylo mezinárodně harmonizováno, nedojde-li k narušení účelného využití rádiového spektra a neprobíhá-li s držitelem dotčeného přídělů rádiových kmitočtů řízení o odnětí přídělů rádiových kmitočtů nebo jeho části. Posledně uvedená podmínka má zabraňovat spekulativním převodům v situacích, kdy s držitelem práv je zahájeno řízení o odnětí oprávnění k využívání rádiových kmitočtů a ten tak ví, že mu hrozí odnětí. Za zákonem stanovených podmínek může příděl převést také dědic držitele přídělů rádiových kmitočtů. ZEK upravuje rovněž možnost přechodu přídělů rádiových kmitočtů, a to v případě, že zanikne právnická osoba, která je držitelem přídělů rádiových kmitočtů, jestliže tento nástupce splňuje zákonem stanovené podmínky.¹⁰⁰

Bylo uvedeno, že ne vždy je k využívání rádiových kmitočtů zapotřebí individuálního oprávnění. Některé rozsahy rádiových kmitočtů lze využívat na základě všeobecného oprávnění.

ZEK upravuje vydávání všeobecných oprávnění jakožto opatření obecné povahy. Všeobecná oprávnění nahrazují generální licence podle předchozí právní úpravy (zákon č. 151/2000 Sb.). Všeobecnými oprávněními ČTÚ stanovuje podmínky výkonu komunikačních činností. Všeobecné oprávnění se vztahuje na všechny nebo na určité druhy sítí a služeb elektronických komunikací a na provozování přístrojů. Všeobecné oprávnění

je závazné pro fyzické a právnické osoby vykonávající komunikační činnosti. V době zpracování tohoto článku jsou účinná všeobecná oprávnění k zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací a dále všeobecná oprávnění k provozování přístrojů a k využívání rádiových kmitočtů.¹⁰¹ Příkladem může být všeobecné oprávnění č. VO-R/7/08.2005-22 ze dne 25. července 2005,¹⁰² které stanovuje podmínky provozování přístrojů¹⁰³ – občanských radiostanic (rádiová zařízení malého výkonu – tzv. „CB“¹⁰⁴), určených pro rádiové spojení fyzických nebo právnických osob v pásmu 27 MHz. Tyto CB stanice tak lze provozovat bez individuálního oprávnění k využívání rádiových kmitočtů, a není tak třeba skládat ani tzv. radioamatérské zkoušky (viz výše). Takovouto radiostanicí si tedy může pořídit a používat kdokoli. Jejich provoz je však regulován právě zmíněným všeobecným oprávněním. Všeobecné oprávnění např. stanovuje rozsah kmitočtů, resp. kanálů, jež mohou CB stanice využívat nebo hranici maximálního vysokofrekvenčního výkonu.

ZEK zmocňuje ČTÚ, aby formou všeobecného oprávnění stanovil konkrétní podmínky týkající se např. formy oznámení podnikání, povinnosti poskytovat službu šíření určeného rozhlasového nebo televizního programu nebo zajišťování sítí elektronických komunikací za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu. Vymezení podmínek, které je možno stanovit formou všeobecného oprávnění, je taxativní, čímž je zajištěna transparentnost a ochrana proti nadměrnému zatížení poskytovatelů služeb elektronických komunikací povinnostmi, které nejsou nezbytné k zabezpečení kvality jejich činností nebo ochrany veřejného zájmu.

Správa čísel

Kromě správy rádiového spektra ČTÚ vykonává z důvodu existence veřejného zájmu na zajištění efektivního využívání číselovacích zdrojů také správu čísel. Správou čísel se ve smyslu ZEK rozumí sestavování číselovacích plánů, pravidel pro tvorbu adres a jmen s výjimkou internetových adres a provádění jejich změn, udělování, provádění změn a odnímání oprávnění k využívání čísel, evidence a kontrola jejich využívání (viz § 28 odst. 2 ZEK). Správu čísel pro sítě a služby elektronických komunikací ČTÚ vykonává k zajištění správy a účelného využívání čísel, číselných řad a kódů, adres a jmen. Pravidla pro tvorbu a využívání čísel pro veřejně dostupné služby elektronických komunikací poskytované prostřednictvím sítí elektronických komunikací (např. veřejně dostupná telefonní služba) jsou stanovena v číselovacích plánech. Číselovací plány jsou vymezeny vyhláškou č. 117/2007 Sb., o číselovacích plánech sítí a služeb elektronických komunikací, ve znění vyhlášky

97 Radiokomunikačním účtem je účet, který není součástí státního rozpočtu (je však součástí státních finančních aktiv – pozn. autora). Prostředky na účtu jsou vedeny u banky a lze je použít pouze pro účely podle ZEK. Zůstatek na účtu se na konci kalendářního roku převádí do roku následujícího. Úroky jsou příjmem státního rozpočtu. Příjmy radiokomunikačního účtu tvoří část poplatků za využívané kmitočty. Tento účet spravuje ČTÚ a slouží k úhradě efektivně a účelně vynaložených nákladů vzniklých držitelům oprávnění k využívání rádiových kmitočtů nebo Ministerstvu obrany při využívání rádiových kmitočtů pro vojenské účely. Prostředky radiokomunikačního účtu lze použít také k úhradě nákladů vzniklých držitelům oprávnění k využívání rádiových kmitočtů nebo Ministerstvu obrany při využívání rádiových kmitočtů pro vojenské účely v důsledku odstranění vzniklé technické nekompatibility, která není důsledkem nedodržení podmínek stanovených v oprávnění k využívání rádiových kmitočtů, ve všeobecném oprávnění nebo v plánu využití rádiového spektra (v podrobnostech viz § 27 ZEK). Příkladem může být rok 2008, kdy byly z účtu čerpány prostředky ve prospěch společnosti ČESKÉ RADIOKOMUNIKACE a.s., která odstraňovala technickou nekompatibilitu vzniklou zahájením provozu DVB-T na území SRN, čímž docházelo k rušení ATV vysílání.

98 Tento poměr je stanoven nařízením vlády č. 153/2005 Sb., o stanovení způsobu a výše tvorby prostředků radiokomunikačního účtu a způsobu jejich čerpání.

99 Výše poplatku je stanovena v sazebníku nařízení vlády č. 154/2005 Sb., o stanovení výše a způsobu výpočtu poplatků za využívání rádiových kmitočtů a čísel. Toto nařízení vlády bylo změněno nařízením vlády č. 288/2007 Sb., č. 162/2008 Sb. a č. 228/2009 Sb. Stanovení výše poplatku závisí např. na povoleném výkonu, velikosti zabrané šířky pásma, velikosti obsluhovaného území či druhu rádiového zařízení.

100 Srov. § 22d ZEK

101 Znění všeobecných oprávnění je možno nalézt na internetových stránkách Českého telekomunikačního úřadu. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>.

102 Všeobecné oprávnění č. VO-R/7/08.2005-22 ze dne 27. července 2005. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

103 Dle § 73 odst. 1 ZEK je přístrojem rádiové zařízení nebo telekomunikační koncové zařízení.

104 Zkratka anglických slov Citizen Band = občanské pásmo.

č. 231/2008 Sb. a vyhlášky č. 267/2009 Sb., kterou vydalo ještě Ministerstvo informatiky na základě zákonného zmocnění v § 150 odst. 2 ZEK. V této vyhlášce jsou např. mimo jiné upravena pravidla pro přidělování telefonních čísel, vyhláška obsahuje definici a popis mezinárodního čísla, dále mezinárodního čísla ve veřejných datových sítích anebo pravidla pro využívání identifikačních kódů a přístupných znaků.

Čísla z číslovacího plánu lze využívat jen na základě oprávnění k využívání čísel, které je individuální. Oprávnění může na základě žádosti získat kterákoli podnikající osoba poskytující síť nebo služby elektronických komunikací stejně tak jako kterákoli podnikající osoba tyto síť nebo služby využívající. Oprávnění uděluje ČTÚ rozhodnutím. ČTÚ vede databázi přidělených čísel, která je přístupná také prostřednictvím Internetu. Udělené oprávnění je převoditelné na jiného podnikatele, ovšem takovýto převod je podmíněn souhlasem ze strany ČTÚ. Stejně jako u rádiových kmitočtů, jsou držitelé oprávnění k využívání čísel povinni platit za právo využívat čísla poplatky.¹⁰⁵

ZEK v souladu s harmonizačními požadavky práva ES stanovuje pravidla pro uskutečňování tísňového volání na číslo 112 a na národní čísla tísňového volání – 150, 155, 156 a 158. Všichni podnikatelé poskytující veřejně dostupnou telefonní službu jsou povinni umožnit všem svým koncovým uživatelům, včetně uživatelů VTA, bezplatná volání na tato čísla tísňového volání. Zásadní povinnost v případě tísňové situace, resp. tísňového volání, je uložena podnikatelům poskytujícím veřejně dostupnou telefonní službu prostřednictvím pevné komunikační sítě a podnikatelům zajišťujícím veřejnou mobilní telefonní síť. Jedná se o povinnost poskytnout informace o osobních údajích fyzických osob a identifikačních údajích právnických osob pro lokalizaci, popřípadě identifikaci volajícího, v případě prvně uvedených podnikatelů. Na druhém místě zmínění podnikatelé mají povinnost poskytovat lokalizační¹⁰⁶ a jiné údaje, které umožňují identifikaci volajícího. Zjednodušeně řečeno se jedná o povinnost za tísňové situace (např. dopravní nehoda) poskytovat informace zasahujícím orgánům (např. Zdravotnické záchranné službě či Hasičskému záchrannému sboru ČR) o tom, kde se volající nachází.¹⁰⁷ ZEK zakotvuje zásadu bezplatného a nepřetržitého přístupu účastníků a uživatelů k číslům tísňového volání, bezplatného přepojování hovorů tís-

ňového volání v rámci integrovaného záchranného systému (IZS)¹⁰⁸ a bezplatného připojení a provozování koncových bodů pro příjem tísňového volání na příslušných pracovištích základních složek IZS. ZEK též určuje způsob směřování tísňového volání mezi telefonními operátory. Konečně ZEK obsahuje skutkovou podstatu přestupku, spočívající v uskutečnění zlomyslného volání na číslo tísňového volání, za jehož spáchání hrozí pokuta do 100 tis. Kč.

Výše již bylo zmíněno, že ZEK v § 34 zakotvil úpravu přenositelnosti telefonních čísel, a to včetně mobilních. Zákon tak reaguje na požadavky práva ES jako jednoho z prostředků liberalizace a rozvoje hospodářské soutěže v oblasti elektronických komunikací. Mobilní čísla je možno přenášet mezi jednotlivými podnikateli zajišťujícími veřejnou mobilní telefonní síť od 15. ledna 2006. Přenositelnost mobilních čísel umožňuje uživatelům mobilních telefonů ponechat si při změně operátora jimi dosud užívané mobilní číslo v nezměněné podobě. Přenos však není zásadně možný mezi veřejnými pevnými telefonními sítěmi a veřejnými mobilními telefonními sítěmi navzájem.

Technické a organizační podmínky pro realizaci přenositelnosti telefonních čísel a zásady pro účtování ceny mezi podnikateli v souvislosti s přenositelností telefonních čísel jsou stanoveny v opatření obecné povahy ČTÚ č. OOP/10/07.2005-3 ze dne 27. června 2005, ve znění pozdějších změn. Opatření obecné povahy č. OOP/10/07.2005-3 mimo jiné určuje vlastnosti služby přenesení čísla, popisuje procesy při přenášení „pevných čísel“, procesy přenášení čísel mezi mobilními operátory, určuje případy, kdy je možno objednávku přenosu čísla odmítnout, a stanovuje zásady pro účtování ceny mezi podnikateli v souvislosti s přenositelností telefonních čísel. Je to také právě citované OOP, které stanovilo datum pro zahájení poskytování této služby na 15. leden 2006. V souvislosti s přenositelností mobilních čísel vyvstalo několik otázek. Jednou z nejčastějších byla, zda je možno číslo přenést i v případě, kdy je účastník vázán u opouštěného poskytovatele služeb (operátora) smlouvou na dobu určitou. Jasnou odpověď na položenou otázku nepřináší ZEK ani OOP. Rozhodovací praxe ČTÚ a také obecných soudů však ukázala, že přenos mobilního čísla v takovémto případě zásadně možný není. Příkladem budiž rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) čj. 1 Ao 1/2005 – 98 ze dne 27. 9. 2005, jenž pomohl sjednotit rozhodovací praxi soudní a ČTÚ.¹⁰⁹ Lze shrnout, že povinnost přenést a právo na

105 Stejně jako v případě poplatků za využívání rádiových kmitočtů určuje výši poplatků za právo využívat čísla sazebník nařízení vlády č. 154/2005 Sb., o stanovení výše a způsobu výpočtu poplatků za využívání rádiových kmitočtů a čísel, které bylo změněno nařízením vlády č. 288/2007 Sb., č. 162/2008 Sb. a č. 228/2009 Sb. Poplatky jsou příjmem státního rozpočtu a radiokomunikačního účtu. Poměr je stanoven nařízením vlády č. 153/2005 Sb., o stanovení způsobu a výše tvorby prostředků radiokomunikačního účtu a způsobu jejich čerpání, tedy stejně jako v případě poplatků za využívání rádiových kmitočtů.

106 Dle § 91 odst. 1 ZEK se lokalizačními údaji rozumí jakékoli údaje zpracováváné v síti elektronických komunikací, které určují zeměpisnou polohu koncového zařízení uživatele veřejně dostupné služby elektronických komunikací.

107 Podrobnosti stanovuje vyhláška č. 238/2007 Sb., o rozsahu, formě a způsobu předávání osobních a identifikačních údajů, formě databáze těchto údajů a rozsahu, formě a způsobu předávání těchto údajů subjektu, který provozuje pracoviště pro příjem volání na čísla tísňového volání (vyhláška o předávání údajů pro účely tísňových volání).

108 Systém je upraven zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Jeho základními složkami jsou Hasičský záchranný sbor ČR a Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí okresu jednotkami požární ochrany, Zdravotnická záchranná služba a Policie ČR.

109 Nejvyšší správní soud mimo jiné v odůvodnění tohoto rozsudku dospěl k tomuto závěru: „V soukromém právu, v němž mají účastníci právních vztahů rovné postavení, platí, že žádný z účastníků právního vztahu nemůže druhému účastníku jednostranně ukládat povinnosti a zakládat práva. Zároveň se z toho podává, že žádný účastník nemůže ani jednostranně určovat obsah právního vztahu, případně ani jednostranně rozhodnout o jeho zániku, nejde-li samozřejmě o některý z případů předvidaných zákonem nebo ujednáním účastníků. K tomu přistupuje další významná zásada, podle níž mají být smlouvy plněny (zásada pacta sunt servanda). Pokud na sebe někdo dobrovolně vezme určitý závazek, má svému slovu dostát. Ci-

přenesení není možné vykládat tak, že účastník, který požádá o přenesení čísla, má právo jednostranně ukončit závazkový právní vztah existující mezi ním a operátorem. Právo na přenesení čísla lze naopak vykonat pouze tak, aby jím účastník neporušil závazky, které pro něj z obligačního poměru mezi ním a poskytovatelem služeb elektronických komunikací vyplývají.

Analýzy relevantních trhů

Poskytování služeb elektronických komunikací patří tradičně mezi regulovaná odvětví národního hospodářství. Tato skutečnost je podmíněna jak historickou tradicí vývoje poskytování těchto služeb, kdy výstavba potřebné infrastruktury byla zpravidla v evropském prostředí realizována prostřednictvím monopolních podniků s účastí státu, tak vysokými vstupními náklady nutnými pro vstup na trh; relativně nízkým počtem poskytovatelů některých typů služeb i vnímaným veřejným zájmem na řádném fungování poskytování těchto služeb, které představují významnou součást ekonomiky státu i podmínku plnohodnotného zapojení jedince do informační společnosti 21. století.

Bylo již řečeno, že účelem regulační činnosti je nahrazení chybějících účinků hospodářské soutěže, tvorba předpokladů pro řádné fungování hospodářské soutěže a pro ochranu uživatelů a dalších účastníků trhu. Jedním z dalších prostředků regulace trhu elektronických komunikací ze strany ČTÚ je provádění analýz relevantních trhů, resp. rozhodování o stanovení podniku s významnou tržní silou, kterému je na základě výsledku analýzy ukládána jedna nebo více ze zákonem taxativně vymezených povinností. Tento typ regulace je zásadně postaven na principu dosažení fungování hospodářské soutěže a na principu co nejmenšího zasahování státu, resp. regulujícího státního orgánu, tedy ČTÚ. Hospodářská soutěž v elektronických komunikacích nebyla v době přijímání ZEK a není ani doposud rozvíjena na plně uspokojivou úroveň a regulace dle právních předpisů na ochranu hospodářské soutěže není pro specifickou oblast elektronických komunikací dostačující.

Regulace dle právních předpisů na ochranu hospodářské soutěže¹¹⁰ je totiž tzv. ex-post regulací. Ex-post

regulace nastupuje až zpětně a reaguje na konkrétní selhání. Ex-post regulace se navenek začne projevovat tedy až poté, když je ve správním řízení prokázáno, že soutěžitel s dominantním postavením na relevantním trhu způsobil újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, popř. oběma skupinám, následkem jeho protisoutěžního chování. Zneužití dominantního postavení se rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále též „ÚOHS“) deklaruje a zároveň se takového jednání do budoucna rozhodnutím zakáže.

Naproti tomu regulace ex-ante, prováděná ČTÚ na základě výsledků analýz relevantních trhů, nastavuje pravidla a ukládá povinnosti předem tak, aby byl zajištěn rozvoj konkurenčního trhu. Podmínkou jejího uplatnění je skutečnost, že na příslušném relevantním trhu neexistuje účinná hospodářská soutěž a nápravy není možno dosáhnout běžnými prostředky hospodářské soutěže (k dalším podmínkám se obecně počítá také existence vstupních bariér na trhu, existence určitého dynamického soutěžního prostředí a sama nedostatečnost soutěžního práva k nahrazení selhání trhu¹¹¹). Povinnosti v rámci této regulace jsou ukládány subjektům, které mají sílu ovlivnit chování daného trhu, tedy subjektům s významnou tržní silou.¹¹² Smyslem ukládání povinností subjektům s významnou tržní silou je zajistit, aby tyto subjekty nemohly zneužít svou tržní sílu k omezení nebo narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu. ZEK sice v § 51 odst. 1 stanovuje délku intervalu pro provádění analýz relevantních trhů, ovšem ČTÚ v praxi analýzy provádí zejména podle potřeby vyvolané situací na trhu. Analýzy poskytují pro regulaci ex-ante základní věcnou, argumentační a důvodovou oporu.

Relevantním trhem je trh zboží či služeb, které jsou z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné. Relevantní trhy v oblasti elektronických komunikací definuje Evropská komise (dále též „Komise“) ve svých doporučeních¹¹³ a ČTÚ tyto definice převádí do národních podmínek prostřednictvím opatření obecné povahy. Proces vymezování relevantních trhů ČTÚ je nezávislý na procesu vymezování relevantních trhů ÚOHS. Doposud proběhla dvě kola analýz relevantních trhů. V prvním kole bylo určující doporučení Komise o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací (C(2003)497) ze dne 11. 3. 2003. V souladu s tímto doporučením a § 52 odst. 1 ZEK bylo

řích zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů.

111 HOCEPIED, Ch. Přednáška: How is „regulatory competition“ working in the Telecom sector? Squire Sanders Seminar, Brusel, 17. 4. 2008.

112 Zákon (§ 53 ZEK) používá spojení podnik s významnou tržní silou. Je jím právnická nebo fyzická osoba vykonávající v jakékoliv formě trvalou hospodářskou nebo obchodní činnost v oblasti elektronických komunikací, která má samostatně nebo ve spojení s jedním nebo více subjekty na relevantním trhu takové ekonomické postavení, které jí umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na konkurenci, zákaznících a spotřebitelích. Postavení s významnou tržní silou může mít na daném relevantním trhu podnikatel samostatně nebo společně s jinými subjekty. Definice významné tržní síly vychází z pojmu dominance, jak je definován v precedenčním právu Evropského soudního dvora a Soudu I. instance ES.

113 Viz čl. 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro síť a služby elektronických komunikací (tzv. rámcová směrnice).

vilistika (Knapp, V., Knappová, M., Švestka, J.: *Občanské právo hmotné. Svazek II. 3. vydání, ASPI, Praha, 2002, s. 39*) považuje tuto zásadu za vlastní nejen smluvnímu závazkovému právu, ale v podobě, že každý má plnit své závazky, a tak respektovat jednu dané slovo, vlastně veškerému právu; někdy se považuje za základní, axiomaticky danou zásadu, od níž se odvíjí, resp. na níž spočívá celý právní řád. Při neexistenci zvláštních pravidel obsažených v zákoně o elektronických komunikacích je tato výchozí zásada třeba respektovat i při výkladu § 34 tohoto zákona, upravujícího přenositelnost telefonních čísel. Z tohoto pohledu nelze dle názoru soudu považovat za správný výklad, podle něhož by právo každého účastníka, který požádá o to, aby si mohl ponechat své číslo, popřípadě čísla nezávisle na podnikateli, který službu provozuje, v sobě mohlo zároveň zahrnovat i právo jednostranně ukončit závazkový právní vztah existující mezi ním a operátorem. Právo na přenesení čísla lze naopak vykonat pouze tak, aby jím účastník neporušil závazky, které pro něj z obligačního poměru mezi ním a operátorem vyplývají. To konkrétně znamená, že na přenesení telefonního čísla k jinému operátorovi má právo ten účastník, jehož závazkový právní vztah k dosavadnímu operátorovi zanikl, ať již dohodou operátora a účastníka, vypovědí, nebo uplynutím doby u závazkového právního vztahu založeného smlouvou na dobu určitou. Popřípadě jej má účastník, který se se svým operátorem dohodl na změně závazkového právního vztahu. Předpokladem je však i zde dohoda, tedy projev souladné vůle obou smluvních stran.“

110 Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně někte-

vydáno opatření obecné povahy č. OOP/1/07.2005–2 (účinnosti nabylo 1. 7. 2005), jež bylo změněno opatřením obecné povahy č. OOP/1/05.2006–21. Tímto opatřením obecné povahy byly stanoveny relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly.¹¹⁴

ČTÚ ukládá povinnosti na trzích vymezených Komisí, jiné trhy může vymežit a ukládat na nich povinnosti jen se souhlasem Komise. Při stanovování relevantních trhů musí zvažované trhy projít testem tří kritérií. Při testu tří kritérií musí být shledány: 1) překážky trhu, 2) trh nesměřuje k soutěži a 3) právo na ochranu hospodářské soutěže není dostatečně účinné.

Po vymezení relevantních trhů následuje jejich analýza. Výsledkem analýzy je vždy konstatování, zda je na relevantním trhu dostatečná konkurence či nikoliv. Pokud není konkurence dostatečná, jsou stanoveny subjekty s významnou tržní silou a rozhodnutím je jim uložena minimálně jedna nebo více povinností, případně již uložené povinnosti jsou změněny či zrušeny. Cílem při ukládání příslušných povinností je vždy zavedení hospodářské soutěže tak, aby byly zároveň chráněny zájmy koncového uživatele.

První kolo analýz trhů bylo ukončeno v roce 2006 analýzou trhu 12. V rámci analýzy trhů bylo zkoumáno, zda je trh (ze skupiny relevantních trhů) efektivně konkurenční nebo zda lze důvodně předpokládat, že se v přiměřeném časovém horizontu efektivně konkurenčním trhem stane. V rámci analýzy trhů je rovněž hodnocena významná tržní síla podle kritérií v opatření obecné povahy. Výsledkem prvního kola analýz trhů bylo zjištění, že 5 trhů je dokonale konkurenčních. Dále bylo vydáno 26 rozhodnutí o stanovení podniku s významnou tržní silou, 26 rozhodnutí o uložení povinností a 21 rozhodnutí o uložení povinnosti související s regulací cen.¹¹⁵

S analýzou trhů je úzce propojena problematika regulace cen. ZEK v § 56 vymezuje, ve kterých přípa-

dech může ČTÚ uplatnit cenovou regulaci. Regulace cen je prováděna formou správních rozhodnutí, u kterých je zachována možnost soudního přezkumu. Cenovou regulaci provádí ČTÚ stanovováním nebo přímým usměrňováním výše cen. ČTÚ má právo uplatnit regulaci cen za univerzální službu a za služby poskytované podnikem s významnou tržní silou na relevantním trhu rozhodnutím o ceně (srov. § 56 ZEK).

ČTÚ má mimo jiné právo v případě, že by stanovení jiné povinnosti (např. nediskriminace či průhlednosti) nevedlo k nápravě, uplatnit regulaci cen a vydat rozhodnutí o ceně, pokud se v rámci analýzy relevantních trhů souvisejících s propojením nebo přístupem ukáže, že tyto trhy nejsou efektivně konkurenční (např. tím, že dochází k uplatňování nepřiměřeně vysoké nebo nízké ceny v neprospěch koncových uživatelů). Právě uvedený příklad je dokladem toho, že cenová regulace musí probíhat za určitých pravidel, neboť představuje významný zásah do trhu. K cenové regulaci se přistupuje až v krajním případě, kdy ostatní povinnosti uložené podnikateli s významnou tržní silou na relevantním trhu nevedly k nápravě (viz § 51 odst. 3 ZEK). ČTÚ má možnost regulovat jak velkoobchodní ceny (související s propojením nebo s přístupem), tak maloobchodní (ceny pro koncového uživatele). Rozhodnutí o ceně jsou povinně konzultována s Komisí.

Ve druhém kole analýz relevantních trhů bylo určující doporučení Komise o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací 2007/879/ES ze dne 17. 12. 2007. V souladu s tímto doporučením a § 52 odst. 1 ZEK bylo vydáno opatření obecné povahy č. OOP/1/02.2008-2 (účinnosti nabylo 11. 3. 2008). Tentokrát bylo stanoveno 7 relevantních trhů.¹¹⁶ Ostatní relevantní trhy vymezené předchozím opatřením obecné povahy, na kterých ČTÚ stanovil podnik s významnou tržní silou a uložil povinnosti, se považují za relevantní trhy až do doby provedení analýzy, která prokáže, že trh je efektivně konkurenční, nebo nesplní test tří kritérií (viz výše). Relevantní trhy vymezené předchozím opatřením obecné povahy, na kterých ČTÚ nestanovil podnik s významnou tržní silou a neuložil povinnosti, se již za relevantní trhy nepovažují. Fakticky tak došlo ke zrušení relevantního trhu 6, 10, 14, 15 a 17.

Výsledkem druhého kola analýz trhů bylo vydání 9 rozhodnutí stanovujících podniku s významnou tržní silou povinnost průhlednosti dle § 82 ZEK, 21 rozhodnutí o povinnosti nediskriminace dle § 77 a § 81 ZEK, 26 rozhodnutí ukládající povinnost oddělené evidence nákladů a výnosů podle § 86 ZEK, 22 rozhodnutí o povinnosti přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům dle § 84 ZEK, 1 rozhod-

114 Bylo vymezeno 18 relevantních trhů: 1) přístup k veřejné tel. síti v pevném místě pro nepodnikající fyz. osoby, 2) přístup k veřejné tel. síti v pevném místě pro právnické a podnikající fyz. osoby, 3) veřejně dostupné nár. tel. služby poskytované v pevném místě pro nepodnikající, 4) veřejně dostupné mezinár. tel. služby poskytované v pevném místě pro nepodnikající, 5) veřejně dostupné nár. tel. služby poskytované v pevném místě pro podnikající, 6) veřejně dostupné mezinár. tel. služby poskytované v pevném místě pro podnikající, 7) minimální soubor pronajatých okruhů, 8) původ volání (originace) ve veřejné tel. síti v pevném místě, 9) ukončení volání (terminace) v jednotl. veř. tel. sítích poskytovaných v pevném místě, 10) tranzitní služby v pevné veřejné tel. síti, 11) zpřístupnění účastnických vedení, 12) velkoobchodní širokopásmový přístup v sítích elektronických komunikací, 13) velkoobchodní poskytování koncových úseků pronajatých okruhů v sítích el. kom., 14) velkoobchodní poskytování páteřních úseků pronajatých okruhů v sítích el. kom., 15) přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních tel. sítích, 16) ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních tel. sítích, 17) velkoobchodní vnitrostátní trh mezinárodního roamingu ve veřejných mobilních sítích, 18) služby šíření rozhlasového a televizního vysílání v sítích el. kom. poskytující obsah vysílání konc. uživatelům. Seznam dostupný z: <<http://www.ctu.cz/pusobnost-ctu/analzy-relevantnich-trhu/ooop-1-02-2008-2.html>>.

115 Povinnosti, které mohou být ČTÚ uloženy podniku s významnou tržní silou, jsou stanoveny v § 51 odst. 3 a 4 ZEK. Patří mezi ně povinnost průhlednosti, nediskriminace, oddělené evidence nákladů a výnosů, přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům, poskytování služby pronájmu okruhů, umožnění volby a předvolby operátora a povinnosti související s regulací cen.

116 1) přístup k veřejné tel. síti v pevném místě (došlo ke sloučení bývalého trhu 1 a 2), 2) původ volání (originace) ve veřejné tel. síti v pevném místě, 3) ukončení volání (terminace) v jednotl. veř. tel. sítích poskytovaných v pevném místě, 4) zpřístupnění účastnických vedení, 5) velkoobchodní širokopásmový přístup v sítích elektronických komunikací, 6) velkoobchodní koncové segmenty pronajatých okruhů bez ohledu na technologii použitou k zajištění pronajate nebo vyhrazené kapacity, 7) ukončení hlasového volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítích. Seznam dostupný z: <<http://www.ctu.cz/pusobnost-ctu/analzy-relevantnich-trhu/ooop-1-02-2008-2.html>>.

nutí týkající se povinnosti poskytování služby pronájmu okruhů, v rozsahu minimálního souboru pronajímaných okruhů, na celém území státu nebo jeho části dle § 76 ZEK, 2 rozhodnutí o povinnosti umožnit volbu a předvolbu operátora dle § 70 odst. 1 ZEK a 21 rozhodnutí týkajících se cenové regulace. Dle § 51 odst. 9 ZEK má ČTÚ možnost v případě, že dospěje k závěru, že nápravy nebude dosaženo uložením povinnosti, zakázat podniku s významnou tržní silou provádění neodůvodněného nebo nepřiměřeného zvýhodňování některých koncových uživatelů; nepřiměřeného vzájemného vázání služeb; účtování neúměrně vysokých cen či omezování hospodářské soutěže stanovením dumpingových cen.

Některá specifická práva a povinnosti dle ZEK

Zákon o elektronických komunikacích stanovuje speciální práva a povinnosti podnikatelů, účastníků, spotřebitelů a koncových uživatelů. Cílem tohoto článku není vyjmenovat a popsat všechny zákonem stanovené povinnosti a práva, nýbrž poukázat pouze na některé z nich.

Poskytovatelé veřejně dostupné služby elektronických komunikací jsou zásadně povinni poskytovat tuto službu nepřetržitě po všechny dny v roce. Podnikatelé zajišťující veřejnou telefonní síť jsou povinni zajišťovat uskutečnění všech mezinárodních volání do Evropského telefonního číslovacího prostoru. Mezi ustanovení chránící spotřebitele patří ustanovení § 63, které ukládá poskytovatelům veřejně dostupných telefonních služeb povinnost uveřejnit v každé své provozovně a též na Internetu mimo jiné např. údaje o cenách, údaje o poskytování služeb pro zdravotně postižené osoby, údaje o poskytování informačních a operátorských služeb, informaci o termínech a způsobu vyúčtování ceny a placení, popisy nabízených veřejně dostupných telefonních služeb, nabídku druhů servisních služeb, podmínky pro obnovení a ukončení služby, informace o způsobu uplatnění reklamace vad poskytované služby a reklamace vyúčtování cen, včetně údajů o tom, kde a v jakých lhůtách lze reklamace uplatnit, informace o právech týkajících se univerzální služby a o doplňkových službách, informace o způsobu řešení sporů týkajících se předmětu smlouvy mimo soudní nebo správní řízení a v neposlední řadě také všeobecné podmínky veřejně dostupné telefonní služby. Nesplněním těchto povinností se poskytovatel služeb elektronických komunikací (právnícká nebo podnikající fyzická osoba) dopouští správního deliktu, za který mu ve správním řízení hrozí pokuta do výše 5 mil. Kč.¹¹⁷

Velká pozornost je v ZEK věnována náležitostí smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací, jež je uzavírána mezi poskytovatelem služeb a uživatelem, resp. účastníkem. Důraz je kladen především na stanovení minima položek (smluvních ustanovení), které takováto smlouva musí obsahovat.

Mezi povinné náležitosti smlouvy mimo jiné patří: popis poskytované služby, nabídka druhů servisních služeb, údaje o způsobu získávání aktuálních informací o všech platných cenách služeb, informaci o termínech

a způsobu vyúčtování ceny a placení, dobu, na kterou je smlouva uzavřena, a výpovědní dobu, podmínky pro obnovení a ukončení služby, údaje o způsobu uplatnění reklamace vad poskytované služby a reklamace vyúčtování cen, informaci o způsobu řešení sporů týkajících se předmětu smlouvy mimo soudní nebo správní řízení, způsob vyznění účastníka o změně smluvních podmínek. Smlouva musí obsahovat také ustanovení o smluvních pokutách za nedodržení nebo porušení smluvních povinností.¹¹⁸

Právě posledně zmíněné povinné smluvní ustanovení o smluvní pokutě nastoluje výkladovou otázku, zda všechny smlouvy s uživateli o poskytování služeb elektronických komunikacích musí mít písemnou formu. Kogentní ustanovení § 544 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „OZ“), totiž stanovuje pro ujednání o smluvní pokutě písemnou formu, jejíž nedodržení je stíženo absolutní neplatností.¹¹⁹ Lze tak tedy lehce dospět k výkladovému stanovisku, že pokud ZEK stanovuje jako povinnou náležitost smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací ustanovení o smluvní pokutě (jež může mít pouze písemnou formu), musí být samotná smlouva s uživateli o poskytování služeb elektronických komunikacích uzavřena vždy písemně, resp. tedy alespoň její část o smluvní pokutě. Je tedy otázkou, zda konkludentní či nepísemné smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací běžně v hojném počtu uzavírané mezi některými poskytovateli těchto služeb a účastníky jsou smlouvami platnými a smlouvami uzavíranými v souladu se zákonem o elektronických komunikacích (ZEK). Faktem však na druhé straně je, že za porušení ustanovení o povinných náležitostech smlouvy (§ 63 odst. 3 ZEK) nehrozí poskytovateli služeb ani uživateli, resp. účastníkovi postih ve formě správní sankce.

I zde by proto bylo vhodné zamyslet se nad možnostmi zákonné úpravy de lege ferenda a ZEK v tomto smyslu doplnit o sankční ustanovení postihující poskytovatele za nedodržení povinné obsahové náležitosti smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací (myšleno ujednání o smluvní pokutě). Dle názoru autora však povinné smluvní ujednání o smluvní pokutě ve smlouvě o poskytování služeb elektronických komunikací postrádá smysl. Mělo by být necháno na vůli smluvních stran, zda ujednání o smluvní pokutě do smlouvy zahrnout, nebo ne. Zákonná regulace obsahu smlouvy, potažmo omezení zásady smluvní volnosti, není v tomto směru namístě.

Podnikatelům poskytujícím veřejně dostupné služby elektronických komunikací byla zákonem stanovena též povinnost uveřejnit v každé své provozovně a na Internetu návrh smlouvy o poskytování služby elektronických komunikací, která musí obsahovat výše uvedené náležitosti a také všeobecné podmínky veřejně dostupné služby elektronických komunikací. V případě nesplnění této povinnosti však podnikateli poskytujícímu veřejně dostupnou službu elektronických komunikací hrozí

118 V podrobnostech viz § 63 odst. 3 ZEK.

119 § 40 odst. 1 OZ: „Nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků, je neplatný.“ Ustanovení § 544 odst. 2 OZ se použije i na obchodněprávní závazkové právní vztahy.

117 Viz § 118 odst. 4 písm. g) a § 118 odst. 16 ZEK.

postih ve formě pokuty za správní delikt do výše 20 mil. Kč.¹²⁰

Na tomto místě se zastavíme a podrobněji si rozvedeme problematiku všeobecných podmínek, ve smyslu zákona o elektronických komunikacích, neboť jejich úprava v tomto zákoně vzbuzuje řadu otázek. Rovněž bude prezentován osobní názor autora tohoto článku.

Všeobecné podmínky veřejně dostupné služby elektronických komunikací musí být dle ZEK součástí návrhu smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací. V naprosté většině závazkových vztahů mezi poskytovateli služeb elektronických komunikací a uživateli vznikají tyto vztahy na základě smluv, jejichž součástí jsou všeobecné podmínky veřejně dostupné služby elektronických komunikací. Vzhledem ke skutečnosti, že ZEK nemá vlastní speciální ucelenou úpravu týkající se všeobecných podmínek, nutno postupovat také dle zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „OBZ“), resp. dle občanského zákoníku.

Obchodní zákoník v § 273 odst. 1 rozlišuje tzv. všeobecné obchodní podmínky a jiné obchodní podmínky. Nepřímá smluvní ujednání tzv. všeobecné podmínky (provozní podmínky, obchodní podmínky), ať již nazývané poskytovateli služeb elektronických komunikací jakkoliv, je třeba z hlediska obchodního zákoníku vždy považovat za tzv. „jiné obchodní podmínky“ (dále v textu bude používáno pro všeobecné podmínky dle ZEK a jiné obchodní podmínky dle OBZ jednotné označení „obchodní podmínky“). Aby se obsah obchodních podmínek stal součástí smlouvy je nutno kumulativně splnit dvě podmínky. V první řadě musí být ve smlouvě proveden výslovný odkaz na obchodní podmínky. Tento odkaz přitom musí být dostatečně určitý. Za postačující nelze zejména považovat odkaz, který nespecifikuje název obchodních podmínek (např. používáním formulací typu součástí smlouvy jsou i další podmínky poskytovatele, jiné podmínky služeb poskytovatele atp.). Odkaz proto musí vždy zahrnovat název obchodních podmínek, které se mají stát součástí smlouvy, případně další údaje umožňující identifikaci těchto obchodních podmínek (např. datum nabytí účinnosti). Součástí smlouvy jsou pak pouze takto identifikované obchodní podmínky a žádné jiné (např. podobného jména či jiného data účinnosti).

O odkaz na obchodní podmínky nejde ani v případech, kdy jediným písemným dokladem vzniku smluvního vztahu je např. předávací protokol obsahující odkaz, že bližší podmínky, za nichž jsou poskytovány služby, lze dohledat na Internetu. Stejně tak případná ustanovení obchodních podmínek stanovující např., že se obchodní podmínky stávají součástí smlouvy otevřením balíčku se SIM kartou, jsou zcela irelevantní z hlediska posouzení toho, zda se konkrétní obchodní podmínky staly součástí smlouvy (neakceptovatelná je praxe odkazů v kruhu, kdy obchodní podmínky samy sebe prohlašují za součást smlouvy).

Obchodní podmínky nemají charakter obecného předpisu a zavazují smluvní strany až po té, co se stanou

součástí smlouvy (tedy po jejich akceptaci ze strany druhé smluvní strany), nikdy ne dříve. Jakékoliv jejich ustanovení je proto pro smluvní strany závazné až v momentu, kdy se obchodní podmínky stanou součástí smlouvy. Nutno zároveň zdůraznit, že postačuje odkaz na obchodní podmínky provedený ve smlouvě, samotné obchodní podmínky nemusí být stranami smluvního vztahu samostatně podepisovány.¹²¹

Pokud ponecháme stranou polemiku o zákonnosti ústních (či konkludentních) smluv s uživateli (viz výklad výše), lze konstatovat, že odkaz na obchodní podmínky lze učinit i v případě smluv uzavíraných ústně. V případě sporu o tom, zda tvořily obchodní podmínky součást smluvního ujednání, je však na poskytovateli služeb, aby dohodu o tom, že se obchodní podmínky staly součástí smlouvy, prokázal, pakliže se jejich textu dovolává nebo na něj odkazuje. V této souvislosti je však třeba znova připomenout, že případná „ujednání“ v obchodních podmínkách, která musí mít ze zákona písemnou formu (např. ujednání o smluvní pokutě), nebude možno považovat za platná, pokud pro ně nebude naplněna forma písemného právního úkonu (viz § 40 odst. 3 OZ). V praxi lze nicméně předpokládat, že případ, kdy bude ústní smlouva doplněna písemným ujednáním o tom, že se obchodní podmínky stávají součástí uzavřené smlouvy, bude spíše výjimkou.

Druhou podmínkou k tomu, aby bylo možno obchodní podmínky považovat za součást smlouvy je skutečnost, že podmínky byly stranám smlouvy prokazatelně známy, nebo k návrhu přiloženy. Znalost obchodních podmínek se nepředpokládá. Obchodní podmínky mohou být oběma stranám známy například v případě dlouhodobých obchodních styků, v případě sporu však i v tomto případě musí být známost podmínek prokázána. Při prokazování toho, zda byly obchodní podmínky smluvní straně známy, nepostačí, pokud jsou obchodní podmínky přístupné na Internetu či v provozovnách poskytovatelů služeb. V tomto případě jde pouze o plnění zákonem stanovené povinnosti [viz § 63 odst. 1 písm. n) ZEK], z jejíhož splnění však nelze vyvozovat či předpokládat obecnou známost obchodních podmínek. Pokud nebyly obchodní podmínky ke smlouvě přiloženy, musí být jejich známost druhé straně vždy prokázána (pokud bude tato otázka předmětem sporu).

S určitou mírou skepse je přitom možno nahlížet také na ustanovení smlouvy obsahující prohlášení, podle něhož se druhá smluvní strana s obchodními podmínkami seznámila. Zde je třeba vzít v potaz zejména fakt, že smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací jsou obvykle smlouvy formulářového typu, a účastníkovi jsou proto nabízeny „in toto“ (jako jeden celek). Takové prohlášení ve smlouvě je proto nutno považovat pouze za jeden z důkazů prokazujících známost obsahu obchodních (všeobecných) podmínek, nikoliv jako nezvratný fakt. V případě smluv uzavíraných mezi podnikateli je nicméně vždy třeba vycházet z předpo-

121 Viz také právní věta rozhodnutí Vrchního soudu v Praze čj. 5 Cmo 318/97 ze dne 24. 2. 1998.

120 Viz § 118 odst. 8 písm. b) a 118 odst. 15 ZEK.

kladu, že podnikatel je profesionálně zdatný subjekt, a má tudíž pečlivě vážit znění smluv, které podepisuje.

Polemiku v problematice (všeobecných) obchodních podmínek dle ZEK vzbuzuje především otázka jejich změn. Existují dva odlišné právní názory na možnost jednostranné změny obchodních podmínek. Jeden názor říká, že takováto změna možná je, druhý názor pak zní, že takováto změna možná není. S tímto problémem pak úzce souvisí povinnost stanovená v § 63 odst. 6 ZEK.¹²²

U prvního názoru se nejčastěji pro jeho podporu argumentuje tím, že sama změna obchodních podmínek (přesněji řečeno skutečnost, že poskytovatel služeb elektronických komunikací v období po uzavření smlouvy vydal novou verzi obchodních podmínek) nemá bez dalšího vliv na obsah stávající smlouvy. Odkazem na ustanovení obchodních podmínek ve smlouvě se součástí obsahu smlouvy stává určité konkrétní znění obchodních podmínek (např. Všeobecné podmínky společnosti T-X a.s. účinné od 1. 10. 2003). Tyto podmínky jsou proto nedílnou součástí smlouvy. Ujednání obsažená v obchodních podmínkách mají stejný charakter jako ujednání obsažená přímo ve smlouvě, a lze je proto měnit jen změnou smlouvy, tedy dohodou smluvních stran o změně smlouvy. K této dohodě může dojít výslovně (což bude v podmínkách poskytování služeb elektronických komunikací spíše výjimka) či aktivním konkludentním jednáním (jednáním účastníka, ze kterého vyplývá souhlas s tím, že se nová verze obchodních podmínek stala součástí smlouvy namísto verze původní¹²³). Pokud k tomuto souhlasu nedojde, zůstávají součástí smlouvy původní obchodní podmínky a postup podle nových obchodních podmínek je postupem v rozporu se smlouvou. Tohoto rozporu se nicméně musí vždy dovolat ten, kdo nové znění obchodních podmínek namítá. K „jednostranné“ změně obchodních podmínek je poskytovatel služeb oprávněn pouze zcela výjimečně, a to v konkrétních případech předem předvídaných smlouvou či obchodními podmínkami. V ostatních případech musí vždy dojít k výše popsanému způsobu souhlasu druhé smluvní strany.

Z § 56 odst. 3 písm. h) OZ vyplývá možnost změny smluvních podmínek z důvodu sjednaného a předvídaného smlouvou, obdobně pro účely vztahů podléhajících režimu obchodního zákoníku lze použít pravidlo § 269 odst. 3 OBZ, které umožňuje dohodu o určité části smlouvy nahradit dohodou stran umožňující dodatečně

určení obsahu závazku, i zde však tento způsob nesmí záviset na vůli jedné strany.

Z výše citovaných ustanovení občanského a obchodního zákoníku vyplývá limitovaná možnost poskytovatele služeb elektronických komunikací ke změně obchodních podmínek, zavazující druhou smluvní stranu, i bez jejího výslovného souhlasu s novými podmínkami. V každém případě však musí jít o změnu obchodních podmínek, jejíž obsah není závislý pouze na vůli jedné smluvní strany, tedy v podmínkách smluv o poskytování služeb elektronických komunikací, poskytovatele služeb. Okolnosti, za nichž je poskytovatel oprávněn k jednostranné změně obchodních podmínek (závazné pro účastníka), musí být v každém případě formulovány dostatečně určitě. V případě příliš obecné formulace by šlo o obcházení zákona, a tedy o absolutně neplatný právní úkon ve smyslu § 39 OZ (myšlena neplatnost ujednání o možnosti jednostranné změny). Potřeba a způsob změny obchodních podmínek musí z těchto okolností jednoznačně vyplývat. O takový případ půjde např. v případě změny legislativní úpravy, kdy jsou ujednání obchodních podmínek přizpůsobována novému znění zákona. Naproti tomu pokud smlouva obsahuje ustanovení, podle něhož je možno měnit rozsah, podmínky, kvalitu a ceny služeb z důvodu zavedení nových služeb či změny podmínek na trhu elektronických komunikací, je třeba takové ustanovení považovat za relativně neplatné a pokud se účastník této neplatnosti dovolá, z hlediska případného sporu, za irelevantní.

Druhý názor ohledně jednostranné změny obchodních podmínek je pak často prezentován poskytovateli služeb elektronických komunikací. Dle tohoto názoru je § 63 odst. 6 ZEK opravňuje k jednostranné změně smlouvy s tím, že postačí, když o této změně účastníka informují a umožní účastníkovi smlouvu bez sankce vypovědět. K tomuto se však nabízí oponentní výklad zastávaný též autorem, který říká, že § 63 odst. 6 ZEK se vztahuje pouze na výše uvedené případy jednostranné změny obchodních (smluvních) podmínek za podmínek předvídaných smlouvou. Poskytovatel služeb má v takovém případě povinnost informovat účastníka o této změně s tím, že ochrana účastníka je posílena tím, že mu zákon umožňuje vypovědět smlouvu. V žádném případě toto ustanovení neznamená blanketní, neomezené oprávnění poskytovatele služeb jednostranně měnit znění smlouvy.

Ze zmiňovaného ustanovení zákona (§ 63 odst. 6 ZEK) lze rovněž dovodit povinnost informovat účastníka o konkrétních změnách smluvních podmínek, nikoli pouze ve formě obecného konstatování, že dochází k jejich změně, ale ve formě zákonem konkrétně specifikované. O informování účastníka ve smyslu § 63 odst. 6 ZEK se nejedná např. v případech, kdy je účastníkovi zaslána SMS či kdy je zpráva o změně podmínek uveřejněna pouze na webových stránkách poskytovatele.

Další otázkou je plnění povinnosti poskytovatele k informování účastníka o jeho právu bez sankce vypovědět smlouvu, jestliže nebude nové podmínky akceptovat. Ze znění ustanovení zmiňovaného § 63 odst. 6 ZEK jednoznačně vyplývá, že součástí zprávy o podstatné

¹²² „Podnikatel poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinen na své náklady nejméně 1 měsíc před nabytím účinnosti podstatně změny smluvních podmínek, která pro účastníka představuje jejich zhoršení, odpovídajícím způsobem vyzrozumět účastníka o této změně a současně jej informovat o jeho právu vypovědět smlouvu bez sankce, jestliže nové podmínky nebude akceptovat. Účastník má právo bez sankce vypovědět smlouvu na základě oznámení o návrhu podstatných změn smluvních podmínek, které představuje jejich zhoršení.“

¹²³ Avšak s výjimkou ujednání o smluvní pokutě, u které OZ stanoví povinnou písemnou formu (viz výklad v textu výše). Aby bylo případně nové ujednání o smluvní pokutě v rámci nových obchodních podmínek platné, muselo by být smluvními stranami podepsáno alespoň samotné ujednání o smluvní pokutě. V opačném případě bude pro smluvní strany závazné původní ujednání v rámci obchodních podmínek, jež se staly součástí smlouvy.

změně smluvních podmínek musí být bezpodmínečně i informace o možnosti účastníka bez sankce vypovědět smlouvu. Nestačí, pokud je informace o právu vypovědět smlouvu uvedena v obchodních podmínkách. Požadavek § 63 odst. 6 ZEK nesměřuje k informování účastníka předem, nýbrž v reálném čase – tedy v době těsně před samotnou změnou smluvních podmínek. Povinnost stanovenou v tomto ustanovení zákona (jedná se o kogentní ustanovení) nelze vzájemnou dohodou stran nijak vyloučit nebo omezit. To, zda došlo k podstatné změně smluvních podmínek, je třeba vždy posuzovat ve vztahu ke konkrétnímu smluvnímu vztahu (konkrétnímu zákazníkovi), nikoli tedy např. ve vztahu k celkovému množství účastníků, jichž se dotkla změna (např. změna podmínek, která se prakticky dotkne 3 % účastníků, je ve vztahu k těmto účastníkům podstatná, a proto i na tento případ se vztahuje povinnost podle § 63 odst. 6 ZEK). Nedodržení ustanovení § 63 odst. 6 ZEK má v konkrétním případě za následek neúčinnost změny smlouvy (obchodních podmínek) vůči účastníkovi.

Autor článku se přiklání k názoru o nemožnosti jednostranné změny obchodních podmínek (kromě naznačených výjimek) také s ohledem na ochranu spotřebitele jakožto strany ve slabším postavení při uzavírání častých formulářových smluv o poskytování služeb elektronických komunikací. Smlouva o poskytování služeb elektronických komunikací ke svému vzniku potřebuje shodný projev vůle osob smlouvu uzavírajících. Také k její změně je zapotřebí shodného projevu vůle smluvních stran (autor pomíjí změny na základě právních skutečností). Uvedené je projevem principu zásadní nezměnitelnosti smlouvy jednostranným projevem vůle jedné ze stran smlouvy. Obecná úprava zabývající se změnami v obsahu závazkových právních vztahů je obsažena v OZ, a proto se použije i na smluvní vztah uzavřený v režimu OBZ (v obchodních podmínkách smluv o poskytování služeb elektronických komunikací je ve většině případů obsažena doložka o volbě OBZ). Na smluvní vztah mezi poskytovatelem služby elektronických komunikací na straně jedné a podnikatelem na straně druhé tak nutno aplikovat také § 493 OZ.¹²⁴ Pokud tedy např. obchodní podmínky obsahují ustanovení, které umožňuje jedné ze smluvních stran smlouvu jednostranně měnit, půjde o ujednání v rozporu se zákonem, tedy neplatné. Ve vztahu mezi podnikateli však půjde o neplatnost relativní, které se strana smlouvy může dovolat. Při změně obchodních podmínek bude pro druhou stranu smlouvy jejich nové znění závazné, jen jestliže s nimi projeví souhlas (postačí aktivní konkludentní jednání).

V případě smluv uzavřených v režimu OBZ mezi poskytovatelem služeb elektronických komunikací a spotřebitelem (ve smyslu OZ) se uplatní, jak bylo zmíněno i výše, také ustanovení § 262 odst. 4 OBZ,¹²⁵

resp. § 56 odst. 3 písm. h) OZ. Pokud tedy ujednání o možnosti jednostranné změny obchodních podmínek nebude dostatečně určité a nebude jednoznačně stanovovat důvody a okolnosti, za nichž je poskytovatel oprávněn k jednostranné změně, půjde o absolutně neplatný právní úkon (§ 39 OZ). Pokud však poskytovatel své obchodní podmínky změní, bude nové znění obchodních podmínek pro druhou stranu závazné pouze v případě, že s nimi vyslovila souhlas (postačí aktivní konkludentní jednání). Právě uvedený právní názor o nemožnosti jednostranné změny obchodních podmínek je podpořen také odbornou veřejností.¹²⁶

Další významné povinnosti jsou zákonem stanoveny v souvislosti s vyúčtováním ceny za poskytnuté služby elektronických komunikací. Ustanovení § 64 ZEK mimo jiné stanovuje jednu ze základních povinností účastníka, popřípadě uživatele veřejně dostupné služby elektronických komunikací. Je jí povinnost uhradit za poskytnutou službu cenu ve výši platné v době poskytnutí této služby. Podnikatelé poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací prostřednictvím veřejné telefonní sítě jsou pak povinni elektronicky nebo v tištěné formě bezplatně poskytovat vyúčtování ceny. Ze zákona má účastník, popřípadě uživatel, právo vybrat si mezi vyúčtováním ceny podle druhu služby, nebo souhrnné vyúčtování ceny jednou položkou. Vyúčtování se neposkytuje u předplacených karet. Rozsah a jednotlivé náležitosti vyúčtování ceny jsou v souladu s § 64 odst. 13 ZEK stanoveny v opatření obecné povahy ČTÚ č. OOP/3/07.2005-4 ze dne 29. června 2005,¹²⁷ jež nabylo účinnosti dne 1. října 2005. Účastníci, popřípadě uživatelé, mají rovněž možnost nechat si od poskytovatele služeb vystavit vyúčtování obsahující rozpis jednotlivých volání. Tímto má být zvýšena ochrana účastníka, který je spotřebitelem, neboť má lepší možnost kontrolovat správnost poplatků účtovaných poskytovatelem služeb.

V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací, je zvýšena ochrana soukromí účastníka tím, že má možnost požádat o neuvádění některých údajů ve vyúčtování ceny obsahující rozpis jednotlivých volání (např. neuvedením celých volaných čísel). Další ochranou účastníků, popřípadě uživatelů, je právo uplatnit na vyúčtování ceny nebo na poskytovanou veřejně dostupnou službu elektronických komunikací reklamaci. Jak je patrné, lze uplatnit reklamaci dvojího druhu. Lze reklamovat vyúčtování ceny a lze reklamovat poskytovanou službu.

strany, která není podnikatelem. Smluvní strana, která není podnikatelem, nese odpovědnost za porušení povinností z těchto vztahů podle občanského zákoníku a na její společné závazky se použijí ustanovení občanského zákoníku.“

124 § 493 OZ: „Závazkový vztah nelze měnit bez souhlasu jeho stran, pokud tento zákon nestanoví jinak.“

125 § 262 odst. 4 OBZ: „Ve vztazích podle § 261 nebo podřízených obchodnímu zákoníku dohodou podle odstavce 1 se použijí, nevyplyvají-li z tohoto zákona nebo ze zvláštních právních předpisů něco jiného, ustanovení této části na obě strany; ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele je však třeba použít vždy, je-li to ve prospěch smluvní

126 Srov. např. názory vyjádřené v ŠTENGLOVÁ I., PLÍVA S., TOMSA M. a kol. *Obchodní zákoník*. 12. vydání 2009. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 862–863 nebo SURAN, J. K otázce subjektivního práva obchodníka s cennými papíry jednostranně měnit závazkový vztah se zákazníkem v širších souvislostech – I. část. *iPrávník* [online]. Změněno 5. 12. 2002 [cit. 2010-05-18]. Dostupné z: <<http://www.ipravnik.cz/>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

127 Dostupné z: <http://www.ctu.cz/1/download/Opatreni%20obecne%20povahy/OOP_03_07_2005_4.pdf>.

V prvním případě musí být reklamační uplatněna bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 2 měsíců ode dne dodání vyúčtování ceny za poskytnutou službu. Podání reklamační nemá zásadně odkladný účinek. ČTÚ má však možnost na žádost účastníka, popřípadě uživatele, v odůvodněných případech rozhodnout, že podání reklamační odkladný účinek má. Proti takovému rozhodnutí se nelze odvolat.

Ve druhém případě reklamační (na poskytovanou službu) je třeba reklamační uplatnit rovněž bez zbytečného odkladu, nejpozději do 2 měsíců ode dne vadného poskytnutí služby. Poskytovatel je pak povinen reklamační vyřídit bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce ode dne doručení reklamační. Výjimka je stanovena pro reklamační řízení, v rámci kterého je třeba vyřízení reklamační projednat se zahraničním provozovatelem. V takovýchto případech je lhůta prodloužena na 2 měsíce.

V případě zjištění, že poskytovatel vyúčtoval ceny za služby v neprospěch účastníka, má povinnost vrátit mu rozdíl ceny způsobem a ve lhůtách stanovených všeobecnými podmínkami (§ 64 odst. 11 ZEK), nejpozději však do 1 měsíce od vyřízení reklamační. V případě poslední uvedené povinnosti se však strany mohou dohodnout i jinak. V případě zjištění, že službu bylo možno využít jen částečně, nebo ji nebylo možno využívat vůbec pro závadu technického nebo provozního charakteru na straně poskytovatele, je tento povinen zajistit odstranění závady a přiměřeně snížit cenu nebo po dohodě s účastníkem zajistit poskytnutí služby náhradním způsobem. Pro případ nevyřízení reklamační ve stanovených lhůtách hrozí poskytovateli veřejně dostupné služby elektronických komunikací sankce za spáchání správního deliktu, která může být ve správním řízení o správním deliktu uložena až do výše 5 mil. Kč.¹²⁸

Důležitý prvek ochrany účastníků, popřípadě uživatelů, je zakotven v § 129 odst. 3 ZEK. Na základě tohoto ustanovení jsou tito oprávněni v případě, že poskytovatel nevyhověl podané reklamační, podat u ČTÚ návrh na zahájení řízení o námitce proti vyřízení reklamační bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce ode dne doručení vyřízení reklamační. Podrobně bude o řízení o námitkách pojednáno v rámci samostatné kapitoly o rozhodování sporů.

ZEK také upravuje postup pro případy neplacení nebo opožděného placení za poskytnuté služby elektronických komunikací. Ustanovení § 65 odst. 2 poskytuje účastníkovi zvýšenou ochranu a zajišťuje, aby nedocházelo k tzv. náhlým ukončením smluvních vztahů. Projevem ochrany je stanovení povinnosti poskytovateli služby, aby účastníka prokazatelně upozornil na to, že nezaplatil ve lhůtě splatnosti ceny za poskytnuté služby. Současně mu musí s tímto upozorněním stanovit náhradní lhůtu plnění ne však kratší než jeden týden ode dne dodání upozornění. Až po jejím marném uplynutí je poskytovatel oprávněn omezit účastníkovi ke službě přístup.¹²⁹ Oprávnění k omezení přístupu se

však netýká přístupu k číslům tísňového volání. S tímto souvisí další povinnosti poskytovatelů veřejně dostupné telefonní služby, kterými jsou mj. bezplatné umožnění svým účastníkům volání na čísla tísňového volání a bezplatné hlášení poruch prostřednictvím jeho sítě (viz § 69 odst. 1 ZEK).

Již při výkladu o zákonu č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů (viz výše), a při výkladu o analýzách relevantních trhů dle ZEK, byla zmíněna povinnost umožnit volbu poskytovatele veřejně dostupné telefonní služby. Tuto povinnost stanovuje samozřejmě také ZEK. Povinnost úzce souvisí právě s analýzami relevantních trhů. ČTÚ může na základě výsledku analýzy relevantních trhů stanovit podniku s významnou tržní silou povinnost umožnění volby a předvolby operátora podle § 70 odst. 1 ZEK. Tímto má být účastníkům zajištěna možnost přístupu ke službám kteréhokoli poskytovatele veřejně dostupné telefonní služby. Přístup ke službám těchto „jiných“ poskytovatelů je podnik s významnou tržní silou povinen zajišťovat volbou kódu příslušného podnikatele (tzv. volba operátora, která je uskutečňována krátkou individuální předvolbou – služba CS) a trvalým nastavením kódu příslušného podnikatele (tzv. předvolba operátora, u které je nastavena trvalá volba poskytovatele, a není tedy třeba manuálního vytáčení kódu – služba CPS). Tato možnost účastníků však v poslední době poněkud ztrácí na významu, neboť alternativní operátoři z trhu tzv. pevných linek ustupují a zaměřují se více na poskytování služeb souvisejících s připojením k Internetu. Také zájem z řad veřejnosti o poskytování tzv. pevně veřejně dostupné telefonní služby prostřednictvím alternativních operátorů opadá a na významu nabývají služby související s poskytováním připojení k Internetu, jakou je např. VoIP telefonie.

Dalším právem a zároveň povinností, které má podnikatel zajišťující veřejnou komunikační síť, je právo, resp. povinnost, jednat o propojení¹³⁰ za účelem poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací tak, aby bylo zajištěno poskytování a interoperabilita těchto služeb¹³¹ na území členských států EU. Právo vyjednávat o přístupu (propojení) se vztahuje na všechny operátory sítě. Tímto byly do národní právní úpravy transponovány požadavky směrnice Evropského

130 Propojením je dle § 78 odst. 2 ZEK „[...] fyzické a logické spojení veřejných komunikačních sítí za účelem umožnění komunikace uživatelům jednoho podnikatele s uživateli téhož nebo jiného podnikatele, nebo umožnění přístupu ke službám poskytovaným jiným podnikatelem. Služby mohou být poskytovány podnikateli, jejichž síť se propojuje, nebo jinými subjekty, které mají přístup k síti a splňují požadavky podle tohoto zákona.“ Propojení úzce souvisí s tzv. přístupem, který je ustanovením § 78 odst. 1 ZEK vymezen jako „[...] zpřístupnění prostředků nebo služeb na základě stanovených podmínek, vylučně nebo nevylučně jinému podnikateli, za účelem poskytování služeb elektronických komunikací.“ Přístupem dle ZEK je pro ilustraci např. přístup k pevným a mobilním sítím nebo k softwarovým systémům. Dle § 78 odst. 3 ZEK pak „Propojení je specifickým druhem přístupu zřízeného mezi veřejnými komunikačními sítěmi, kde bodem přístupu je propojovací bod mezi těmito sítěmi. Propojení může být přímé nebo nepřímé. Nepřímým propojením se rozumí propojení 2 veřejných komunikačních sítí prostřednictvím veřejné komunikační sítě třetího podnikatele zajišťujícího veřejnou komunikační síť.“

131 Interoperabilitou služby je dle § 2 písm. w) ZEK „[...] takové nastavení přenosových parametrů služby a rozhraní, které umožňuje komunikaci mezi koncovými uživateli nebo mezi koncovým uživatelem a podnikatelem poskytujícím službu prostřednictvím technologicky různých sítí elektronických komunikací.“

128 Viz § 118 odst. 8 písm. g) a § 118 odst. 16 ZEK. V praxi k ukládání pokut za nedodržení lhůt pro vyřízení reklamační dochází nečíslně.

129 Srov. § 65 odst. 2 ZEK.

parlamentu a Rady 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a jejich vzájemném propojení (tzv. přístupová směrnice).

Ustanovení o propojení a přístupu dobře charakterizuje důvodová zpráva k ZEK¹³²: „Ustanovení o přístupu (včetně propojení) k sítím, prostředkům a specifikovaným službám patří mezi jedno z nejvýznamnějších z hlediska podpory hospodářské soutěže na trhu. Uložení povinnosti subjektu s významnou tržní silou poskytnout přístup ve stanovených případech je pro alternativní operátory životně důležitou skutečností, protože bez propojení se sítí dominantního operátora a přístupu k některým jeho prostředkům a službám jejich podnikání takřka ztrácí smysl.“ Propojení lze dělit na přímé a nepřímé. Přímé propojení je takové, kdy je operátor přímo propojen s operátorem, do jehož sítě je hovor uskutečňován a nepřímé takové, kdy je operátor propojen s dalším třetím operátorem, který je pak propojen s operátorem, do jehož sítě je hovor uskutečňován. Nepřímé propojení se v podmínkách ČR používá u propojení tzv. alternativních operátorů, kteří zpravidla nejsou propojeni v systému „každý s každým“. Propojují se prostřednictvím společnosti Telefónica O2 Czech Republic, a.s., jakožto historickým vlastníkem většiny síťové infrastruktury, neboť takové řešení je technologicky i ekonomicky jednodušší. Za propojení si operátoři hradí poplatky.

Poplatky jsou významným zdrojem příjmů a zároveň výdajů pro všechny operátory. Ve svém důsledku, stručně a zjednodušeně řečeno, poplatky za propojení určují ceny za volání. Poplatky lze dělit následovně: 1) poplatky za originaci hovorů, 2) poplatky za terminaci hovorů a 3) poplatky ostatní.

V prvním případě se jedná o poplatek za vznik hovoru. Poplatek se hradí v případě služby CS a CPS (volby a předvolby operátora). V těchto případech hovor vzniká v síti, kterou podnik s významnou tržní silou musel vybudovat, udržovat a spravovat a kterou mu teď takový hovor zatěžuje, čímž mu vznikají náklady. Poplatek za originaci hovoru slouží na uhrazení těchto nákladů.

Ve druhém případě (poplatek za terminaci) slouží poplatek k hrazení nákladů operátora, který umožní spojení příchozího hovoru. Důvodem je skutečnost, že operátor volajícího účtuje volajícímu za hovor hovorné, ovšem operátor jiné sítě, do které je hovor spojován, již volajícímu hovor účtovat nemůže, neboť s volajícím není ve smluvním vztahu. Vznikají mu však náklady se spojením hovoru, neboť je využívána jeho síťová infrastruktura. Náklady mu tak hradí operátor sítě volajícího prostřednictvím poplatku za terminaci hovoru. Ostatními poplatky jsou pak poplatky hrazené operátory za konkrétní služby, které si poskytují v souvislosti s propojením.

Maximální výše poplatků je regulována ČTÚ prostřednictvím rozhodnutí o ceně. Příkladem je rozhodnutí o ceně CEN/8/11.2008-3 ze dne 26. listopadu 2008 (právní moci nabylo 27. 11. 2008)¹³³ nebo rozhod-

nutí o ceně CEN/9/11.2008-4 ze dne 26. listopadu 2008 (právní moci nabylo také 27. 11. 2008).¹³⁴ První z uvedených rozhodnutí o ceně stanovuje maximální ceny (poplatky) za originaci hovorů a druhé za jejich terminaci (v době zpracování článku jsou v účinnosti již aktuálnější rozhodnutí o ceně týkající se terminace a originace). „Původ volání (originace) ve veřejné telefonní síti v pevném místě“ je bývalým trhem č. 8 a „ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě“ je bývalým trhem č. 9 (viz výklad o analýzách relevantních trhů). Jako relevantní trhy byly podrobeny analýze v souladu s § 51 odst. 1 a 2 ZEK.

Na základě těchto analýz bylo vydáno rozhodnutí o stanovení podniku s významnou tržní silou na těchto trzích a následovalo rozhodnutí o ceně, kterým byly uloženy povinnosti související s regulací cen na trhu č. 8 a 9. ČTÚ je dle § 56 odst. 4 ZEK povinen při uplatňování cenové regulace brát do úvahy ochranu zájmu subjektu, jehož ceny jsou regulovány tak, aby cena plynoucí z jeho rozhodnutí byla přinejmenším nákladová. ČTÚ je povinen průběžně sledovat a vyhodnocovat účinky uložených nápravných opatření na jednotlivé relevantní trhy i v období mezi jejich analýzami. Podle § 56 odst. 3 ZEK také sleduje a vyhodnocuje úroveň cen, jež jsou předmětem regulace cen v oblasti elektronických komunikací. Na zmíněných trzích došlo ke změnám, a proto ČTÚ v souladu s § 51 odst. 5 ZEK z moci úřední změnil původní rozhodnutí o ceně týkající se těchto trhů. Výsledkem jsou právě příkladmo citovaná cenová rozhodnutí CEN/8/11.2008-3 a CEN/9/11.2008-4. Skutečnost, že ze strany ČTÚ je citovanými cenovými rozhodnutími stanovena maximální cena za originaci a terminaci hovorů však ještě neznamená, že by si jednotliví operátoři nemohli výši cen stanovit dohodou. Cenová rozhodnutí stanovují toliko horní hranici, která nemůže být překročena.

Samotný přístup či propojení podnikatelů se zajišťuje na základě písemné smlouvy. Smlouvu jsou pak podnikatelé povinni předat ČTÚ. Ještě před samotným uzavřením smlouvy je ČTÚ oprávněn, buď z vlastního podnětu, nebo z podnětu strany smlouvy, vstoupit do jednání podnikatelů o smlouvě, je-li to nezbytné pro naplnění cílů regulace (k cílům regulace viz výklad výše). ČTÚ vydá ke sporným bodům smlouvy své stanovisko. Minimální náležitosti návrhu smlouvy o přístupu nebo o propojení veřejných komunikačních sítí jsou stanoveny v souladu s § 80 odst. 7 ZEK prováděcím právním předpisem, kterým je vyhláška č. 158/2005 Sb. Smlouvy o propojení se velmi často stávají problematickými v případě, kdy se strany neshodnou na jejím znění, resp. na její změně. Jedním z nejčastějších sporů, které v souvislosti se smlouvami o přístupu a propojení vznikají, je spor o povinnosti uzavřít dodatek či spor o podobě dodatku ke smlouvě o propojení. ČTÚ je v případě, že nedojde k uzavření písemné smlouvy o přístupu nebo propojení sítí do 2 měsíců ode dne zahájení jednání o návrhu smlouvy, oprávněn o tomto sporu rozhodnout

132 Důvodová zpráva k zákonu č. 127/2005 Sb. ze dne 8. 9. 2004, zvláště-ní část.

133 Rozhodnutí Rady ČTÚ o ceně čj. 67 727/2008-611 ze dne 26. listopadu 2008. Dostupné z: <<http://www.ctu.cz>>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

134 Rozhodnutí Rady ČTÚ o ceně čj. 67 728/2008-611 ze dne 26. listopadu 2008. Dostupné z: <http://www.ctu.cz>. Přesný odkaz viz seznam literatury.

na základě návrhu smluvní strany.¹³⁵ Tento typ sporů projednává ČTÚ dle § 127 ZEK, tedy jako spor mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost. Nejen o tomto typu sporů, ale i o rozhodování sporů dle ZEK obecně, bude také pojednáno v samostatné kapitole o rozhodování sporů. Pro úplnost nutno dodat, že nesplnění povinnosti jednat o propojení a nesplnění povinnosti předat ČTÚ smlouvu o přístupu nebo propojení, zakládá skutkovou podstatu správního deliktu dle § 118 odst. 9 písm. e), resp. § 118 odst. 2 písm. e), za který ve správním řízení hrozí pokuta až do výše 2 mil.,¹³⁶ resp. 5 mil. Kč.

Výše v rámci výkladu o správě čísel bylo uvedeno, že podnikatelé poskytující veřejně dostupnou telefonní službu prostřednictvím pevné komunikační sítě a podnikatelé zajišťující veřejnou mobilní telefonní síť mají za tísňových situací povinnost poskytovat zasahujícím orgánům lokalizační a jiné údaje, které umožňují identifikaci volajícího. Tyto údaje mají povinnost poskytovat, v rozsahu a za podmínek stanovených ve vyhlášce č. 336/2005 Sb. a č. 485/2005 Sb.,¹³⁷ také Policii ČR, Bezpečnostní informační službě (BIS) a Vojenskému zpravodajství. Pro tyto účely stanovuje § 97 odst. 3 ZEK povinnost uchovávat provozní¹³⁸ a lokalizační údaje, které jsou vytvářeny nebo zpracovávány při zajišťování veřejných komunikačních sítí a při poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací. V citovaném ustanovení je dále určeno, že doba uchování provozních a lokalizačních údajů týkajících se neúspěšných pokusů o volání nesmí být kratší než 6 měsíců (srov. také § 4 vyhlášky č. 485/2005 Sb.) a zároveň nesmí být delší než 12 měsíců. Po uplynutí této doby musí být údaje zlikvidovány, pokud však nebyly poskytnuty oprávněným orgánům. S povinností poskytovat a uchovávat provozní a lokalizační údaje je úzce propojeno oprávnění Policie ČR, Bezpečnostní informační služby (BIS) a Vojenského zpravodajství k odposlechu a záznamu zpráv. Právnícké nebo fyzické osoby zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací jsou povinny odposlechnout a záznam zpráv uvedeným orgánům umožnit (§ 97 odst. 1 ZEK). Jakým způsobem (také z technického hlediska) se samotné připojení zařízení pro odposlechnutí a záznam zpráv uskutečňuje, stanoví již zmíněná vyhláška č. 336/2005 Sb.

135 Viz § 80 odst. 4 ZEK.

136 V době zpracování tohoto článku byla v zákoně č. 153/2010 Sb., kterým se mění ZEK a některé další zákony, zřejmá chyba. Ustanovení § 118 odst. 16 a 17 ZEK totiž nyní (po novele) chybně stanovují různou výši sankce za jeden správní delikt, a to za správní delikt podle § 118 odst. 9 písm. f). Naproti tomu sankce za delikt dle § 118 odst. 9 písm. e) úplně chybí, což s pravděpodobností blížící se jistotě nebylo zákonodárcovým záměrem.

137 Vyhláška č. 336/2005 Sb., o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlechnutí a záznam zpráv a vyhláška č. 485/2005 Sb., o rozsahu provozních a lokalizačních údajů, době jejich uchování a formě a způsobu jejich předávání orgánům oprávněným k jejich využívání.

138 Dle § 90 odst. 1 ZEK jsou provozními údaji jakékoli údaje zpracovávány pro potřeby přenosu zprávy elektronických komunikací nebo pro její účtování.

Kapitola 3

Rozhodování sporů u ČTÚ dle ZEK

3.1 Obecný výklad

V rámci výkladu v kapitole o počátcích, vývoji a současnosti právní úpravy elektronických komunikací bylo uvedeno, že již zákon o telegrafech z roku 1923¹³⁹ ve svých ustanoveních zakotvoval pravomoc poštovních, telegrafních a telefonních úřadů, rozhodovat o stížnostech týkajících se používání telegrafů, vyměřování telegrafních nebo telefonních poplatků a dále také o žádostech o jejich vrácení. Bylo rovněž uvedeno, že v těchto zákonech stanovených případech byla příslušnost soudů vyloučena. Toto historické specifikum vynětí rozhodování z pravomoci soudů přetrvalo až do současnosti.

Do věcné působnosti ČTÚ tedy náleží mimo jiné rozhodování sporů ve věcech stanovených zákonem o elektronických komunikacích.¹⁴⁰ ČTÚ rozhoduje spory mezi osobami vykonávajícími komunikační činnosti navzájem (spory mezi podnikateli), spory mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost na straně jedné a účastníkem, popřípadě uživatelem na straně druhé (spory mezi podnikateli a jejich zákazníky). Spor se však musí týkat povinností uložených zákonem o elektronických komunikacích nebo na jeho základě. Dalším typem sporů, které ČTÚ rozhoduje, jsou spory týkající se reklamací na vyúčtování ceny nebo na poskytovanou veřejně dostupnou službu elektronických komunikací. Pravomoc obecných soudů je v těchto případech vyloučena. Pokud by byla podána žaloba k soudu týkající se věci, o níž je příslušný rozhodnout ČTÚ, dle § 104 OSŘ mu věc soud postoupí po právní moci usnesení o zastavení řízení.

Vzhledem ke skutečnosti, že ČTÚ je ústředním správním úřadem, postupuje v řízeních a při rozhodování o sporech dle ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, (dále též „SŘ“) a dle ustanovení ZEK. Vztah SŘ a ZEK upravuje § 122 ZEK. Pro správní řízení o sporech se použijí také některá zvláštní ustanovení SŘ. Na mysl se má především § 141 SŘ,¹⁴¹ jenž se uplatní také ve sporném řízení dle ZEK, neboť ZEK je oním zvláštním zákonem, na který § 141 SŘ pamatuje. Dle cit. ustanovení SŘ se tak řízení o sporech dle ZEK zahájí na návrh (např. podáním návrhu na zahájení správního řízení ve věci sporu o plnění povinnosti k peněžitému plnění za poskytnutou službu elektronických komunikací mezi osobou vykonávající komunikační činnost a účastníkem telefonní stanice či návrhem na zahájení správního řízení o námitce proti vyřízení reklamace) a uplatňuje se tak dispoziční zásada sporného správního řízení. Správní řízení, v nichž ČTÚ rozhoduje o sporech, se vyznačuje uplatněním zásady písemnosti, která však může být (ve složitějších věcech také bývá) modifikováno.

139 Zákon č. 60/1923 Sb. z. a n., o telegrafech.

140 Viz § 108 odst. 1 písm. g) ZEK.

141 § 141 odst. 1 SŘ: „Ve sporném řízení správní orgán řeší spory z veřejnoprávních smluv (část pátá) a v případech stanovených zvláštními zákony spory vyplývající z občanskoprávních, pracovních, rodinných nebo obchodních vztahů.“

vána zásadou ústnosti, kdy ČTÚ nařídí ústní jednání se stranami sporu.¹⁴²

Zásada neveřejnosti správního řízení je prolomena v případě řízení s počtem účastníků větším než 5 a v případě rozhodování sporů mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost, neboť rozhodnutí ČTÚ o sporu se dle § 127 odst. 3 ZEK uveřejňují. U rozhodování sporů se dále uplatňuje zásada dvoustupňovosti, jež vyjadřuje obecné oprávnění účastníků sporného správního řízení napadnout prvostupňové rozhodnutí ČTÚ řádným opravným prostředkem, jímž je v případě rozhodnutí ČTÚ rozklad,¹⁴³ neboť, jak již bylo uvedeno, ČTÚ je ústředním správním úřadem. Zásada dvoustupňovosti se projevuje také při využívání mimořádných opravných prostředků dle SR, tedy u přezkumného řízení dle § 94 a násl. SR a řízení o obnově dle § 100 a násl. SR. Při rozhodování sporů dle ZEK se uplatňuje zásada koncentrace řízení. Dle § 122 odst. 8 ZEK se „k novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů uvedeným v odvolání nebo rozkladu se přihlídně jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti, které by po právní moci rozhodnutí odůvodňovaly obnovu řízení.“ V případě, že se účastník řízení o sporu v rámci řízení v I. stupni k projednávané věci např. nijak nevyjádří či nenavrhne důkazy k podpoře svých tvrzení, ČTÚ v řízení o rozkladu (řízení ve II. stupni) již ze zákona nemůže k případným novým uváděným skutečnostem přihlížet nebo provádět důkazy navržené v rámci řízení ve II. stupni. Výjimkou jsou toliko případy, kdy by se jednalo o takové skutečnosti, které by odůvodňovaly obnovu řízení.¹⁴⁴ ČTÚ se samozřejmě řídí i ostatními základními zásadami činnosti správních orgánů a zásadami správního řízení, které SR stanovuje.

3.2 Typy sporů

3.2.1 Rozhodování sporů mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost

Ustanovení § 127 odst. 1 ZEK stanovuje: „*Předseda Rady rozhoduje spory mezi osobami vykonávajícími komunikační činnosti (§ 7) na základě návrhu kterékoliv ze stran sporu, pokud se spor týká povinností uložených tímto zákonem nebo na jeho základě. Podání návrhu podléhá správnímu poplatku. Lhůta pro vydání rozhodnutí činí 4 měsíce, ve zvláště složitých případech 6 měsíců.*“

Nejčastějšími spory týkajícími se smluv o propojení nebo o přístupu a spory o plnění povinnosti k peněžitému plnění za poskytnutou službu elektronických komu-

nikací, tedy spory týkající se přípustnosti a správnosti vyúčtování nebo spory o úhradu dlužných vyúčtování.

Na rozdíl od předchozí právní úpravy není ČTÚ v rámci správního řízení o sporu dle § 127 ZEK oprávněn přímo zasahovat do smluv (např. o propojení) ani je rozhodnutími nahrazovat. Návrhy na zahájení sporného správního řízení dle § 127 ZEK, jež obsahují petit žadající o zásah do smlouvy či o její nahrazení ČTÚ odkládá dle § 43 SR. ČTÚ nemá pravomoc rozhodovat ani o sporech z bezdůvodného obohacení či o náhradě škody. Návrh na zahájení řízení o sporu musí souviset s povinností uloženou dle ZEK nebo na jeho základě.

Pro názornou ilustraci průběhu správního řízení o sporu dle § 127 ZEK si uvedeme modelový případ. Společnost A (podnikatel v elektronických komunikacích) v lednu roku 2009 zaslala společnosti B (podnikateli v elektronických komunikacích) návrh smlouvy o propojení telekomunikačních zařízení a sítí dle § 80 odst. 1 ZEK, jež splňuje náležitosti návrhu stanovené vyhláškou č. 158/2005 Sb. Společnost B však návrh nepřijala, neboť nesouhlasí s jeho některými částmi. Společnost A na znění svého návrhu trvá. Vzniká tak spor, který je oprávněn na základě § 80 odst. 4 ZEK rozhodnout ČTÚ. Společnost A následně v březnu 2009 podala návrh na zahájení správního řízení o sporu o uzavření smlouvy o propojení telekomunikačních zařízení a sítí. V rámci petitu navrhla text výroku rozhodnutí: „Společnost A a společnost B jsou povinny uzavřít smlouvu o propojení telekomunikačních zařízení a sítí ve znění navrženém společností A včetně sporných částí, a to do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.“ Vzhledem ke skutečnosti, že uběhly více než 2 měsíce ode dne zahájení jednání o návrhu smlouvy, a tím tedy byla splněna podmínka stanovená v § 80 odst. 4 ZEK, je ČTÚ oprávněn o tomto sporu meritorně rozhodnout. Správní řízení je zahájeno dnem doručení návrhu (§ 44 odst. 1 SR). O zahájení správního řízení byli jeho účastníci vyrozuměni (§ 44 odst. 2 SR). ČTÚ vyzval navrhovatele k zaplacení správního poplatku ve výši 10.000,- Kč podle položky č. 110 písm. b) části VIII. sazebníku přílohy zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, jež byl následně také uhrazen, a nařídil provedení ústního jednání k objasnění sporu. V rámci ústního jednání byly specifikovány sporné části smlouvy. Dle § 36 odst. 3 SR byli účastníci správního řízení vyzváni k vyjádření se k podkladům před vydáním rozhodnutí. Obě společnosti se vyjádřily ve smyslu, že trvají na svých právních názorech. Předseda Rady ČTÚ vydal rozhodnutí, kterým navrhovateli zcela vyhověl a výrokem I. stanovil, že účastníci řízení, tedy společnost A a společnost B, jsou povinni uzavřít smlouvu o propojení telekomunikačních zařízení a sítí ve znění navrženém společností A včetně sporných částí. Výrokem II. uložil splnit povinnost stanovenou ve výroku I. do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Výrokem III. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žádný z účastníků nárok na náhradu nákladů v řízení neuplatnil. Účastníci byli poučeni o právu podat proti rozhodnutí opravný pro-

142 Dle § 49 SR.

143 Rozklad jako řádný opravný prostředek proti prvostupňovým rozhodnutím ČTÚ upravuje § 152 SR a § 123 ZEK.

144 § 100 odst. 1 SR: „*Řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže a) vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo b) bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno, a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.*“

středek k Radě ČTÚ.¹⁴⁵ Ani jedna ze společností rozklad proti rozhodnutí ve lhůtě nepodala, a to tak nabylo právní moci.

Ustanovení § 128 ZEK dává ČTÚ možnost odmítnout rozhodnout spor podle § 127. To však za předpokladu, že na ústním jednání za účasti všech stran sporu dojde k závěru, že jiné způsoby řešení by lépe přispěly k včasnému vyřešení sporu. K podmínce včasnosti vyřešení sporu byl zákonodárcem připojen také dovětek „v souladu s § 5 odst. 2 až 4“. Myšleno tím zřejmě bylo, aby takovéto řešení (tedy odmítnutí rozhodnutí sporu) bylo ku prospěchu rozvoje vnitřního trhu ES, zájmů koncových uživatelů za současného dodržení zásad dle § 5 odst. 4 ZEK. Pokud by však nedošlo k vyřešení sporu ve lhůtě do čtyř měsíců ode dne vydání rozhodnutí o odmítnutí vyřešení sporu, bude ČTÚ spor rozhodovat, ledaže se strana, která původně podala návrh na rozhodnutí sporu, obrátila na soud. Svě oprávnění odmítnout rozhodnutí sporu však ČTÚ v praxi zatím nevyužil.

3.2.2 Rozhodování sporů mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost na straně jedné a účastníkem na straně druhé (tzv. účastnické spory)

Ustanovení § 129 odst. 1 ZEK stanovuje: „*Úřad rozhoduje spory mezi osobou vykonávající komunikační činnost (§ 7) na straně jedné, a účastníkem, popřípadě uživatelem na straně druhé, na základě návrhu kterékoliv ze stran sporu, pokud se spor týká povinností uložených tímto zákonem nebo na jeho základě. Úřad rovněž rozhoduje spory v případech, kdy na straně osoby vykonávající komunikační činnost (§ 7) nebo účastníka, popřípadě uživatele, došlo ke změně na jinou osobu, zejména z důvodu postoupení pohledávky, převzetí dluhu, přistoupení k závazku. Podání návrhu podléhá správnímu poplatku. Lhůta pro vydání rozhodnutí činí 4 měsíce, ve zvláště složitých případech 6 měsíců.*“

V rámci obecného výkladu o rozsahu regulačního rámce vymezeného ZEK bylo uvedeno, že z regulačního rámce pro elektronické komunikace zůstal vyloučen obsah služeb poskytovaných prostřednictvím sítí elektronických komunikací. Toto vyloučení má dopad na obsah množiny možných sporů, které má ČTÚ pravomoc rozhodovat. Z rozhodování jsou tak mj. vyloučeny spory týkající se služeb obsahu nabízených prostřednictvím sítí poskytovatele služeb elektronických komunikací. Služby obsahu nejsou službami elektronických komunikací [srov. definici v § 2 písm. n) ZEK]. Příkladem se jedná o služby (obsahu) poskytované na číslech s přístupovým kódem 906, službu „Dárcovská SMS“, „Premium SMS“,¹⁴⁶ loga, melodie, hry atd. (jedná se o služby tzv. *třetích stran*). V naprosté většině případů nejsou poskytovatelé služeb elektronických komunikací (operátoři) poskytovateli těchto služeb obsahu (pouze za

jejich využití přijímají se souhlasem partnerů¹⁴⁷ platby) a partneři (třetí strany) zase nejsou poskytovateli služeb elektronických komunikací (takže nejsou osobou vykonávající komunikační činnost a ČTÚ nemá dle § 129 ZEK pravomoc rozhodovat spory s osobami využívajícími jejich služby). Pokud tedy vznikne jakýkoli typ sporu týkající se služeb obsahu, budou k jejich rozhodování příslušné obecné soudy. Pokud by byl k ČTÚ podán návrh na zahájení řízení např. ve věci sporu o plnění povinnosti k peněžitému plnění za poskytnuté služby, musel by ČTÚ v části návrhu týkajícího se dlužných částek za služby třetích stran věc odložit s odůvodněním, že se nejedná o služby elektronických komunikací, ale o služby obsahu, o kterých ČTÚ nemá pravomoc rozhodovat.

S ohledem na uvedené lze sestavit seznam služeb obsahu, o kterých ČTÚ nemá pravomoc rozhodovat. Takovýto seznam však nebude nikdy konečný, neboť množina služeb poskytovaných v režimu služeb obsahu se neustále mění. ČTÚ nemá pravomoc rozhodovat ani o sporech týkajících se ostatních jiných služeb, tedy služeb, které nejsou službami elektronických komunikací. Jsou jimi např. služby dobíjení kreditu, služby pronájmu telefonních přístrojů a modemů, služby instalace zařízení, poštovní a balné apod.

Spory o plnění povinnosti k peněžitému plnění

V naprosté většině případů ČTÚ rozhoduje spory o plnění povinnosti k peněžitému plnění za poskytnutou službu elektronických komunikací mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost a účastníky telefonních stanic, tedy o sporech o neuhrazených vyúčtováních poskytnutých služeb (např. dlužné hovorné). Typicky jsou tato sporná správní řízení zahájena doručením návrhu (od 1. 7. 2010 na elektronickém formuláři) poskytovatele služeb elektronických komunikací (např. tzv. mobilního operátora), kterým se domáhá, aby ČTÚ rozhodl, že účastník telefonní stanice má povinnost uhradit dlužná vyúčtování za poskytnuté služby elektronických komunikací, spolu s příslušenstvím v podobě úroků z prodlení a často také spolu s náhradou nákladů potřebných k účelnému uplatňování práva (náklady právního zastoupení a náklady na správní poplatek). V některých případech navrhovatelé uplatňují také nárok na smluvní pokutu.

Ve svých návrzích na zahájení správního řízení popisují právní důvod vzniku jejich pohledávky, jímž bývá nejčastěji smlouva. Popisují dále tedy samotný vznik smluvního vztahu a jeho obsah. Někteří navrhovatelé ve svých návrzích „dokládají“ vznik smluvního vztahu toliko tvrzením, že k uzavření smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací došlo konkludentně nepísemnou formou, tedy bez písemné objednávky a bez jejího písemného přijetí nebo formou ústní (nejčastěji tedy telefonickou objednávkou a následným doručením SIM karty). Zároveň však také tyto navrhovatelé odkazují na všeobecné podmínky konkretizující vzájemná práva a povinnosti, které se staly dle jejich

145 Dle § 107 odst. 8 písm. b) bod 1. ZEK o opravných prostředcích proti rozhodnutím vydaných předsedou Rady ČTÚ rozhoduje Rada ČTÚ.

146 Typicky jde o situaci, kdy si účastník telefonní stanice vyžádá službu (horoskop, melodie apod.) zasláním SMS za cenu dle svého tarifu a obdrží žádané plnění (horoskop, melodie) prostřednictvím SMS za pevně stanovenou cenu (zpravidla řádově v desítkách korun). V kompetenci ČTÚ je „řešit“ pouze odchází SMS, neboť pouze ta je službou elektronických komunikací v tomto příkladu.

147 Partnerem v tomto kontextu se má na mysli osoba (společnost) poskytující služby obsahu.

tvrzení součástí smlouvy, a konstatují porušení těchto všeobecných podmínek ze strany odpůrců (nejčastěji účastníků telefonních stanic). Pokud tedy účastník v rámci správního řízení namítne, že smluvní vztah nevznikl, resp. namítne, že nebyl seznámen se všeobecnými podmínkami (nestaly se tedy součástí smlouvy), bude na navrhovatele, aby prokázal opak. Zejména prokázání vlastního tvrzení, že se všeobecné podmínky staly součástí ústně uzavřené smlouvy, bude pro takového navrhovatele více než problematické. Pokud se mu to nepodaří, musí ČTÚ hledět na jeho tvrzení jako na neprokázané a zohlednit tento závěr ve výroku rozhodnutí, resp. při hodnocení úspěchu a neúspěchu ve sporném správním řízení.¹⁴⁸

V některých návrzích, jak bylo již zmíněno, se navrhovatelé domáhají kromě dlužného peněžitého plnění za vyúčtování poskytnutých služeb, také přiznání smluvní pokuty za porušení povinnosti vyplývající ze smluvního závazkového vztahu. V rámci výkladu o některých právech a povinnostech v závazkových vztazích elektronických komunikací bylo uvedeno, že ve smlouvě s uživatelem musí být obsaženo ustanovení o smluvní pokutě [dle § 63 odst. 3 písm. j) ZEK]. Poskytovatelé služeb elektronických komunikací tuto svou povinnost plní nejčastěji tak, že ujednání o smluvní pokutě začlení do všeobecných podmínek, které jsou součástí smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací. V rámci sporného správního řízení pak ČTÚ při zkoumání oprávněnosti nároku na dlužné plnění za poskytnuté služby zkoumá také oprávněnost uplatňovaného nároku na smluvní pokutu.

Nežádka však zjišťuje, že ujednání o smluvní pokutě je absolutně neplatné. Tak tomu je např. v případě, když formulace ustanovení o smluvní pokutě je taková, že vznik nároku navrhovatele na smluvní pokutu je podmíněn ukončením (výpovědí) smluvního vztahu s odpůrcem (např. účastníkem telefonní stanice) ze strany navrhovatele před uplynutím sjednané doby trvání tohoto vztahu. Výpověď smlouvy ze strany navrhovatele, se kterou je tato smluvní pokuta spojena, nelze považovat za porušení smluvní povinnosti odpůrce, a to bez ohledu na důvod výpovědi. Jde pouze o výkon práva, s nímž není možno spojovat nárok na smluvní pokutu.¹⁴⁹

148 K problematice všeobecných podmínek srov. také výklad výše.

149 Uvedený právní názor je podpořen rozsudkem Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Odo 1113/2003 ze dne 30. 11. 2004. Rozsudek se zabývá obdobnou situací, ke které došlo v daném případě – ukončení smluvního vztahu (odstoupením od smlouvy) ze strany oprávněného, se kterým oprávněný spojuje svůj nárok na smluvní pokutu. Následující pasáže tohoto rozsudku jsou podstatné: „Z uvedeného nájemní smlouvy je dále zřejmé, že povinnost zaplatit smluvní pokutu byla sjednána pro případ, že pronajímatelka (žalovaná) neumožní nájemkyni (žalobkyni) instalaci zařízení podle zákresu, jenž byl dodatkem smlouvy, a nájemkyně v důsledku této skutečnosti od smlouvy odstoupí. Vznik povinnosti zaplatit smluvní pokutu byl tedy kumulativně vázán jak na porušení smluvní povinnosti žalované, tak na následné odstoupení od smlouvy žalobkyni. Odstoupení od smlouvy, ať již ze zákona nebo na základě ujednání účastníků (§ 48 odst. 1 ObčZ), které bylo učiněno po právu, mající za následek zrušení smlouvy (§ 48 odst. 2 ObčZ), však nemůže být kvalifikováno jako porušení povinnosti; jde o výkon práva, který oprávněně osobě podle § 48 odst. 1 ObčZ náleží (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 3. 1998 sp. zn. 3 Cdo 1398/96, publikovaný v časopise Právní rozhledy č. 4/1999, str. 204). Ujednání, jehož smyslem je sjednání smluvní pokuty pro případ výkonu práva odstoupení od smlouvy a nikoliv pro případ porušení smluvní povinnosti, je v rozporu s ustanovením § 544 ObčZ, a tedy absolutně neplatné podle § 39 ObčZ“.

Pokud tedy ČTÚ v řízení zjistí absolutní neplatnost ujednání o smluvní pokutě, je k ní povinen přihlížet z úřední povinnosti a navrhovateli nárok na smluvní pokutu nepřizná.

Správní řízení je zahájeno dnem doručení návrhu. Dle § 141 odst. 3 SŘ jsou účastníky řízení navrhovatel a odpůrce. Pokud není správní poplatek navrhovatelem uhrazen spolu s návrhem na zahájení správního řízení nebo před jeho podáním, vyměří ho ČTÚ dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Podání návrhu na rozhodnutí sporu o plnění povinnosti k peněžitému plnění podléhá správnímu poplatku dle položky č. 110 písm. c) části VIII. sazebníku přílohy cit. zákona. Jeho výše činí 4 % z nárokové dlužné částky, nejméně však 200,- Kč.

O zahájeném řízení jsou účastníci vyrozuměni a zároveň vyzváni k podání vyjádření a k podání či navrzení důkazů k podpoře svých tvrzení. Rovněž jsou poučeni o dopadech zásady koncentrace řízení na jejich procesní práva. Pokud ČTÚ zhodnotí, že má dostatek důkazů a podkladů pro rozhodnutí ve věci, vyzve účastníky řízení k vyjádření se k podkladům před vydáním rozhodnutí. ČTÚ může ve věci meritorně rozhodnout tak, že návrhu zcela, popřípadě zčásti vyhoví, anebo jej zamítne, popřípadě ve zbylé části zamítne, a dle § 129 odst. 4 ZEK přizná účastníku řízení, který měl ve věci plný úspěch, náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku řízení, který ve věci úspěch neměl, za předpokladu, že ten vlastní vzniklé náklady uplatnil a jejich oprávněný vznik doložil.

Pro případ částečného úspěchu strany sporu, má ČTÚ možnost náhradu nákladů poměrně rozdělit nebo náhradu nákladů žádnému z nich nepřiznat. ČTÚ má však možnost, a to i v případě, že účastník řízení měl ve věci úspěch jen částečný, přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze ČTÚ.

Je tak vidět, že ČTÚ má u přiznávání náhrady nákladů možnost správního uvážení. V praxi se ČTÚ v souvislosti s uplatňováním nákladů právního zastoupení často setkává s tím, že někteří navrhovatelé nárokují prokazatelně vzniklé náklady právního zastoupení [např. náklady dle § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., (advokátní tarif), za úkony právní služby a dle § 2 advokátního tarifu náhradu hotových výdajů advokáta], avšak tyto prokazatelně vzniklé náklady nelze považovat za účelné ve smyslu § 129 odst. 4 ZEK. Za účelné je nelze považovat často proto, že navrhovatel v průběhu správního řízení věrohodně neprokázal splnění povinnosti stanovené v § 65 odst. 2 ZEK (prokazatelně upozornit na dlužné vyúčtování a stanovit náhradní lhůtu pro jeho zaplacení ne kratší než 1 týden ode dne dodání upozornění).

ČTÚ zastává názor, že lze důvodně předpokládat, že pokud by navrhovatel svou povinnost splnil

Přestože se tento rozsudek vztahuje na případ odstoupení od smlouvy, lze zde uvedené závěry nepochybně vztáhnout i na případ ukončení smluvního vztahu výpovědí smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací.

a odpůrce (např. účastníka telefonní stanice) by na existenci dluhu upozornil, nemuselo by k podání návrhu na zahájení správního řízení ve věci sporu o plnění povinnosti k peněžitému plnění za poskytnutou službu elektronických komunikací, resp. k zahájení správního řízení, vůbec dojít. Pokud k tomuto závěru při rozhodování o náhradách nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva ČTÚ dojde, nárok na jejich náhradu nepřizná. ČTÚ v závěru textu svého rozhodnutí poučí účastníky řízení o možnosti podat proti rozhodnutí opravný prostředek k předsedovi Rady ČTÚ prostřednictvím územního odboru ČTÚ,¹⁵⁰ který rozhodoval v I. stupni správního řízení, a to do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí.

Pokud žádný z účastníků ve lhůtě neuplatní řádný opravný prostředek, nabývá rozhodnutí ČTÚ právní moci a po uplynutí lhůty stanovené pro splnění rozhodnutím stanovené povinnosti (např. uhradit dlužná vyúčtování do 15 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí) také vykonatelnosti. Vykonatelné rozhodnutí ČTÚ je právním titulem pro výkon rozhodnutí ve smyslu § 274 písm. f) OSŘ, resp. exekučním titulem dle § 40 odst. 1 písm. e) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí ČTÚ v I. stupni je dle § 152 SŘ (§ 123 odst. 1 ZEK) rozklad, o kterém rozhoduje předseda Rady ČTÚ po projednání v rozkladové komisi ustavené podle § 152 odst. 3 SŘ. V rozkladové komisi zasedají odborníci na oblast elektronických komunikací, zejména právníci, advokáti a inženýři. Pro řízení o rozkladu platí, nevylučuje-li to povaha věci, ustanovení o odvolání (§ 152 odst. 4 SŘ). Podá-li proti prvostupňovému rozhodnutí některý z účastníků v zákonné lhůtě rozklad, je druhý z nich vyzván, aby se k rozkladu vyjádřil.

Pokud ČTÚ (správní orgán I. stupně) neshledá důvod pro postup dle ustanovení § 87 správního řádu (tzv. autoremedura),¹⁵¹ dle § 88 odst. 1 SŘ postoupí správní spis správnímu orgánu II. stupně (v tomto případě předsedovi Rady ČTÚ) spolu se svým stanoviskem. Správní orgán II. stupně přezkoumá dle § 89 odst. 2 SŘ soulad rozkladem napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Dále ve smyslu § 141 odst. 9 SŘ přezkoumá napadené rozhodnutí v rozsahu námitek v rozkladu uvedených. Výsledkem řízení o rozkladu je rozhodnutí předsedy Rady ČTÚ. Pokud neshledá žádná procesní pochybení správního orgánu I. stupně či rozpor napadeného rozhodnutí s právními předpisy nebo nesprávnost

napadeného rozhodnutí, rozklad dle § 90 odst. 5 SŘ zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí. Pokud však v rámci řízení o rozkladu dojde k závěru, že napadené rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy nebo že je nesprávné, má možnost napadené rozhodnutí nebo jeho část dle § 90 SŘ a násl. zrušit a řízení zastavit; zrušit a věc vrátit k novému projednání s odůvodněním obsahujícím závazný právní názor; nebo změnit. Proti rozhodnutí předsedy Rady ČTÚ, který rozhodoval ve II. stupni správního řízení (o rozkladu) se podle ustanovení § 91 odst. 1 SŘ nelze odvolat.

Rozhodnutí ČTÚ, resp. předsedy Rady ČTÚ, se doručují dle § 19 a násl. SŘ. ČTÚ stejně tak jako jiné orgány státní správy či soudy se při doručování svých rozhodnutí setkávají velmi často s komplikacemi. U účastníků právnických osob nevznikají problémy při doručování v tak široké míře jako při doručování účastníkům fyzickým osobám. Od 1. listopadu 2009 se totiž na základě § 31 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, zpřístupnily datové schránky,¹⁵² mj. právnickým osobám zapsaným v obchodním rejstříku, což proces doručování (myšleno ve směru od ČTÚ k právnické osobě) zjednodušilo a zrychlilo. Také v případě fyzických osob se má dle § 19 odst. 1 SŘ nejdříve doručovat do datové schránky. Faktem však je, že naprostá většina fyzických osob datovou schránku zřízenou nemá, neboť její zřízení není povinné. ČTÚ tak svá rozhodnutí doručuje v naprosté většině případů prostřednictvím provozovatele poštovních služeb (Česká pošta, s.p.) do vlastních rukou adresáta s doručenkou v souladu s § 19 odst. 2 a 6 a § 72 odst. 1 SŘ. Způsob doručování fyzickým osobám určuje § 20 odst. 1 SŘ. V praxi ČTÚ v drtivé většině případů doručuje na adresu trvalého pobytu. Problém nastává v momentu, kdy se zásilka obsahující rozhodnutí vrátí zpět ČTÚ s poznámkou „adresát na uvedené adrese neznámý“ nebo „odstěhoval se“. V takovýchto případech se totiž nemůže uplatnit tzv. fikce doručení dle § 24 odst. 1 SŘ,¹⁵³ která se vztahuje toliko na uložené zásilky a rozhodnutí tak ani nemůže nabytí právní moci, potažmo vykonatelnosti. Fyzická osoba, které se takto nedaří doručit rozhodnutí, je osobou neznámého pobytu ve smyslu § 32 odst. 2 písm. d) SŘ, které je ČTÚ povinen ustanovit opatrovníka.

Opatrovnictví je jednou z forem zastoupení účastníka ve správním řízení. Ustanovení § 32 odst. 2 písm. d) SŘ se použije v situacích, kdy není pobyt účastníka (fyzické osoby) znám, a v případech, kdy se účastníkům prokazatelně nedaří doručovat (nutno chápat tak, že např. opakovaně nastávají překážky doručování a je nezbytné doručovat fikcí dle ustanovení § 24 SŘ). Pokud tedy nastane situace předpokládaná normou, tedy § 32 odst. 2 písm. d) SŘ, vyvstává otázka, koho by měl ČTÚ opatrovníkem ustanovit.

150 Ve správních řízeních ve věci sporu o plnění povinnosti k peněžitému plnění za poskytnutou službu elektronických komunikací mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost na straně jedné a účastníkem na straně druhé, rozhoduje v I. stupni správního řízení některý ze 7 územních odborů ČTÚ (odbor pro oblast Praha, odbor pro jihočeskou oblast, odbor pro západočeskou oblast, odbor pro severočeskou oblast, odbor pro východočeskou oblast, odbor pro jihomoravskou oblast nebo odbor pro severomoravskou oblast), zpravidla dle adresy trvalého pobytu odpůrce.

151 § 87 SŘ: „Správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, je může zrušit nebo změnit, pokud tím plně vyhoví odvolání a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže s tím všichni, kterých se to týká, vyslovili souhlas. Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání.“

152 K datovým schránkám srov. zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

153 „Jestliže si adresát uložené písemnosti písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla k vyzvednutí připravena, nevyzvedne, písemnost se považuje za doručenu posledním dnem této lhůty.“

V nedávné minulosti ČTÚ ustanovoval do funkce opatrovníka své zaměstnance, což byl postup pro ČTÚ nejsnadnější a nejrychlejší. Tato praxe však byla ČTÚ opakovaně vytykána Ústavním soudem ČR (dále jen „Ústavní soud“). V době zpracovávání tohoto článku ČTÚ od této praxe upustil. Nechal se inspirovat ustálenou judikaturou Ústavního soudu (např. nálezem sp. zn. I. ÚS 3267/07 ze dne 9. 6. 2008 nebo sp. zn. II. ÚS 1090/07 ze dne 7. 8. 2007). Ústavní soud totiž opakovaně judikoval, že zákonná ustanovení upravující možnost ustanovení opatrovníka nemohou být používána jen z důvodu urychlení vyřízení projednávané věci: „[...] nepřítomnému účastníkovi soudního řízení musí být zajištěna ochrana jeho zájmů i základních práv; funkce opatrovníka byla vytvořena proto, aby do důsledku hájila zájmy nepřítomného, což představuje mj. studium spisu, podávání vyjádření a vedení celého sporu za nepřítomného tak, jak by takovou povinnost byl nucen plnit smluvní zástupce.“¹⁵⁴ Ústavní soud ve svých nálezech rovněž uvádí, že „ustanovení opatrovníka, jehož pobyt není znám, musí vždy předcházet šetření o tom, zda jsou dány předpoklady pro tento postup řízení, a současně je zapotřebí zvažovat, zda není možno použít jiné opatření.“¹⁵⁵

K problematice ustanovování opatrovníků ve správních řízeních vedených u ČTÚ se vyjádřil např. také Krajský soud v Hradci Králové ve svém usnesení čj. 21 Co 226/2008 ze dne 3. 9. 2008, jímž bylo změněno usnesení Okresního soudu v Hradci Králové tak, že se návrh oprávněného na nařízení exekuce zamítá. Své rozhodnutí o zamítnutí návrhu na nařízení exekuce Krajský soud v Hradci Králové odůvodnil, s odkazem na nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2308/07 ze dne 9. 6. 2008, tím, že pokud ČTÚ účastníku správního řízení (povinnému) ustanovil opatrovníkem svého zaměstnance, porušil tím jeho právo na tzv. „jinou právní ochranu“ podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Nebyly tak splněny podmínky pro to, aby ve věci mohl vydat meritorní rozhodnutí a toto jeho rozhodnutí doručené opatrovníkovi (zaměstnanci ČTÚ) nelze považovat za řádně doručené a nemohlo se stát ani vykonatelným. Krajský soud posuzoval osobu opatrovníka a jeho postavení ke správnímu orgánu (ČTÚ), který rozhodnutí vydal. Krajský soud ČTÚ vytkl, že ustanovil opatrovníkem svého zaměstnance. Důsledkem bylo již zmíněné zamítnutí návrhu oprávněného na nařízení exekuce.

Také na základě této kritiky, ale především s ohledem na právní názor Ústavního soudu, ČTÚ svou praxi při ustanovování opatrovníků změnil a nadále své zaměstnance do funkce opatrovníka neustanovuje. Vystává však otázka, koho ustanovovat opatrovníkem místo zaměstnanců. Dle právního názoru Ústavního soudu je třeba opatrovníka hledat v okruhu osob blízkých osobě zastupované, resp. těch, jež jsou schopny skutečně reprezentovat zájmy účastníka.¹⁵⁶ Faktem však je, že ČTÚ má poměrně omezené možnosti, jak zjišťovat osoby blízké k osobě, které se nedaří doručovat, resp. osobě nezná-

mého pobytu. ČTÚ nemá na rozdíl od možností soudů přístup k informacím o manželu, případně dětech příslušné osoby (tedy o osobách blízkých). Tato nevýhoda prakticky znemožňuje ČTÚ dohledat osobu blízkou, tak jak k tomu vede ve svých nálezech Ústavní soud.

Vzhledem k právě uvedeným skutečnostem ČTÚ často volí pro výkon funkce opatrovníka obec, ve které má „hledaná“ fyzická osoba evidován trvalý pobyt. Uvedený postup se však nesetkává, z pochopitelných důvodů, s pozitivní reakcí některých obcí či měst. Tyto často vyslovují nesouhlas se svým ustanovením do funkce opatrovníka a všemožně se tomuto postupu ČTÚ brání. I když SŘ souhlas opatrovníka se svým ustanovením výslovně nevyžaduje ani nepředpokládá, a také dle názoru ČTÚ, podpořeného názorem odborné veřejnosti,¹⁵⁷ není souhlasu k ustanovení opatrovníkem zapotřebí, zůstává otázkou, zda opatrovník (obec) v případě, že vysloví nevoli k zastupování účastníka z pozice opatrovníka, je osobou vhodnou ve smyslu § 32 odst. 4 SŘ. Pro úplnost nutno také uvést, že existují rovněž zastánci opačného výkladu, kteří považují souhlas potencionálního opatrovníka za podmínku jeho ustanovení do této funkce.¹⁵⁸ ČTÚ dle okolností každého jednotlivého řízení hodnotí, zda obec je či není vhodnou osobou, a v případě, že zjistí, že tomu tak není, ustanovuje opatrovníkem advokáty.

S ohledem na právě popsanou problematiku doručování rozhodnutí (a nejen těch) a následnou komplikovanou a časově náročnou proceduru ustanovování opatrovníka dle § 32 odst. 2 písm. d) SŘ, by jistě stálo za úvahu zlepšit nevyhovující stav případnou úpravou ZEK či speciálních zákonů de lege ferenda. Zákon by tak mohl upravovat právo ČTÚ „nahlížet“ do centrální evidence obyvatel tak, aby mu byly přístupny údaje o manželu, případně dětech osoby neznámého pobytu, aby tak měl možnost tyto osoby blízké v případě stanoveném SŘ ustanovit do funkce opatrovníka namísto obce nebo advokáta. Měly by mu být zpřístupněny také údaje z registru pojištěnců České správy sociálního zabezpečení, aby tak mohl zjistit, zdali osoba pobírá dávky sociálního pojištění a zdali jsou mu tyto dávky vypláceny formou adresných poštovních poukázek a na jakou adresu. Zákon by měl také např. stanovit povinnost Vězeňské služby ČR poskytovat ČTÚ, a to i způsobem umožňujícím dálkový přístup, údaje z evidence osob ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody, aby tak případně mohl zjistit, zdali se osoba nachází ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Uvedené návrhy de lege ferenda by prakticky ČTÚ, a nejen jemu, ušetřily

157 Srov. např. JEMELKA, L. K problematice opatrovnictví ve správním řízení. *Právní rozhledy*, 2008, č. 9, s. 316–321. ISSN 1210-6410. Dále také např. BÝMA, M., POSPÍŠIL, P., SAMKOVÁ, P. Úvahy o ustanovení obce opatrovníkem ve správním řízení. *Věřejná správa: čtrnáctideník vlády ČR*, 2009, č. 17, s. 16–17 a 25. ISSN 1213-6581. Autoři cit. příspěvku v závěru textu koncentrují své názory do několika bodů: „1) Není nutné požadovat po obci její předchozí souhlas s ustanovením opatrovníkem. 2) Překážkou ustanovení obce jako opatrovníka není případ, kdy jako správní orgán věc projednává orgán obce, která má být opatrovníkem ustanovena, ani skutečnost, že účastník řízení má vůči obci dluhy. O překážku by se jednalo tehdy, pokud by obec v předmetném řízení vystupovala jako další účastník řízení s odlišným právním zájmem na jeho výsledku. ...“

158 Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 9 As 80/2008-57 ze dne 11. 6. 2009.

154 Viz právní věta nálezů Ústavního soudu I. ÚS 3267/07 ze dne 9. 6. 2008.

155 Tamtéž.

156 Tamtéž.

čas a prostředky, což by se pozitivně projevilo na rychlosti a efektivnosti správního řízení.

Sporné řízení o námitce proti vyřízení reklamace

Ustanovení § 129 odst. 3 ZEK stanovuje: „*Nevyhoví-li podnikatel poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací reklamaci podané podle § 64 odst. 7 až 9, je účastník, popřípadě uživatel oprávněn podat u Úřadu návrh na zahájení řízení o námitce proti vyřízení reklamace bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce ode dne doručení vyřízení reklamace, jinak právo uplatnit reklamaci zanikne. Podáním námítky není dotčena povinnost podle § 64 odst. 1, Úřad je však v odůvodněných případech oprávněn na žádost účastníka, popřípadě uživatele rozhodnout, že podáním námítky se splnění povinnosti podle § 64 odst. 1 odkládá až do rozhodnutí o námitce. Proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat. Úřad přiznává náhradu nákladů řízení v plné výši účastníkovi také v případě, že byl pro chování dalšího účastníka řízení vzat zpět návrh, který byl účastníkem podán důvodně.*“

V rámci výkladu o některých specifických právech a povinnostech dle ZEK byla popsána specifická ochrana účastníků, popřípadě uživatelů, kterou je oprávnění uplatnit na vyúčtování ceny nebo na poskytovanou veřejně dostupnou službu elektronických komunikací reklamaci. Na zmíněný a výše popsáný reklamační proces může navazovat v případě nesouhlasu účastníka se způsobem vyřízení reklamace sporné správní řízení o námitce proti vyřízení reklamace vyúčtování ceny nebo poskytované či poskytnuté služby elektronických komunikací. ČTÚ bude v řízení o námitce proti vyřízení reklamace zkoumat, zda bylo reklamováno ve lhůtě a zda byla námitka proti vyřízení reklamace u ČTÚ podána do 1 měsíce ode dne doručení vyřízení reklamace ze strany poskytovatele služeb elektronických komunikací. V praxi se ČTÚ setkává s tím, že v reklamačním řízení probíhá čilá komunikace mezi poskytovatelem a reklamantem, v rámci které si strany vyměňují názory, argumentují apod. Časový úsek, ve kterém taková komunikace probíhá, se však může protáhnout i na měsíce. Ovšem zákon hovoří jasně a stanovuje jednoměsíční lhůtu pro podání námítky, která začne běžet ode dne doručení vyřízení reklamace. Vyřízením reklamace však může být už první doručená odpověď (vyřízení) ze strany poskytovatele. To si však účastník velmi často neuvědomí a mylně považuje za vyřízení reklamace až ukončení komunikace, která ohledně jeho reklamace probíhala. Argument účastníka, že jeho námitka je včasná, neboť přeci ještě před 3 dny s poskytovatelem o reklamaci komunikoval (např. e-máilem) pak ve většině případů u ČTÚ neobstojí a ten usnesením řízení o námitce proti vyřízení reklamace zastaví. Podání návrhu podléhá, stejně jako v případě sporného řízení o plnění povinnosti k peněžitému plnění, správnímu poplatku. Jeho výše v případě podání námítky proti vyřízení reklamace činí 100,- Kč.¹⁵⁹ O zahájení

správního řízení a jeho průběhu platí výklad k rozhodování sporů o plnění povinnosti k peněžitému plnění.

Navrhovatelé, tedy účastníci, popřípadě uživatelé, se setkávají s problémy při vymezení předmětu řízení v rámci návrhu na zahájení řízení o námitkách proti vyřízení reklamace. Vymezení předmětu řízení je zcela ve sféře dispoziční volnosti navrhovatele, do níž ČTÚ nemůže zasahovat, neboť ve sporném správním řízení musí respektovat zásadu *ne ultra petita partium*.¹⁶⁰ Jinými slovy to, co žádá navrhovatel, musí být patrné z návrhu na zahájení správního řízení. Správní orgán nemůže za navrhovatele domýšlet, co vlastně žádá. ČTÚ by měl v případě, že navrhovatel předmět řízení nevymezí bezvadně, vést navrhovatele k tomu, aby své požadavky vymežil jednoznačně.

Správné vymezení předmětu řízení je nezbytné jak pro stanovení procesního režimu konkrétního řízení, tak pro zajištění podmínek pro dosažení shody výroku rozhodnutí se skutečnými požadavky navrhovatele. Dle vymezení předmětu řízení v soukromoprávních věcech se pak určuje, zda bude u ČTÚ vedeno řízení dle § 129 odst. 1, § 129 odst. 3 ZEK nebo dle § 142 SŘ. Předmět řízení vymezuje navrhovatel jednak slovním vymezením svého požadavku, jednak uvedením skutkových okolností, z nichž nárok na požadované plnění dovozuje. Předmětem návrhu tedy musí být uplatnění subjektivního nároku navrhovatele. Návrh, potažmo předmět řízení, musí být vždy vymezen tak, aby na jeho základě bylo možno formulovat výrok, který bude vykonatelný.

Návrh musí směřovat k vydání rozhodnutí, jímž je stanovena vykonatelná povinnost odpůrce, kterou odpůrce nesplnil dobrovolně. Tato povinnost musí mít samozřejmě podklad v hmotněprávních předpisech. Jistě nemusí právnicky precizně formulovat požadovaný výrok, musí však být patrné, co žádá. Nestačí proto pouhé vylíčení věci s tím, že navrhovatel ponechá zbytek na správním orgánu.

Řízení o námitce proti vyřízení reklamace je specifickým typem sporného řízení, jehož předmětem může být pouze námitka proti vyřízení reklamace. V případě, že návrh na zahájení správního řízení není námitkou proti vyřízení reklamace, nemůže být vůbec zahájeno řízení podle § 129 odst. 3 ZEK. Z návrhu na zahájení správního řízení tak musí být patrné, že se jedná o námitku proti vyřízení reklamace na vyúčtování ceny nebo proti vyřízení reklamace na poskytovanou veřejně dostupnou službu elektronických komunikací.

Předmětem věcného posuzování v rámci řízení o námitkách může být pouze soulad vyúčtování se sjednanou cenou nebo s objemem a kvalitou poskytnutých služeb; případně soulad kvality poskytované služby se smlouvou. Vedlejší otázkou pro účely řízení může být a často též bude otázka obsahu smluvního vztahu. V rámci řízení o námitkách však nemůže být ve výroku nikdy posuzováno, zda smluvní vztah vznikl či zda dosud trvá. Tyto otázky mohou být (v závislosti na formulaci návrhu) v rámci řízení o námitce zkoumány pouze jako

159 Položka č. 110 písm. d) části VIII. sazebníku přílohy zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

160 K problematice zásady *ne ultra petita partium* (vázanost žalobním návrhem) srov. např. SVOBODA, K. Žalobní petit versus přirozená mez žalobního požadavku. *Jurisprudence*, 2010, č. 2, s. 11–16. ISSN 1802-3843.

předběžná otázka, jejíž řešení však nebude uvedeno ve výroku, ale toliko v odůvodnění rozhodnutí. U námitek proti vyřízení reklamace na vyúčtování ceny se posuzuje v režimu § 129 odst. 3 ZEK vždy pouze správnost konkrétního napadeného vyúčtování.

Pokud se navrhovatel dovolává např. neplatnosti smlouvy či její změny, z níž dovozuje, že není povinen platit vyúčtování v určité výši (jeho návrh se tak vztahuje k celé řadě po sobě jdoucích vyúčtování), ČTÚ zvažuje, zda jeho návrh splňuje podmínky pro zahájení řízení podle § 129 odst. 1 ZEK, a to za situace, kdy bude navrhovatel schopen své požadavky zformulovat tak, aby mu mohlo být příznáno konkrétní plnění. V případech, kdy není z podání patrné, co přesně navrhovatel žádá a zároveň nejde o situaci, kdy byl vůči správnímu orgánu učiněn úkon, který zjevně není žádostí [viz § 43 odst. 1 písm. a) SR], vyzve (měl by vyzvat) ČTÚ navrhovatele k odstranění nedostatků návrhu.

Pokud ČTÚ v řízení o námitce proti vyřízení reklamace zjistí, že námitka je oprávněná, rozhodne tak, že námitce vyhoví a s ohledem na formulaci návrhu (petitu) rozhodne, že odpůrce (poskytovatel služeb elektronických komunikací) je povinen něco konat (např. zpřístupnit konkrétní službu elektronických komunikací), něco dát (např. vrátit neoprávněně účtovanou část hovorného), něčeho se zdržet (např. zdržet se hlášení předpověď počasí v průběhu uskutečňování hovorů), případně něco strpět. V opačném případě návrh zamítne. Samozřejmě i v případě tohoto správního řízení zůstává zachována možnost opravného prostředku. V této souvislosti lze odkázat na výklad ke sporům o plnění povinností k peněžitému plnění.

Ostatní spory dle § 129 odst. 1 ZEK

Dle § 129 odst. 1 ZEK rozhoduje ČTÚ také jiné spory, než o plnění povinnosti k peněžitému plnění za poskytnutou službu elektronických komunikací (ty jsou ovšem nejčastější). Musí se však jednat o spor týkající se povinností uložených ZEK nebo na jeho základě. ČTÚ proto nebude moci (neboť k tomu nemá pravomoc) rozhodovat např. spory o náhradě škody nebo spory z bezdůvodného obohacení.

Příkladem jiného typu sporu dle § 129 odst. 1 ZEK je řízení ve věci sporu o povinnosti k vrácení přeplatku za poskytnuté služby elektronických komunikací. Zde se nároku na plnění domáhá účastník vůči poskytovateli. Spor splňuje podmínky dle § 129 odst. 1, neboť se jedná o povinnost vrácení rozdílu ceny v případě, že dojde k vyúčtování ceny za službu v neprospěch účastníka (viz § 64 odst. 11 ZEK). Dalšími spory mohou být například spory o plnění povinnosti poskytovatele zpřístupnit navrhovateli konkrétní službu elektronických komunikací, spory o povinnosti poskytovatele zdržet se účtování paušálních částek účtovaných u konkrétní služby elektronických komunikací nebo ve věci sporu o povinnosti umožnit účastníkovi nahlédnutí do textu návrhu smlouvy o poskytování služby elektronických komunikací ve své provozovně (vyplývá z § 63 odst. 2 ZEK)

Řízení podle § 142 SŘ

Ustanovení § 142 SŘ umožňuje každému domáhat se vůči správnímu orgánu vydání deklaratorního rozhodnutí v určité věci, aniž by takovou možnost výslovně předpokládal speciální zákon (např. ZEK). Správní orgán musí rozhodovat v mezích své věcné a místní příslušnosti. Místní příslušnost je u ČTÚ dána vždy, věcnou pak lze předpokládat ve všech věcech, o kterých je ČTÚ oprávněn rozhodovat podle § 129 odst. 1. Citované ustanovení má preventivní charakter a jeho smyslem je předcházet právní nejistotě tam, kde nelze postupovat jinak. Postupovat podle § 142 SŘ bude namíste, pokud návrh směřuje k otázce, zda smluvní vztah vznikl, zda trvá, či zda zanikl. Navrhovatel zde musí prokázat, že bez rozhodnutí o existenci právního vztahu by byl vystaven situaci, která by pro něj mohla vést k újmě. Navrhovatel musí prokázat, že uplatnění jeho žádosti je nezbytné pro uplatnění jeho práv. Jinými slovy nemůže jít jen o „akademické spory“, jejichž výsledek nebude mít žádný hmatatelný dopad v reálném životě.

Řízení podle § 142 nelze zahájit, pokud lze předmětnou otázku posoudit v rámci jiného správního řízení. Tedy v podmínkách ČTÚ v řízení podle § 129 odst. 1 ZEK. Použití ustanovení § 142 SŘ připadá v úvahu zejména tam, kde se navrhovatel domáhá určení skutečnosti, která pro něj může hrát rozhodující roli např. v následném soudním řízení, kde se bude domáhat náhrady škody. Návrhy, jejichž předmětem je určení právního vztahu, nelze nikdy samostatně řešit v rámci řízení podle § 129 odst. 1 či podle § 129 odst. 3 ZEK (v těchto řízeních je lze řešit toliko jako předběžnou otázku rozhodnou pro posouzení předmětu řízení). Využitelnost § 142 SŘ v praxi se jeví vzhledem k jeho právně teoretické specifčnosti jako problematická a velmi ojedinělá. Lze tvrdit, že osoba bez právního vzdělání, resp. bez podpory právnický vzdělané osoby, nebude s to úspěšně se domáhat výroku rozhodnutí dle § 142 SŘ.

3.3 Žaloby proti rozhodnutí ČTÚ / předsedy Rady ČTÚ / Rady ČTÚ¹⁶¹

3.3.1 Žaloby podle části páté OSŘ

Výklad o části páté OSŘ¹⁶² nebude obecný, nýbrž se omezí pouze na případy žalob vztahující se k rozhodovací činnosti ČTÚ. Dle části páté OSŘ (upravuje soudní řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem) mají účastníci sporných správních řízení vedených u ČTÚ právo, aby pravomocná rozhodnutí vydaná v těchto řízeních, byla příslušným soudem projednána v občanském soudním řízení.

Ve sporných správních řízeních totiž ČTÚ rozhoduje ve věcech, které vyplývají z obchodních a občanskoprávních vztahů (rozhodování sporů dle § 127, § 129 odst. 1 a § 129 odst. 3 ZEK). V řízení podle části páté není soudem rozhodnutí ČTÚ pouze přezkoumáváno,

161 Dále v textu budou tato rozhodnutí souhrnně označována jako rozhodnutí ČTÚ.

162 Viz § 244 až § 250t OSŘ.

ale soud přímo rozhodne v téže věci znovu. Proto žalobce podanou žalobou nemůže navrhnout přezkoumání rozhodnutí, ale musí se domáhat přímo rozhodnutí o svém právu. Podáním žaloby se věc přesouvá z pravomoci ČTÚ do pravomoci soudů, které o uplatněném právu rozhodnou s konečnou platností. Žalobu je oprávněn podat ten, kdo tvrdí, že byl dotčen na svých právech rozhodnutím ČTÚ, kterým byla jeho práva nebo povinnosti založena, změněna, zrušena, určena nebo zamítnuta. Žaloba musí samozřejmě splňovat zákonem stanovené náležitosti a musí k ní být mimo jiné přiložen stejnopis rozhodnutí ČTÚ.

Žalobu je možno podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí ČTÚ a její případné zmeškání, nelze prominout. Žalobce musí ve správním řízení u ČTÚ včas využít řádných opravných prostředků, v opačném případě bude žaloba kvalifikována jako nepřijatelná. Podání žaloby nemá zásadně odkladný (suspenzivní) účinek na právní moc ani vykonatelnost rozhodnutí ČTÚ. Odklad vykonatelnosti však soud na žádost žalobce přizná, jestliže by neprodleným výkonem rozhodnutí ČTÚ hrozila žalobci závažná újma. Právní moc rozhodnutí ČTÚ soud na žádost žalobce odloží za předpokladu, že se odklad nepřiměřeným způsobem nedotkne práv nabytých třetími osobami a jestliže je žalobce závažně ohrožen ve svých právech. Soud odklad právní moci nebo vykonatelnosti zruší, jakmile pominou důvody, pro které byl povolen. V prvním stupni jsou k řízením o žalobách ve věcech rozhodnutí ČTÚ příslušny okresní soudy. Účastníky těchto řízení jsou žalobce a ti, kdo byli účastníky ve správním řízení u ČTÚ (tedy navrhovatel a odpůrce). Žalovaným tedy není, a v řízení podle části páté OSŘ ani nemůže být ČTÚ, resp. předseda Rady ČTÚ. Soud označuje účastníky soudního řízení jako žalobce a zúčastněnou osobu. V rámci přípravy jednání soud doručí stejnopis žaloby také ČTÚ a umožní mu, aby se k žalobě písemně vyjádřil. Soud si zároveň od ČTÚ vyžádá správní spis. Řízení u soudu je ovládáno zásadou koncentrace řízení (§ 250d OSŘ).

Soud sice není vázán skutkovým stavem zjištěným ČTÚ, ale má možnost vzít tato skutková zjištění za svá (§ 250e odst. 2 OSŘ). Pokud soud zjistí, že ČTÚ rozhodl ve sporu správně, žalobu zamítne, a rozhodnutí ČTÚ tak zůstává nedotčeno. To platí také v případech, kdy soud řízení o žalobě zastaví nebo žalobu odmítne. Pokud však soud dojde k závěru, že o sporu má být rozhodnuto jinak, než rozhodl ČTÚ, rozhodne ve věci samé rozsudkem, který nahrazuje rozhodnutí ČTÚ v celém rozsahu nebo v jeho části a rozhodne znovu o náhradě nákladů řízení, které vznikly v řízení u ČTÚ, za předpokladu, že bylo v řízení u ČTÚ o náhradě nákladů řízení rozhodnuto. Soud v rozsudku poučí účastníky o možnosti podat odvolání. V řízení podle části páté OSŘ se užijí ustanovení části o opravných prostředcích přiměřeně (dle § 245 OSŘ).

3.3.2 Žaloby podle soudního řádu správního (SŘS)

Výklad bude opět zúžen na případ žalob týkajících se rozhodnutí ČTÚ. Proti rozhodnutím, které ČTÚ vydal ve správních řízeních ve věcech, které nevyplývají z obchodních ani občanskoprávních vztahů, nýbrž které vydal v řízeních, v nichž ČTÚ vystupuje jako regulátor trhu elektronických komunikací či jako vykonavatel veřejné správy, lze podat správní žalobu dle SŘS.

Příkladem jsou rozhodnutí ČTÚ o přidělu rádiových kmitočtů, rozhodnutí o ceně dle § 51 odst. 5 ZEK, resp. § 107 odst. 8 písm. b) ZEK nebo rozhodnutí o uložení sankce za správní delikt. V řízení o žalobě proti rozhodnutí ČTÚ bude postupováno dle § 65 a násl. SŘS. Žalobní legitimaci mají osoby dle § 65 SŘS. Tyto se mohou domáhat zrušení rozhodnutí ČTÚ, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti. V řízení o správní žalobě dle SŘS tak výsledný rozsudek nenahrazuje rozhodnutí ČTÚ, nýbrž toliko toto rozhodnutí zruší nebo konstatuje jeho nicotnost. Pokud se však jedná o rozhodnutí ČTÚ o uložení pokuty za správní delikt, může se žalobce domáhat také snížení trestu nebo upuštění od něj.

Žaloba musí samozřejmě splňovat zákonem stanovené obecné náležitosti podání, dále ostatní stanovené obsahové náležitosti (viz § 71 SŘS) a musí k ní být připojen opis rozhodnutí ČTÚ, které je žalobou napadáno. Žalobce má právo žalobu zúžit kdykoli za řízení. Rozšířit ji je však možno jen ve lhůtě pro podání žaloby. Lhůta pro podání žaloby je dvouměsíční a začíná běžet poté, kdy rozhodnutí ČTÚ bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem. Lhůta je zachována, byla-li žaloba podána v uvedené lhůtě u ČTÚ. Zmeškání lhůty nelze prominout.

Žaloba je mj. nepřijatelná, pokud žalobce nevyčerpal všechny řádné opravné prostředky v řízení před ČTÚ, dále pokud se jedná o rozhodnutí ČTÚ v soukromoprávní věci (srov. výklad o žalobách dle části páté OSŘ), nebo pokud směřuje jen proti důvodům rozhodnutí ČTÚ. Ani v řízení o správní žalobě nemá její podání zásadně odkladný účinek. Soud však může na návrh žalobce po vyjádření žalovaného odkladný účinek přiznat, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí ČTÚ znamenaly pro žalobce nenahraditelnou újmu a za předpokladu, že přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem. I bez návrhu má soud zachovánu možnost zrušit usnesení o přiznání odkladného účinku, ukáže-li se v průběhu řízení, že pro přiznání odkladného účinku nebyly důvody, nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly.

V prvním stupni je k řízení o správní žalobě příslušný krajský soud, který rozhoduje ve specializovaných senátech složených z předsedy a dvou soudců. V případě žalob proti rozhodnutím vydaným ČTÚ bude rozhodovat Městský soud v Praze, neboť tento je místně příslušný dle § 7 odst. 2 SŘS. Účastníky řízení jsou žalobce a správní orgán, který rozhodoval ve II. stupni správního řízení (zpravidla tedy předseda Rady ČTÚ), který

je v pozici žalovaného. Soud žalobu doručí žalovanému (ČTÚ) a uloží mu, aby předložil své vyjádření k ní, a aby předložil správní spisy týkající se žalobou napadeného rozhodnutí. Vyjádření ČTÚ následně doručí žalobci a může mu zároveň uložit, aby se k vyjádření ČTÚ ještě vyjádřil (tzv. replikou).

Při přezkoumávání rozhodnutí ČTÚ soud vychází ze skutkového a právního stavu, který existoval v době, kdy rozhodoval ČTÚ. Soud přezkoumává napadené výroky rozhodnutí ČTÚ v mezích podané žaloby. Soud může o žalobě rozhodnout bez nařízení jednání nebo s jeho nařízením. Bez jednání soud rozhoduje, pokud zrušuje napadené rozhodnutí pro jeho nepřezkoumatelnost, nebyl bezvadně zjištěn skutkový stav, který vzal ČTÚ za základ svého rozhodnutí, nebo pro podstatné vady správního řízení, mohlo-li mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Pokud soud zjistí vady rozhodnutí ČTÚ, které způsobují jeho nicotnost, vysloví nicotnost rozhodnutí nebo jeho části i bez návrhu.

Pokud nejsou shledány důvody pro zrušení rozhodnutí ČTÚ z důvodu právě uvedených, je nařízeno jednání. Při jednání probíhá dokazování. Soud může zopakovat důkazy nebo doplnit důkazy provedené ČTÚ ve správním řízení. Jestliže soud v řízení zjistí, že žaloba je důvodná, zruší rozhodnutí ČTÚ (případně i prvostupňové rozhodnutí ČTÚ) a věc vrátí ČTÚ k dalšímu řízení. ČTÚ je následně vázán právním názorem soudu, vysloveným v takovém rozsudku. Pokud je však zjištěno, že žaloba není důvodná, soud ji zamítne. Rozhodne také o náhradě nákladů řízení dle zásad ustanovení § 57 až 61 SŘS. Soud v rozsudku poučí účastníky o možnosti podat kasační stížnost za podmínek stanovených v § 102 a násl. SŘS. Kasační stížnost, o níž rozhoduje Nejvyšší správní soud, mohou účastníci řízení (případně zúčastněné osoby) podat do dvou týdnů po doručení rozsudku u Městského soudu v Praze. Případný stěžovatel (účastník podávající kasační stížnost) musí být zastoupen advokátem, ledaže má on sám, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie. Řízení o kasační stížnosti je upraveno v ustanoveních § 102 až 120 SŘS.

Kapitola 4

Nový telekomunikační balíček

4.1 Obecně

Tzv. reformní telekomunikační balíček byl 13. listopadu 2007 představen Evropskému parlamentu ve Strasbourgu komisařskou Komise Viviane Reding.¹⁶³ Základním cílem balíčku byla změna regulačního rámce elektronických komunikací z roku 2002 a sjednocení trhu elektronických komunikací pro všech 27 členů EU.

163 Viviane Reding byla v letech 2004–2010 komisařkou (Evropské komise) pro informační společnost a média a od roku 2010 je v tzv. „II. Barossově komisi“ komisařkou pro oblast justice, základních lidských práv a občanství. Zároveň zastává funkci místopředsedkyně Komise. Na post komisařky pro digitální agendu, jež nahradila agendu informační společnost a média, nastoupila Neelie Kroes.

Proces přijímání tohoto balíčku byl velmi složitý a zdlouhavý, neboť poslanci Evropského parlamentu podávali pozměňovací návrhy, týkající se především kontroverzní problematiky odpojování uživatelů od Internetu. Poslanci tak činili v reakci na návrh rozporuplného zákona, jenž byl v té době projednáván francouzským parlamentem, který ve své prvotní verzi počítal s možností odpojení uživatele od Internetu i bez „povolení“ soudu při obvinění z porušení autorských práv. Ve druhém čtení v květnu 2009 poslanci Evropského parlamentu znovu odmítli schválit navrženou verzi textu balíčku (již dříve předjednanou), ve které zůstalo ustanovení týkající se možnosti odpojování uživatelů Internetu bez předchozího soudního rozhodnutí, avšak s možností následného přezkoumání soudem. Tímto došlo k dalšímu oddálení přijetí textu nového telekomunikačního balíčku. Definice přístupu na Internet, problematika internetového pirátství a odpojování uživatelů od Internetu byly nejdiskutovanější části navrhovaného balíčku.

Dalším mezníkem bylo tzv. dohodovací řízení mezi Evropským parlamentem a Radou EU, jež proběhlo úspěšně na počátku listopadu 2009. Výsledkem dohodovacího řízení byl kompromisní text, který byl vložen do textu návrhu nové směrnice (nyní je to směrnice 2009/140/ES) jako odstavce 3a článku 1. Výsledný text je kompromisem mezi návrhem poslanců, který požadoval, aby odpojení od Internetu vždy předcházelo soudnímu rozhodnutí, a původním textem, který umožňoval odpojování od Internetu již na základě „pouhého podezření“ z porušování např. autorských práv. Kompromisní text již výslovně nepožaduje předchozí soudní rozhodnutí, ale je obecně požadováno zachování práva na soudní ochranu s následnou možností soudního přezkumu. Navíc lze výkladem textu ustanovení článku 1 odstavce 3a dospět k závěru, že článek nepřímou nutností předchozího soudního rozhodnutí předpokládá a zakotvuje. K tomuto výkladu dospěl také švédský poslanec Evropského parlamentu Christian Engström,¹⁶⁴ aktivní účastník dohodovacího řízení, jako člen týmu Evropského parlamentu. Text ustanovení je však komplikovaný, a proto se objevují také rozdílné názory na jeho výklad.

Dne 24. 11. 2009 proběhlo o tzv. „novém telekomunikačním balíčku“ finální hlasování a jeho text (včetně kompromisního ustanovení článku 1 odstavce 3a) byl akceptován jak Evropským parlamentem, tak i Radou EU. Dne 25. listopadu byl podepsán předsedou Evropského parlamentu a předsedou Rady EU. Balíček je tvořen směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES,¹⁶⁵ směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES¹⁶⁶ a nařízením Evropského par-

164 Christian Engström [online]. Změněno 5. 5. 2010 [cit. 2010-05-05]. Dostupné z: <<http://christianengstrom.wordpress.com/>>.

165 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES, kterou se mění směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací, směrnice 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení a směrnice 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací.

166 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES, kterou se mění směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, směrnice 2002/58/ES o zpracování osob-

lamentu a Rady (ES) č. 1211/2009.¹⁶⁷ Telekomunikační balíček představuje rozsáhlou a komplexní novelizaci stávajícího regulačního rámce elektronických komunikací.

4.2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES

Účelem přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES dle textu závěrečného legislativního aktu¹⁶⁸ byla reforma regulačního rámce sítí a služeb elektronických komunikací spolu se záměrem o dokončení sjednocení vnitřního trhu elektronických komunikací. Tato nová směrnice má napomoci rozšíření možností přístupu k vysokorychlostním službám širokopásmového internetu také v odlehlejších a méně přístupných oblastech, má umožnit pružnější využití rádiového spektra, což by mělo usnadnit operátorům zavést inovativní technologie a služby, a účinnější správu rádiových kmitočtů v elektronických komunikacích jakožto veřejného statku s významnou sociální, kulturní a ekonomickou hodnotou.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES přináší změny, které se mj. týkají také správy rádiového spektra. Směrnice určuje požadavky na technologickou neutralitu při udělování práv k využívání rádiových kmitočtů a rozšiřuje možnosti převodu práv vyplývajících z přidělu rádiových kmitočtů mezi podnikateli, což by mělo rozšířit svobodu a ve svém důsledku také nabídku služeb elektronických komunikací poskytovaných veřejnosti. Směrnice zakotvuje zásady vzájemné spolupráce členských států EU a Komise na strategickém plánování, koordinaci a harmonizaci využívání rádiového spektra v rámci ES. Správa rádiového spektra by měla být prováděna tak, aby se předcházelo škodlivé interferenci. Pojem škodlivé interference je proto v národních úpravách nutno také náležitě definovat.

Nová směrnice má posílit nezávislost vnitrostátních regulačních orgánů odpovědných za ex-ante regulaci a za řešení sporů, tedy také ČTÚ. Směrnice přináší novinku v podobě možnosti tzv. funkčního oddělení. Jedná se o formu mimořádného nápravného opatření (pokud nebude účinné jiné opatření) k nápravě správného fungování trhu, které by mohlo být uloženo podniku s významnou tržní silou. Jeho základem je možnost vnitrostátního regulačního orgánu (ČTÚ) nařídit, aby podnik s významnou tržní silou oddělil činnosti spojené např. s provozováním sítí (část infrastruktury) do samostatné hospodářské jednotky, a tím fakticky tyto činnosti oddělil od ostatních svých činností (např. od služeb poskytovaných v těchto sítích). Účelem tohoto mimořádného opatření je přimět podnik

s významnou tržní silou, aby ostatním subjektům poskytoval stejné podmínky (např. přístup ke svým sítím) jako by je poskytoval sobě samému (vlastní hospodářské organizační jednotce).

Reforma směrnice si klade za cíl také rozšíření dostupnosti vysokorychlostního Internetu do „venkovských oblastí“, kde úroveň dostupnosti připojení k Internetu je v současné době nedostatečných 70 %.¹⁶⁹ Tento nedostatek má být překonán stanovením účinnější správy rádiového spektra a stanovením podmínek pro efektivnější využití rádiových kmitočtů pro bezdrátové služby Internetu v oblastech, kde by stavba nových „drátových“ sítí byla neúměrně nákladná.

4.3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES má zajistit reformu pravidel v oblasti elektronických komunikací v ES s ohledem na zajištění vysokého standardu ochrany spotřebitele a práv uživatelů v elektronických komunikacích, a to zejména práva na ochranu soukromí a práva na ochranu dat.¹⁷⁰

Mezi konkrétní projevy reformy patří následující body.¹⁷¹ Směrnice přináší změnu v přenositelnosti čísel. Účastníci budou mít nárok, aby přenos čísla, ať už mobilního či pevného, proběhl během jednoho pracovního dne (doposud byla průměrná doba přenesení v EU 8,5 dne pro mobilní a 7,5 dne pro pevná čísla). Lze polemizovat, zda je požadavek na přenesení čísla během jednoho pracovního dne skutečně pro účastníky zásadní a zda je skutečně tak výhodný, jak se na první pohled může zdát. V praxi totiž, pokud bude účastník vázán smlouvou na dobu určitou, bude muset tuto dobu dodržet (pokud se bude chtít vyhnout platbám za nedodržení smluvního závazku) a až po jejím uplynutí může přenos nárokovat. Za takové situace se efekt jednoho dne ztrácí a jistě by lhůta dvou až tří dnů pro přenesení čísla byla dostatečná a pro poskytovatele snáze dodržitelná.

Další novinkou je stanovení povinnosti pro poskytovatele služeb elektronických komunikací, aby tito nestanovovali zákazníkům počáteční smluvní období přesahující 24 měsíců, a dále musí nabízet možnost uzavření smlouvy na poskytování služeb elektronických komunikací s úvazkem na dobu nejvýše 12 měsíců. Je však otázkou, zda tyto povinnosti budou pro zákazníky

169 EU Telecoms Reform: 12 reforms to pave way for stronger consumer rights, an open internet, a single European telecoms market and high-speed internet connections for all citizens. *EUROPA - Press Releases* [online]. Změněno 7. 5. 2010 [cit. 2010-05-07]. Dostupné z: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/513&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>.

170 *Legislative Observatory of the European Parliament* [online]. Změněno 6. 5. 2010 [cit. 2010-05-06]. Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/oel/>>.

171 Ke konkrétním reformním projevům nového telekomunikačního balíčku srov. též EU Telecoms Reform: 12 reforms to pave way for stronger consumer rights, an open internet, a single European telecoms market and high-speed internet connections for all citizens. *EUROPA - Press Releases* [online]. Změněno 7. 5. 2010 [cit. 2010-05-07]. Dostupné z: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/513&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>.

ních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vyvíjení a dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele.

167 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1211/2009 o zřízení Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (BEREC) a Úřadu.

168 *Legislative Observatory of the European Parliament* [online]. Změněno 6. 5. 2010 [cit. 2010-05-06]. Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/oel/>>.

ve svém důsledku výhodou, neboť lze předpokládat, že se poskytovatelé budou všemožně snažit, aby vyhověli požadavkům směrnice a zároveň nepřišli o žádnou část ze svých zisků. Skutečný efekt však ukáže až čas.

Směrnice má dále přinést zákazníkům lepší a srozumitelnější informace týkající se nabízených služeb, jež jim jednotliví poskytovatelé služeb elektronických budou muset sdělovat. Tím má být zajištěno, aby zákazníci měli přesné a jasné informace o tom, co jednotlivé služby znamenají, jak se používají a k čemu všemu se podpisem smlouvy zavazují. Smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací budou do budoucna muset mimo jiné obsahovat informace o minimální kvalitě poskytovaných služeb stejně tak jako informace o výši náhrady škody a jiných náhrad pro případ, že minimální stanovená kvalita poskytované služby nebude dosažena. Tvůrci směrnice se tím snaží reagovat na rozšířený nešvar, kdy v rámci reklamních kampaní a nabídek služeb jsou zákazníci lákáni na určité konkrétní vlastnosti služby (např. nadprůměrná rychlost Internetu), ovšem v praxi téměř nikdy nejsou tyto vlastnosti (rychlost) dosaženy a často ani být nemohou z různých technických důvodů (např. vzdálenost přípojky od telefonní ústředny).

Smlouvy budou muset také upozorňovat na možnost uvedení čísla v telefonních seznamech. Směrnice zesiluje ochranu soukromí občanů EU. Poskytovatelé služeb elektronických komunikací budou mít povinnost informovat své zákazníky vždy, když dojde k porušení ochrany jejich dat (např. pokud dojde k úniku osobních údajů, ať už z jakéhokoli důvodu). Ve svém důsledku by toto opatření mělo více motivovat poskytovatele služeb elektronických komunikací k zajišťování lepší ochrany osobních údajů.

Zavedení posledně uvedené povinnosti je novinkou v celoevropském měřítku. Na základě nové směrnice má dojít ke zlepšení přístupu k jednotnému evropskému číslu tísňového volání (112), a to rozšířením přístupu k tomuto číslu také na nové technologie, a ke zpřísnění povinnosti poskytovatelů k bezplatnému poskytování informací o lokalizaci volajícího orgánům vyřizujícím tísňová volání, a to hned v okamžiku, kdy je hovor přepojen.

Směrnice také stanovuje členským státům povinnost zajistit, aby jejich občané byli odpovídajícím způsobem informováni o existenci a používání jednotného evropského čísla tísňového volání. Obě uvedené směrnice vstoupily v platnost prvním dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU, tedy 19. prosince 2009.¹⁷² Datum pro dokončení transpozice (provedení směrnice do vnitrostátních právních předpisů) bylo stanoveno na 25. května 2011. Do tohoto data musí být přijaty a zveřejněny vnitrostátní právní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s těmito směrnice. V českém právním prostředí to bude zřejmě znamenat velkou novelu ZEK a souvisejících prováděcích předpisů.

4.4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1211/2009

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1211/2009 zřizuje nezávislé Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (BEREC)¹⁷³ a Úřad. BEREC měl být dle prvotních návrhů jakýmsi evropským „superregulátorem“ s rozsáhlými pravomocemi. Proti tomuto záměru se však vznesla vlna protestů ze strany národních regulátorů, kteří se nechtěli vzdát svých pravomocí ve prospěch „superregulátora“. Kompromisem je právě BEREC jakožto konzultační a poradní orgán (forum pro spolupráci mezi vnitrostátními regulačními orgány a mezi těmito orgány a Komisí), tvořený Radou regulačních orgánů, ve které zasedá 27 zástupců národních regulátorů (za ČR je to předseda ČTÚ). Evropská komise, členské státy EHS (Švýcarsko, Norsko, Island, Lichtenštejnsko) a tři kandidátské země (Turecko, Chorvatsko, Makedonie) zastávají při zasedání BEREC roli pozorovatele. Rada regulačních orgánů se ve většině případů usnází dvoutřetinovou většinou svých členů. BEREC nemá právní subjektivitu. Svou činností má přispívat k rozvoji a lepšímu fungování vnitřního trhu sítí a služeb elektronických komunikací tím, že usiluje o jednotné uplatňování předpisového rámce EU pro elektronické komunikace (viz článek 1 odstavec 3. poslední věta nařízení č. 1211/2009).

BEREC mimo jiné poskytuje poradenství Komisi a na žádost také Evropskému parlamentu a Radě EU a dále poskytuje vnitrostátním regulačním orgánům pomoc v regulačních otázkách. BEREC bude mj. konzultován ohledně přeshraničních sporů a bude k nim vydávat stanoviska. Bude rovněž vydávat stanoviska k návrhům opatření vnitrostátních regulačních orgánů týkajících se vymezení relevantního trhu či při vymezení podniků s významnou tržní silou.

BEREC nahrazuje „Skupinu evropských regulačních orgánů“ (ERG). Administrativní a odborná pomoc BEREC při jeho činnosti bude poskytována Úřadem. Úřad je nadán právní subjektivitou a úkoly plní dle pokynů Rady regulačních orgánů. Mimo administrativní a odborné pomoci Úřad např. vytváří odborné pracovní skupiny a poskytuje jim podporu za účelem zajištění jejich řádného fungování. Úřad tvoří řídicí výbor a správní ředitel. Nařízení vstoupilo v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU,¹⁷⁴ tedy 7. 1. 2010 a je přímo použitelné ve všech členských státech EU.

BEREC by měl hrát zásadní roli v posilování jednotného trhu elektronických komunikací a jednotné regulace napříč celou Evropou. Dle Viviane Reding pomůže BEREC národním regulátorům a Komisi k vytvoření jednotných pravidel a konkurenčních podmínek napříč EU. Bude tak podpořen počet a rozmanitost nabízených služeb elektronických komunikací, které se již nyní prudce rozvíjí v oblastech, jako je

¹⁷³ BEREC je zkratkou anglických slov „Body of European Regulators for Electronic Communications“.

¹⁷⁴ Srov. *Official journal of the European Union: year 2009* [online]. Změněno 9. 5. 2010 [cit. 2010-05-09]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/JOYear.do?year=2009>>.

¹⁷² Srov. *Official journal of the European Union: year 2009* [online]. Změněno 9. 5. 2010 [cit. 2010-05-09]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/JOYear.do?year=2009>>.

mobilní internet a které se mohou stát hnacím prostředkem k ekonomickému zotavení v Evropě.¹⁷⁵ Viviane Reding také uvedla, že vznik nového celoevropského regulátora elektronických komunikací pomůže odstranění některých překážek přeshraničních elektronických obchodů a komunikací. Vznik BEREC je, dle komisařky Reding jasně patrnou ukázkou toho, že myslí vážně svá slova, když říká, že operátoři elektronických komunikací a spotřebitelé by již neměli pociťovat národní hranice v přístupu k sítím a službám elektronických komunikací.¹⁷⁶

První zasedání BEREC se konalo 28. ledna 2010 v Bruselu. Předmětem zasedání byla volba předsedy a místopředsedy Rady regulačních orgánů, přijetí jednacího řádu, pracovního programu a návrh rozpočtu pro rok 2010.¹⁷⁷ Dne 31. května 2010 bylo zástupci členských států EU zvoleno sídlem Úřadu hlavní město Lotyšska – Riga. Tímto došlo k zahájení činnosti Úřadu. Zda BEREC bude skutečným přínosem pro evropské prostředí elektronických komunikací, a nikoli jen dalším administrativním zatížením, ukáže až čas a analýza konkrétních výsledků jeho činnosti.

Závěr

Právo elektronických komunikací je specifickou oblastí českého právního řádu. Předmětem právní regulace jsou zde společenské vztahy, které vznikají a realizují se v souvislosti s elektronickými komunikacemi jako podskupinou masových komunikací uskutečňovaných pomocí elektronických prostředků po elektronických sítích. Díky tomuto speciálnímu předmětu právní regulace a rovněž vzhledem ke skutečnosti, že se autor tohoto článku několik let pohybuje v prostředí aplikace práva elektronických komunikací, se předmětná oblast stala terčem pro zpracování odborného článku.

V úvodu si autor vytyčil několik cílů, kterých mělo být v rámci tohoto článku dosaženo. Mezi hlavní byla zařazena identifikace, popis a rozbor současné právní úpravy elektronických komunikací v ČR. Lze konstatovat, že tyto cíle byly naplněny. Byl vytvořen článek, jenž může být použit případně i jako příručka pro studium a hlubší poznání problematiky práva elektronických komunikací v ČR.

Ke správnému pochopení aktuální právní úpravy je třeba alespoň základních znalostí historických souvislostí. Proto byl do textu článku zařazen také výklad o prvních historických způsobech dorozumívání na dálku a o vynálezech, které umožnily vznik elektronických komunikací. Tím snad nejdůležitějším vynálezem, který umožnil komunikaci na velké vzdálenosti prakticky v reálném čase, byl elektrický telegraf, proto

je mu věnována náležitá pozornost. Samozřejmě nebylo možno v této souvislosti nezmínit vynález mikrofonu ani telefonu.

Spolu s rozvojem a postupným rozšiřováním dostupnosti telegrafního spojení (elektronických komunikací) mezi lidmi vznikla potřeba regulace. V druhé polovině 19. století si vládnoucí vrstvy nepřály nekontrolované rozšiřování komunikačního spojení mezi lidmi na větší vzdálenosti. Proto zřizování telegrafního a později také telefonního spojení podléhalo státnímu povolovacímu režimu. Nejdříve se jednalo např. o tzv. telegrafní regal, později se však regulace dočkala zákonné úpravy (zákon č. 60/1923 Sb. z. a n., o telegrafech). Logicky pak tedy následoval výklad o počátcích a vývoji právní úpravy elektronických komunikací. V rámci tohoto výkladu autor mimo jiné uvedl jednotlivé historické zákonné prameny regulující předmětnou oblast (zákon č. 60/1923 Sb., zákon č. 72/1950 Sb., zákon č. 110/1964 Sb., zákon č. 151/2000 Sb.) a popsal některé z nejdůležitějších institutů, jež tyto zákony zakotvovaly. Z těchto možno zmínit výklad o úpravě podávání a řešení stížností ve věcech telegrafů, resp. telefonů, o státní správě či o telegrafním a telefonním tajemství.

Za počátek skutečně již moderní právní regulace elektronických komunikací v ČR lze považovat zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, ve znění zákona č. 150/1992 Sb., v němž se odrazily celoevropské liberalizační trendy i vnitrostátní společenský a ekonomický vývoj ve státě v období těsně po přelomovém roce 1989. Byly rozebrány důvody, proč byla zákonodárcem zvolena cesta dílčích novelizací zákonné úpravy předmětné oblasti a byl zmíněn také evropský kontext. V tomto zákoně se objevily nové instituty, pojmy a celkově zákon lépe reagoval na rozvoj elektronických technologií. Zmíněným zákonem byl k 1. lednu 1993 zřízen Český telekomunikační úřad jako šestá sekce Ministerstva hospodářství. Jeho vznik byl kromě vzniku SPT Telecom, s.p., dalším projevem konceptu oddělení správních a provozních činností. Postupem času již nebylo technicky únosné ani prakticky vhodné zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, měnit pomocí dílčích novelizací tak, aby vyhovoval podmínkám tržně ekonomického konkurenčního prostředí a který by reflektoval také měnící se právo ES. Nejen uvedené skutečnosti vedly k přijetí nového právního rámce, jímž se stal zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů. U tohoto zákona se autor snažil popsat proces jeho přípravy, samotný text i jeho dopady na liberalizaci trhu elektronických komunikací. Tento zákon zřídil „nový“ Český telekomunikační úřad, tentokrát jako již samostatný správní úřad pro výkon státní správy včetně regulace ve věcech telekomunikací. Pozornost byla věnována také problematice regulace prováděné Českým telekomunikačním úřadem.

Nejrozsáhlejší část se zabývala popisem a rozбором hlavního pramene práva elektronických komunikací v ČR, tedy zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích). Jeho vznik i samotný text byl citelně ovlivněn tzv. „regulač-

175 New EU Telecoms Regulator gets to work. *European communications*, Winter 2009/2010, p. 6. ISSN 1367 9996.

176 EU Telecoms Package Finally Approved. *eWEEK Europe UK* [online]. Změněno 11. 5. 2010 [cit. 2010-05-11]. Dostupné z: <<http://www.eweek-europe.co.uk/news/news-it-infrastructure/eu-telecoms-package-finally-approved-2571>>.

177 BEREC – new EU communications body – is established [online]. ERG, 2010 [cit. 2010-05-11]. Dostupné z: <http://www.erg.eu.int/doc/publications/berec/bor_05_pr.pdf>.

ním rámcem 2003“, jež je tvořen směrnicemi Evropského parlamentu a Rady regulujícími oblast elektronických komunikací. Dále autor uvedl základní pojmy a některé podstatné zákonné definice, zabýval se státní správou elektronických komunikací především s důrazem na regulační činnost Českého telekomunikačního úřadu, jeho pravomoc a působnost. Autor se snažil přiblížit nejdůležitější části zákona. Z tohoto důvodu zařadil do svého článku výklad o problematice univerzální služby, v jehož rámci přiblížil také některá rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu regulující způsob a rozsah poskytování univerzální služby. Nebyla opomenuta zmínka o úpravě podmínek podnikání v elektronických komunikacích. Poměrně detailně byla rozebrána státní správa rádiových kmitočtů (včetně návrhů de lege ferenda) a čísel a byl rovněž přiblížen konkrétní příklad reálného postupu Českého telekomunikačního úřadu při udělování individuálního oprávnění na základě výsledků výběrového řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů. Státní regulace elektronických komunikací se nejvíce projevuje při provádění analýz relevantních trhů, jež jsou jedním z hlavních prostředků regulace trhu elektronických komunikací. Cílem regulace je nahrazení chybějících účinků hospodářské soutěže, tvorba předpokladů pro řádné fungování hospodářské soutěže a pro ochranu uživatelů a dalších účastníků trhu. Autor v rámci problematiky analýzy relevantních trhů mimo jiné charakterizuje tzv. ex-ante a ex-post regulaci, podnik s významnou tržní silou a dále příkladmo uvádí a cituje akty aplikace práva Českého telekomunikačního úřadu.

Autor se zaměřil také na některá specifická práva a povinnosti podnikatelů, účastníků, spotřebitelů a koncových uživatelů stanovená v zákoně o elektronických komunikacích. Zajímavou oblastí je problematika smluv o poskytování služeb elektronických komunikací a závazků z těchto smluv plynoucích. Proto se autor zaměřil na povinné náležitosti takovýchto smluv a na některé problematické aspekty související s procesem uzavírání smluv, mezi které autor počítá např. povinné ujednání o smluvní pokutě nebo nejednotnost právních názorů na možnost jednostranné změny obchodních podmínek. V této souvislosti autor prezentuje svůj právní názor na předmětnou věc.

Výklad o procesu rozhodování sporů u Českého telekomunikačního úřadu byl vyčleněn do samostatné kapitoly, neboť v rámci článku hraje významnou roli. Zákonem o elektronických komunikacích byla obecným soudům „odejmuta“ pravomoc rozhodovat občanskoprávní, resp. obchodněprávní spory vzniklé mezi osobami vykonávajícími komunikační činnosti navzájem či spory mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost na straně jedné a účastníkem, popřípadě uživatelem na straně druhé, za předpokladu, že se spor týká povinností uložených tímto zákonem. Jedná se o historické specifikum, o kterém není veřejnost dostatečně obeznámena, proto ho autor detailně rozebírá. Byly uvedeny také příklady z rozhodovací praxe Českého telekomunikačního úřadu a označeny některé z nejpal-

čivějších problémů, se kterými se tento úřad setkává ve své rozhodovací praxi.

Nebylo možno opomenout ani právní úpravu na úrovni práva ES, jež bude znamenat změny v zákoně o elektronických komunikacích, ne-li snad možná vznik nového zákona. Vyzdvíženy byly především nejdůležitější novinky a byl přiblížen jejich následný dopad na právo elektronických komunikací. Zajímavým bodem je jistě také vznik BEREcu. Do budoucna bude jistě také zajímavé sledovat jeho činnost a praktické dopady na činnost českého národního regulátora.

Český telekomunikační úřad je rovněž regulátorem trhu poštovních služeb. Z důvodu omezeného rozsahu článku a také vzhledem ke stanovenému předmětu tohoto článku se však autor této oblasti činností nevěnoval. Ani ústavněprávní rovinně problematiky uchování provozních a lokalizačních údajů nebyla věnována taková pozornost, jakou by si zasloužila. Na druhé straně však může být dobrým nosným tématem pro zpracování v rámci dalšího odborného článku.

Použité zkratky

- ČR** – Česká republika
- ČTÚ** – Český telekomunikační úřad
- ES** – Evropská společenství
- EU** – Evropská unie
- Komise** – Evropská komise
- MPO** – Ministerstvo průmyslu a obchodu
- NSS** – Nejvyšší správní soud
- OBZ** – Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník
- OOP** – Opatření obecné povahy
- OSŘ** – Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád
- OZ** – Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník
- SŘ** – Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- SŘS** – Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- ÚOHS** – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- Ústava** – Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- VTA** – Veřejný telefonní automat
- ZRTV** – Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů
- ZEK** – Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)

Použitá literatura

Monografie a komentáře

BARTOŇ, M. Ústavní zakotvení Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. In Hloušek, V., Šimíček, V. (editoři). Výkonná moc v ústavním systému České republiky. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykova univerzita, 2004, 285 s. ISBN 80-21036-11-7.

HUDEC, A. Spojte slovem i obrazem: Kapitoly z historie pošty a telekomunikací. Vydání I. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 1973, 152 s. OS-31-013-73.

JANOWITZ, M. The Study of Mass Communication. In International Encyclopedia of the Social Sciences. Vol. 3. New York: Macmillan and The Free Press, 1972, 568 s.

McQUAIL, D. Úvod do teorie masové komunikace / Denis McQuail. Přeložili Jan Jirák a Marcel Kabát. Praha: Portál, 1999, 448 s. ISBN 80-7178-200-9.

ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. Obchodní zákoník. 12. vydání 2009. Praha: C. H. Beck, 2009, 1397 s. ISBN 978-80-7400-055-3.

VANÍČEK, Z. Zákon o elektronických komunikacích. Komentář. Praha: Linde, 2008, 479 s. ISBN 978-80-7201-739-3.

Odborné články

BÝMA, M., POSPÍŠIL, P., SAMKOVÁ, P. Úvahy o ustanovení obce opatrovníkem ve správním řízení. Veřejná správa: čtrnáctideník vlády ČR, 17/2009, s. 16-17 a 25. ISSN 1213-6581.

EU Telecoms Package Finally Approved. eWEEK Europe UK [online]. Změněno 11. 5. 2010 [cit. 2010-05-11]. <<http://www.eweekurope.co.uk/news/news-it-infra-structure/eu-telecoms-package-finally-approved-2571>>

EU Telecoms Reform: 12 reforms to pave way for stronger consumer rights, an open internet, a single European telecoms market and high-speed internet connections for all citizens. EUROPA - Press Releases [online]. Změněno 7. 5. 2010 [cit. 2010-05-07]. <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/513&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>

JEMELKA, L. K problematice opatrovnictví ve správním řízení. Právní rozhledy, 9/2008, s. 316-321. ISSN 1210-6410.

New EU Telecoms Regulator gets to work. European communications. Winter 2009/2010, p. 6. ISSN 1367 9996.

SURAN, J. K otázce subjektivního práva obchodníka s cennými papíry jednostranně měnit závazkový vztah se zákazníkem v širších souvislostech – I. část. iPrávník [online]. Změněno 5. 12. 2002 [cit. 2010-05-18].

<http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/obchodni-pravo/ap_1/pd_1/art_3692/rbsearchsource_articles/txtexpresion_obchodn%C3%AD%2Bpodm%C3%ADnky/detail.aspx>

SVOBODA, K. Žalobní petit versus přirozená mez žalobního požadavku. Jurisprudence, 2/2010, s. 11-16. ISSN 1802-3843.

Telegrafie. Wikipedie [online]. Změněno 2. 10. 2009 [cit. 2010-10-04]. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Telegraf>>

Internetové stránky, on-line zdroje a elektronické dokumenty

BEREC – new EU communications body – is established [online]. ERG, 2010 [cit. 2010-05-11]. <http://www.erg.eu.int/doc/publications/berec/bor_05_pr.pdf>

Christian Engström [online]. Změněno 5. 5. 2010 [cit. 2010-05-05]. <<http://christianengstrom.wordpress.com/>>

Legislative Observatory of the European Parliament [online]. Změněno 6. 5. 2010 [cit. 2010-05-06]. <<http://www.europarl.europa.eu/oeil/>>

Mikrofon. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mikrofon>>

Official journal of the European Union: year 2009 [online]. Změněno 9. 5. 2010 [cit. 2010-05-09].

<<http://eur-lex.europa.eu/JOYear.do?year=2009>>

Stenoprotokol z jednání 26. schůze národního shromáždění – zákon o telekomunikacích. <<http://ictlaw.sk/leeway/ictlaw/elektronicke-komunikacie/historia-pravnej-upravy-v-c-s-sr-a-sr/zakon-c-110-1964-zb-o-telekomunikaciach/zo-stenoprotokolu-z-rokovania-26-schodze-narodneho-zhromazdenia-zakon-o-telekomunikaciach/>>

Telefon. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Telefon>>

Telekomunikace. <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Telekomunikace>>

Vládní návrh č. 4002 zákona o telegrafech ze dne 8. února 1923. <http://www.psp.cz/eknih/1920ns/ps/tisky/T4002_00.htm>

Vládní návrh č. 1276 zákona ze dne 30. 1. 1992, kterým se mění a doplňuje zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích. <http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t1276_01.htm>

Právní předpisy

Zákon č. 60/1923 Sb. z. a n., o telegrafech, v původním znění. Mezinárodní úmluva o telekomunikacích ze dne 2. října 1947.

Zákon č. 151/1949 Sb., o Československé poště, národním podniku.

Zákon č. 72/1950 Sb., o telekomunikacích v původním znění a ve znění novely.

Nařízení vlády č. 13/1952 Sb., o správě spojů.

Zákon č. 101/1960 Sb., o sloučení některých ministerstev, o převedení řízení vodního hospodářství do působnosti ministerstva zemědělství a o změně názvu ministerstva stavebnictví, v původním znění.

Zákon č. 3/1963 Sb., o nové organizaci ústředního řízení v odvětví paliv, energetiky, dopravy a spojů.

Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, v původním znění a dále ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, v původním znění a dále ve znění pozdějších změn a doplnění.

Zákon č. 133/1970 Sb., o působnosti federálních ministerstev. Vyhláška č. 177/1975 Sb., kterou se vydává Telefonní řád.

Zákon č. 194/1988 Sb., o působnosti federálních ústředních orgánů státní správy.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších změn.

Usnesení Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění novely.

Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách).

Zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, v původním znění a dále ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 231/2000 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002, o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice).

Zákon č. 517/2002 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy a mění některé zákony, v původním znění a dále ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Opatření obecné povahy ČTÚ č. OOP/10/07.2005-3, ve znění pozdějších změn.

Nařízení vlády č. 153/2005 Sb., o stanovení způsobu a výše tvorby prostředků radiokomunikačního účtu a způsobu jejich čerpání.

Nařízení vlády č. 154/2005 Sb., o stanovení výše a způsobu výpočtu poplatků za využívání rádiových kmitočtů a čísel, ve znění nařízení vlády č. 288/2007 Sb., č. 162/2008 Sb. a č. 228/2009 Sb.

Vyhláška č. 158/2005 Sb., kterou se stanoví minimální náležitosti návrhu smlouvy o přístupu nebo o propojení veřejných komunikačních sítí.

Vyhláška č. 336/2005 Sb., o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv.

Vyhláška č. 485/2005 Sb., o rozsahu provozních a lokalizačních údajů, době jejich uchovávání a formě a způsobu jejich předávání orgánům oprávněným k jejich využívání.

Vyhláška č. 117/2007 Sb., o číslovacích plánech sítí a služeb elektronických komunikací, ve znění vyhlášky č. 231/2008 Sb. a vyhlášky č. 267/2009 Sb.

Vyhláška č. 238/2007 Sb., o rozsahu, formě a způsobu předávání osobních a identifikačních údajů, formě databáze těchto údajů a rozsahu, formě a způsobu předávání těchto údajů subjektu, který provozuje pracoviště pro příjem volání na čísla tísňového volání (vyhláška o předávání údajů pro účely tísňových volání).

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. 11. 2009, kterou se mění směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci

mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES ze dne 25. 11. 2009, kterou se mění směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací, směrnice 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení a směrnice 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1211/2009 ze dne 25. 11. 2009, o zřízení Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (BEREC) a Úřadu.

Vyhláška č. 105/2010 Sb., o plánu přidělení kmitočtových pásem (národní kmitočtová tabulka).

Judikatura

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze čj. 5 Cmo 318/97 ze dne 24. 2. 1998.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Odo 1113/2003 ze dne 30. 11. 2004.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 1 Ao 1/2005 – 98 ze dne 27. 9. 2005.

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1090/07 ze dne 7. 8. 2007.

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 3267/07 ze dne 9. 6. 2008.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové čj. 21 Co 226/2008 ze dne 3. 9. 2008.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 9 As 80/2008-57 ze dne 11. 6. 2009.

Další zdroje, elektronické dokumenty a dokumenty ČTÚ

Důvodová zpráva k zákonu č. 127/2005 Sb. ze dne 8. 9. 2004.

HOCEPIED, Ch. Přednáška: How is „regulatory competition“ working in the Telecom sector? Squire Sanders Seminar, Brusel, 17. 4. 2008.

Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 466/2006-610/II.vyř. ze dne 13. března 2006 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2009-12-21]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/pusobnost_ctu/rozhodnuti_us_cj_466_2006-610_cesky_telecom.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 19 594/2006-610/VIII.vyř. ze dne 28. července 2006 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2009-12-20]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/pusobnost_ctu/rozhodnuti_us_cj_19594_2006-610_telefonica_o2.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 20 583/2008-610/IX.vyř. ze dne 25. března 2009 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2009-12-21]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/pusobnost_ctu/rozhodnuti_us_cj_20583_2008-610_telefonica_o2_vta.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 100 041/2010-610/IV.vyř. ze dne 29. září 2010 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2010-10-27]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/rozhodnuti/rozhodnuti_us_cj_100-041_2010-610_vi_vyr_telefonica_o2.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 44 813/2009-610/VII.vyř. ze dne 23. června 2009 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2009-12-21]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/pusobnost_ctu/rozhodnuti_us_cj_44813_2009-610_telefonica_o2.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 39 012/2008-610/IV.vyř. ze dne 26. června 2008 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2010-02-07]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/pusobnost_ctu/rozhodnuti_us_cj_39012_2008-610_telefonica_o2.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 39 016/2008-610/IV.vyř. ze dne 26. června 2008 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2010-02-07]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/pusobnost_ctu/rozhodnuti_us_cj_39016_2008-610_vodafone.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ čj. 63 465/2009-610/IX.vyř. ze dne 22. září 2009 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2009-12-21]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/rozhodnuti/rozhodnuti_us_cj_63435_2009-610_telefonica_o2_vta.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ o ceně čj. 67 727/2008-611 ze dne 26. listopadu 2008 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2010-31-3]. <http://www.ctu.cz/cs/download/art/cen/rozhodnuti/rozhodnuti_cen_08-11_2008-03_telefonica_o2.pdf>

Rozhodnutí Rady ČTÚ o ceně čj. 67 728/2008-611 ze dne 26. listopadu 2008 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2010-31-3]. <http://www.ctu.cz/cs/download/art/cen/rozhodnuti/rozhodnuti_cen_09-11_2008-04_telefonica_o2.pdf>

Sdělení ČTÚ ze dne 16. prosince 2004 č. 674/2004 Sb., o vyhlášení plánu přidělení kmitočtových pásem.

Sdělení ČTÚ čj. 46 450/2006-610 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2009-12-19]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/pusobnost_ctu/sdeleni_us_cj_46450_2006-610.pdf>

Sdělení ČTÚ čj. 87 435/2008-610/II.vyř. ze dne 21. listopadu 2008 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2009-12-20]. <http://www.ctu.cz/cs/download/univerzalni_sluzba/pusobnost_ctu/sdeleni_us_cj_87435_2008-610.pdf>

Telekomunikační věstník, 10/2008, s. 1–28. ISSN 0862–724X. <<http://www.ctu.cz/cs/download/rok-2008/tv-10-2008-1211976726.pdf>>

Všeobecné oprávnění č. VO-R/7/08.2005-22 ze dne 27. července 2005 [online]. Praha: Český telekomunikační úřad [cit. 2010-2-28]. <http://www.ctu.cz/1/download/Opatreni%20obecne%20povahy/VO_R_07_08_2005_22.pdf>